

EL PUNT **AVUI+**

SANT NARCÍS

GIRONA octubre-novembre del 2021

Tota la programació
de Fires 2021

La ciutat en clau femenina

DONES DE GIRONA

ESPAI PISCINES

Ens banyem?

Tel. 902 107 208

www.espaipiscines.com

BANYOLES

C. Sant Andreu, 45 baixos 4
17846 Mata - Porqueres
Tel. 972 58 07 68

OLOT

Av. Sant Jordi, 172-174
17800 Olot
Tel. 972 28 05 19

DELEGACIÓ MARESME

Tel. 902 107 208

**Ens trobareu, com cada any,
a la Fira de Mostres de Girona**

ENTRADA GRATUÏTA

Sant Narcís

La ciutat de les dones.....	4
Francina Boris Codina.....	6
Emilia Xargay i Pagès.....	8
Anna Brea i Farré.....	10
Anna Maria Molina de Haro.....	12
Maria Baró i Seguí.....	14
Dolors Fauria i Roma.....	14
Carmina Virgili i Rodón.....	16
Anna Busquets i Giol.....	16
Maria Viñas i Pibernat.....	18
Teresa Grau i Porta.....	20
Adelina Cortina i Benajes.....	22
Cuca Mascort i Buixeda.....	24
Dolors Pujol i Messeguer.....	26
Teresa Sunyer i Julià.....	28
Carme Vidal i Xifre.....	30
Maria Caterina Torra i Miró.....	32
Dolors Farró i Fonalleres.....	32
Maria Laffitte i Masjoan.....	34
Àngela Bivern i Puig.....	36
Antònia Adroher i Pascual.....	38
Carme Auguet i Comalada.....	40
Natàlia Molero i Lloret.....	42
Celestina Vigneaux i Cibils.....	44
Comptesa Ermessenda.....	46
Reina Joana.....	46
Dolors Condom i Gratacòs.....	48

Esperança Bru i Oller.....	50
Isabel Vilà i Pujol.....	52
Concepció Mariné i Rosell.....	52
Josepa Arnall i Juan.....	54
Maria Assumpció Soler i Font.....	56
Maria Castanyer i Figueras.....	58
Maria Gay i Tibau.....	60
Maritxu López i Barrenechea.....	62
Mela Mutermilch.....	64
Mercè Huerta i Busquets.....	66
Mercè Rodoreda i Gurguí.....	68
Alexandra Costa i Torrent.....	68
Montse Llonch i Gimbernat.....	70
Núria Terés i Bonet.....	72

Pepa Bouis i Gutiérrez.....	74
Rosina Lajo Pérez.....	76
Marina Vall-Ilosera i Llinàs.....	78
Maria Alonso i Canals.....	78
Assumpció Nicolazzi i Rovira.....	80
Carme Nusas i Carcola.....	82
Aurora Bertrana i Salazar.....	83
Soledat Marquès i Rocas.....	84
Maria González Vila.....	85
Carme Jou i Vicens.....	86
Enriqueta Palau i Deutaner.....	87
Joana Olivada i Rigau.....	88
Montserrat Guardiola i Rovira.....	88
Maria Cobarsí i Corretger.....	89
Montse Fabra i Bassegoda.....	90
Maria Antònia Castanyer i Figueres.....	91
Maria Àngels Anglada i Abadal.....	92
Anna Maria Oriol i Moncanut.....	92
Núria Arnay i Bosch.....	93
Caterina Albert i Paradís.....	94
Rosa Bonal i Rigau.....	94
Núria Casellas i Albert.....	95
Fatiha Benharret Taya.....	95
Agustina Reixach i Olivé.....	96
Concepción Castaños de Mújica.....	96
Maria Ros i Gussinyé.....	97
Elsa Peretti i Pighini.....	97

En clau femenina

El segon any de pandèmia, quan una gran part de la població ja ha rebut les vacunes i després de més de vint mesos de restriccions, tornen les Fires de Sant Narcís, i amb elles la festa, les nits llargues, els concerts i la diversió, que d'altra banda estaran regulats per la normativa per prevenir la Covid-19. Malgrat que encara plana l'amenaça, hem volgut dedicar aquest especial a totes les dones de la ciutat que amb el seu esforç han construït una comunitat més oberta justa i empàtica i han trencat els sostres de vidre que durant massa temps les han fet invisibles. Són més de seixanta biografies de dones, algunes conegudes,

altres anònimes, que al llarg de la història han fet passes en el difícil camí que les ha portat a enfrontar-se a plantejaments obsolets com els defensats pel masclisme o el patriarcat, i han sabut estructurar una proposta que no tan sols ha canviat els usos i costums quotidians sinó que lentament ha transformat l'ànima més profunda de Girona, la ciutat en altre temps sacerdotal i feudal, que avui aposta pel reconeixement de drets i la igualtat. A més trobareu informació sobre tota la programació de les Fires d'aquest any, des dels concerts a les exposicions o els actes populars, socials i esportius. Que us vagi de gust.

EL PUNT AVUI+

Edita: Hermes Comunicacions SA. Güell, 68 - 17005 GIRONA **Tel.:** 972 18 64 00 **Fax:** 972 18 64 10 **Director:** XEVI XIRGO

Coordinació: PAU LANAQ, MIQUEL TORNÀ, CARME VINYOLÉS **Disseny i maquetació:** JORDI TAULATS / FLORENTÍ MORANTE **Publicitat:** Equip comercial d'El Punt Avui

Impressió: ROTIMPRÉS **Dipòsit legal:** GI 1691-2019 **Fotografia de portada:** FLORENTÍ MORANTE

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Acte unitari de les dones de Girona en contra de la violència l'any 2014. / LLUÍS SERRAT

La ciutat de les dones

El canvi a Girona ha passat per una revolució silenciosa, la de moltes protagonistes que per sobre del masclisme, l'oblit o l'exili han sabut trencar el sostre de vidre i construir una ciutat millor

P. LANAO / M. TORNS / C. VINYLES

● En un article recent, l'historiador Josep Clarà explicava que després del triomf la Revolució de Setembre (1868) que va fer caure Isabel I i va dur aires de democràcia i modernitat a l'estat espanyol, les joves i les dones de Sant Feliu de Guíxols es van pronunciar a favor del matrimoni civil, les de Cassà de la Selva van participar en una manifestació a favor de la República, les mares de Figueres van enviar un escrit a Madrid contra les quintes, mentre que les dones de Girona, com escriu Clarà, «van defensar la continuïtat de les comunitats religioses femenines i de les conferències de Sant Vicent de Paül, i també van oposar-se a la tolerància de cultes». Va ser un manifest ancorat en el passat, signat per

marquesses, senyores de bona família i esposes de militars, temorenques que es trenqués l'ordre feudal i sacerdotal que havia regit la ciutat. Malgrat que Girona va continuar dominada pels homes, tancada i reclosa –tan sols es respectaven les heroïnes de Santa Bàrbara, protagonistes dels setges de què la ciutat va tardar cent anys a re-

fer-se–, lentament i sense que els al·ludits se n'adonessin, es va produir un subtil canvi que va sotragar les estructures corcades i va fer de les dones protagonistes de la pròpia història. Hi hagueren pioneres com Isabel Vila sindicalista o Maria Gay fundadora, pedagogues com Celestina Vigneaux, regidores com Antònia Adroher, fotògrafes com

Dolors Pujol, artistes com Mela Mutermilch o Teresa Grau, mestres com Maria Baró, o Adelina Cortina. A algunes la lluita per l'emancipació i el trencament de normes els va costar la persecució i l'exili. Altres van saber sobreviure a la repressió i el masclisme arribats amb l'*Espanya Nacional*. Superant les contradiccions derivades de l'educació nacional catòlica que tant adoctrinava noies com noies i la pressió del patriarcat, van saber trencar el sostre de vidre que les oprimia i avui ningú podria entendre Girona si encara es mantinguessin paràmetres antics i desfasats. L'especial que tenen a les mans no vol sinó recordar la vida i la feina de moltes dones; no hi són totes, era impossible, les que han estat i són protagonistes de la història de la ciutat.

Pere Madrenys en el record

● A finals de juny va morir Pere Madrenys i Caballé, capellà secularitzat i periodista que va viure, en primera persona, el concili Vaticà. Va ser un pioner. Els anys 1985 i 1986, a Presència, va publicar la sèrie «Dones de Girona». Va entrevistar des de carboneres a monges, des d'antigues militants comunistes a llevadores, des de sopranos a botigueres o mestres. Malgrat les contradiccions i el seu particular tractament sobre el tema, entenia que Girona era una obra conjunta i és per això que en aquest especial no tan sols el recordem sinó que hem intentat explicar que sense la clau femenina no hi hauria ciutat.

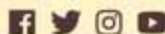
VINE A PÀGES!

BENVINGUTS A PÀGES **TOT L'ANY**

**Visites a productors
i venda de
proximitat tot l'any**

RESERVA LA TEVA VISITA A **BENVINGUTSAPAGES.CAT**
EXPLOTACIONS · RUTES · RESTAURANTS · ALLOTJAMENTS

#BenvingutsaPagès21

ORGANITZA

COL·LABORA

AMB EL SUPORT DE

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Francina Boris Codina

Amb només 14 anys, va debutar a Ràdio Girona. Va ser la primera veu femenina a l'emissora gironina i la impulsora del primer programa radiofònic íntegrament en català del franquisme

M. TORNIS / P. LANAO

● Les casualitats acostumen a marcar la vida de les persones. La Paquita Boris no tenia ni idea de ràdio, però va decidir presentar-se a una convocatòria que cercava noies per fer de locutores, la van acceptar i a partir d'aquí ja no va deixar aquest mitjà. «Era molt joveneta», assegurava en una entrevista a *Revista de Girona*, «i no sabia el que feia».

Va néixer al carrer de les Hortes, a Girona, el 19 de gener del 1915. Amb quatre anys, va entrar a les Dominiques i, dos anys més tard, a l'escola de Carme Auguet. «La Carme Auguet era una gran pedagoga i una gran humanista. Una de les persones que més m'han marcat en la vida.»

Amb només 14 anys, va debutar a Ràdio Girona. Era la primera veu femenina a l'emissora. Durant la Segona República, la Generalitat de Catalunya la va nomenar oficialment locutora de Ràdio Associació de Catalunya. Durant la Guerra Civil va continuar treballant a la ràdio fent els mateixos programes. El 1939, amb les tropes franquistes a les portes de Barcelona, va emetre una crida a la població per lluitar amb qualsevol mitjà a l'abast, inclús forquilles o pedres, i fins i tot les ungles, per defensar la ciutat. El llibre *Camps du mépris*, de René Grando, Jaume Queralt i Xavier Febrés, l'anomena «*La Passionària catalana*».

L'any 1942 se'n torna a Girona i crea el programa sardanista *Nostra dansa*, que s'emet per l'emissora de Ràdio Girona. Va ser un dels primers programes en llengua catalana que es van emetre i que ella va continuar fent durant més de seixanta

'LA PASSIONÀRIA' CATALANA

El 1939, amb les tropes franquistes a les portes de Barcelona, va emetre una crida a la població per lluitar amb qualsevol mitjà a l'abast, com forquilles o pedres, i fins i tot les ungles, per defensar la ciutat. / IMMA BOSCH

anys fins que la salut li ho va impedir. El 1947 es va casar amb Miquel Vidal i Arquer, nascut el mateix any que ella, personalitat destacada en els ambients de la cultura gironina i que va morir el 2007, als 92 anys. Era crític literari i cinematogràfic a Ràdio Girona i va ser president de la

delegació gironina d'Òmnium Cultural del 1979 al 1983.

En el seu currículum com a locutora destaquen programes com *D'ací i d'allà* i *D'un clar país*, el primer espai de ràdio íntegrament en català de la postguerra que va posar en marxa amb l'Enric Frigola. *Girona, nova*

via, Festa, Salvem la natura, Dreceres de la nostra llengua i Què en sabem, de Catalunya, són altres programes pels quals van passar les més rellevants figures del món de la nostra cultura.

Va ser la impulsora del concurs musical *La Sardana de Girona*, promogut des de Ràdio Girona, a finals dels noranta. El 1972 va promoure les trobades sardanistes infantils a més de trenta pobles de les comarques gironines, una activitat que encara es manté.

Va col·laborar al *Diari de Girona*. El 1981, Ramon Torramadé

«He estimat i estimo molt la meua professió i he tingut la gran sort de poder fer tota la vida allò que m'agradava»

escribia a Punt Diari: «La Francina Boris, d'acord amb el seu tarannà i la seva simpatia, em feia passar una estona agradable, ens donava el bon dia amb la nostra música, música popular catalana, i això feia que el dia, ja de bon matí, em resultés agradable i comencés amb bon peu.»

Va tenir nombroses distincions al llarg de la seva vida. El 2008 va rebre la Creu de Sant Jordi. La dona que més va lluitar per Girona i per una ràdio en català durant el franquisme va morir a Girona el 7 de novembre del 2013, a l'edat de 98 anys. «He estimat i estimo molt la meua professió», comentava el 1985 a Pere Madrenys, «i he tingut la gran sort de poder fer tota la vida allò que m'agradava».

Fires de Sant Narcís

GIRONA, DEL 28 D'OCTUBRE AL 7 DE NOVEMBRE DE 2021

girona.cat/firesdesantnarcis #FiresGirona

Disseny: Jaume Valerius Mena

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Emília Xargay i Pagès

Una artista polifacètica que va fer gravats, cartells, va il·lustrar llibres i modelar trofeus. Va treballar el vidre, la llana, la ceràmica i va dissenyar joies, però l'escultura figura com la part central de la seva obra

M.T. / P.L.

● Néixer en un entorn rural a Sarrià de Ter la va marcar profundament i va deixar petja en la seva obra. Va obrir els ulls el 22 de novembre del 1927. Era filla d'una mestressa de casa i d'un mestre d'obres que va morir quan ella tenia tres anys. Va estudiar a l'actual escola Eiximenis, i va compaginar els estudis a l'escola amb classes particulars de dibuix, que al principi feia d'amagat de la seva mare fins que el secret va sortir a la llum quan va rebutjar les indicacions de la mestra d'arts pràctiques dient-li que ella «en sabia més que la mestra». Evidentment, la van expulsar de l'escola.

Quan la seva mare va comprendre la vocació artística de la filla, la va apuntar a classes particulars al taller de Joan Orihuel, que la formaria, junt amb altres artistes destacats com Paco Torres Monsó, Joan Riu i Montserrat Llonch, en la pintura. En les primeres mostres de 1942 i 1944 no va sortir de la pintura tradicional. Aquest últim any va fer la seva primera exposició, als 17 anys, a la Sala de la Rambla de Girona, juntament amb altres alumnes d'Orihuel.

Al cap de dos anys, el 1946, la mateixa sala va acollir una exposició de Xargay en què va exposar sola. El 1950, amb el Grup de Girona, va fer una de les seves exposicions més importants. El 1960 va promoure la I Fira del Dibuix a la plaça del Vi de Girona, coincidint amb les Fires i Festes de Sant Narcís.

Com a artista va ser polifacètica. Va dibuixar cartells, va il·lustrar llibres, va modelar trofeus d'entitats, va fer ceràmica i va treballar el vidre, la llana o fins i tot va dissenyar joies o gravats.

ENTRE LA MASSA I EL BUIT

Va dotar les seves escultures de connotacions i contrastos cromàtics, i va sintetitzar les formes sense apartar-se del món real, seguint la tasca desenvolupada per Henry Moore. / LLUÍS VILARDELL

Va treballar amb diferents tècniques, totes elles impregnades de la voluntat d'experimentació i en constant evolució, que la portaran a exposar fora d'Espanya, a l'Argentina, els Estats Units, Cuba, França, Alemanya i Mèxic.

En l'àmbit pictòric, va abandonar la pintura més acadèmica per buscar la seva pròpia estètica, marcada per la presència geomètrica d'una realitat figurativa, base d'un gran expres-

sionisme. El 1963 es va iniciar en l'escultura, mentre el volum de producció de pintura començava a decaure. L'escultura es va convertir a partir d'aquí en la part central de la seva obra.

Una de les característiques de la seva trajectòria artística va ser el caràcter polifacètic, que la va portar a diversificar la seva obra i treballar en diferents tècniques artístiques, tot i que serà principalment reconeguda pel treball escultòric. En la seva es-

tatuària passa del joc rítmic dels volums als valors del pla, aplicant a la seva tasca escultòrica la interrelació de massa i buit desenvolupada per Henry Moore. Dota les seves escultures de connotacions i contrastos cromàtics, i sintetitza les formes sense apartar-se del món real.

El 1950 va treballar com a secretària del rodatge del film *Pandora y el holandés errante*, en el qual participaven actors com Mario Cabré, Ava Gardner i James Mason. Xargay hi va rea-

Quan la seva mare va comprendre la vocació artística de la filla, la va apuntar a classes particulars al taller de J. Orihuel

litzar els *storyboards*. Aquesta pel·lícula va tenir un pes important en l'aparició del toro en la seva obra artística, que es va convertir en una de les imatges de l'artista.

La seva obra s'identifica per l'expressionisme i una forta presència de les figures geomètriques. Va formar part del III Cicle Experimental d'Art Nou i el 1951 va ser una de les fundadores del grup Indika.

Va veure la importància de portar el seu art al carrer i el primer encàrrec, el plafó de formigó i esmalt per a l'aeroport el va rebre el 1967. El 1973 va fer un policrom retaula popular al mercat municipal de Salt. Com a monument destaca el dedicat a la cobla Els Montgrins, a Torroella de Montgrí, i el monument dedicat a Fra Ramon Pané, al monestir de Sant Jeroni de la Murtra, a Badalona.

ADOPPatrocinador
de l'Equip
Paralímpic**Bones Fires****de Sant Narcís**

L'emoció per les Fires de Sant Narcís sempre hi és. Perquè
les sentim ben nostres, generació rere generació.

A CaixaBank compartim amb tu la mateixa tradició.

CaixaBank

Escotar Parlar Fer

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Anna Breva i Farré

La seva faceta de modista la va portar a ser una de les persones més estimades de la ciutat, una tasca que va combinar amb la poesia, la lletra de cançons, el cinema i el teatre

M.T. / P.L

● Confeccionava vestits i disfresses per a espectacles teatrals i ballets. Va fer el vestuari de nombroses obres de teatre, i va participar en muntatges en altres poblacions com ara Sarrià, Salt, Cassà i Santa Coloma de Farners. Va col·laborar amb Fabià Puigserver en les estades del Teatre Lliure a Girona i en l'arranjament dels vestits de molts artistes com Núria Espert.

Anna Breva participava activament en la vida social de la ciutat a banda de les seves activitats com a modista de la faràndula.

Es va oferir voluntària per refer els vestits dels Gegants Vells de manera absolutament altruista. L'Ajuntament de Girona, aprofitant l'avinentsa, va decidir construir-ne una nova parella amb tècniques més innovadores, com la fibra de vidre i els cavallets d'alumini. Se'n va encarregar el disseny a Carles Vivó i els vestits, a l'Anna.

A causa d'una promesa antiga, Anna Breva no cobrava els vestits de casament sempre que fossin blancs. Això, evidentment, va provocar que el seu taller anés sempre ple d'encàrrecs. Va fer centenars de vestits de paper, pels quals va ser premiada diverses vegades. Va conrear la poesia i va escriure lletres de sardanes, havaneres, etc., i va fer alguns papers en el teatre i el cinema. Va ser la pregonera de les Fires 1987.

Havia nascut a Barcelona el 1920. Era filla d'un viatjant de confecció i d'una mestressa de casa. Es va casar l'any 1934 amb Ernest Donato i va entrar en el món de les modistes just després de casar-se gràcies a la seva germana gran, que tenia un taller. Després de la guerra,

LA MODISTA DE LA FARÀNDULA

Es va oferir voluntària per refer els vestits dels Gegants Vells de manera absolutament altruista i l'Ajuntament va aprofitar per fer-ne una nova parella amb tècniques i materials innovadors / XAVIER RUIZ

A causa d'una promesa, Anna Breva no cobrava els vestits de casament sempre que fossin blancs

va muntar la seva acadèmia de costura sense tenir cap mena de títol, però amb un ofici ben après i unes ganes enormes de tirar endavant.

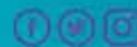
Abans de la guerra, ja feia carrosses i disfresses de carnaval i fins i tot havia guanyat premis. «Després de la guerra –comentava a Pere Madrenys en una entrevista per a Presència el 1985–, vaig treballar per a la companyia dels Vienesos i en les festes de fi de curs dels col·legis. A Girona, vaig fer vestits per al Cor de Maria, per a Mercè Ribera (que té una acadèmia de ballet), per als Reis de Salt i per als de Girona. I els tapissos de la Rambla i Ciutadans...»

A causa de la mala salut del seu marit, els metges els van recomanar, a principis dels anys cinquanta, traslladar-se a una altra ciutat com Madrid o Giro-

na. Ells van escollir Girona i ben aviat l'Ernest va trobar una feina a l'Ajuntament, on es va sentir molt ben tractat, fins que va morir, el 1954.

Arran d'això, l'Anna va sentir que tenia un deute amb l'Ajuntament i la ciutat, un sentiment que va poder compensar quan va sorgir l'oportunitat de vestir els nous gegants, una feina que, com ja s'ha dit, va oferir de manera gratuïta. El 1993 es van batejar amb els noms de Carlemany, en record de l'emperador franc, i Anna Gironella, en honor de la modista que els havia fet els vestits i a la torre més esvelta de la muralla de Girona, la torre Gironella.

Anna Breva va morir a Girona el 26 de juliol del 1990 i la van acomiadar els membres de l'Ajuntament, presidits per l'alcalde Joaquim Nadal.

PÀRQUING
GRATUÏT

ESPAIGIRONES.COM

FIRES DE GIRONA

TORNEM A GAUDIR DE LA NOSTRA FESTA
AMB MÉS IL·LUSIÓ QUE MAI!

I AMB TOTES LES MESURES DE PROTECCIÓ ESTABLERTES

DEL 28 D'OCTUBRE AL 7 DE NOVEMBRE

 **espai
GIRONÈS**

> MÉS DE 130 BOTIGUES I RESTAURANTS > L'ESPAI INFINIT

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Anna Maria Molina de Haro

Pionera de l'atletisme femení, la gironina va guanyar setze títols de campiona d'Espanya en diferents modalitats en una època en què l'esport femení era pràcticament inexistent

M.T. / P.L.

● Quan l'esport no estava tan de moda, i encara menys el femení, a Girona va sorgir una figura que va destacar per sobre de les altres, una figura que va veure estroncada la seva carrera a causa d'una mort prematura.

Les conseqüències d'un accident de trànsit que havia tingut deu dies abans, van posar fi, el 17 d'agost del 1979, a la vida d'Anna Maria Molina, l'atleta gironina més destacada que, entre el 1967 i el 1978, va guanyar setze títols de campiona d'Espanya, en tanques, pentatló, pes i

Les conseqüències d'un accident de trànsit van posar fi, el 17 d'agost del 1979, a la vida d'Anna Maria Molina

disc. Anna Maria Molina va ser campiona d'Espanya de 80 metres tanques el 1967 i, onze anys després, va guanyar el títol estatal de pes en el campionat de 1978. Entremig, 14 victòries més en campionats d'Espanya absoluts en tanques, pentatló, disc o pes, tot i una greu lesió al genoll el febrer del 1971 que els metges pronosticaven que posaria fi a la seva carrera atlètica.

Una luxació de ròtula, amb trencament del nervi ciàtic, que apartaria Molina de les proves combinades, segant una carrera en el pentatló en què hauria pogut apuntar alt a escala internacional tot i l'escassa projecció cap enfora de l'atletisme femení espanyol de l'època, i que va encaminar la gironina a centrarse en els llançaments. Havia

UN OASI ENMIG DEL DESERT

La migradesa de mitjans de què disposava l'atleta en una època en què l'atletisme femení era inexistent fa més rellevants els seus èxits /

EL PUNT

què disposava Anna Maria Molina per entrenar-se a Girona i que s'expliquen pel context d'una època, les dècades dels seixanta i dels setanta, en què

l'atletisme femení gironí en l'àmbit competitiu era gairebé inexistent, donen més relleu als seus èxits. Anna Maria Molina i Teresa Saló, germana del seu entrenador Joan, van ser unes de les dones pioneres fent atletisme al GEIEG, que seria el club de la seva vida, i en el qual Molina aconseguiria resultats importants. Abans d'aconseguir el títol de campiona d'Espanya de 80 metres tanques del 1967, només cinc gironins havien pujat a l'esglaó més alt del

podí en uns estatals absoluts: Tomàs Carbonell, abans de la Guerra Civil (400 tanques, el 1931), Emili Mora (martell, 1944), Ferran Méndez (salt de llargada, 1945), Albert Gurt (en 20 quilòmetres marxa, el 1945 i en 10 l'any següent) i Josep Calsals (110 tanques, el 1956).

El del 1978 va ser el seu darrer títol. Encara no tenia 30 anys, però Anna Maria Molina va dir prou. Vinculada a l'Opus Dei, l'atleta gironina va decidir que havia arribat el moment de deixar a un costat la competició i dedicar-se a ensenyar a les noves generacions.

Molina, que en la seva joventut havia treballat a la Delegació Provincial d'Informació i Turisme, es va dedicar a partir d'aquella decisió a fer classes d'educació física en una escola d'Igualada. I d'allà tornava quan va tenir l'accident que acabaria provocant la seva mort el 17 d'agost de 1979.

anat a Vallehermoso, on la pista era de tartan, i es va lesionar per no haver-se canviat aquell dia a les esportives de claus curts; una lesió que, d'entrada, trencaria un dels somnis de la pionera gironina: els Jocs Olímpics de Munic del 1972.

Anna Maria Molina va batre tretze cops el rècord d'Espanya de llançament de pes i, de fet, els seus 14 metres i 13 centímetres eren la millor marca del moment quan va morir el 17 d'agost de 1979 a Barcelona, on estava ingressada en coma des de feia

deu dies, arran d'un accident de trànsit.

Anna M. Molina tornava cap a Girona des d'Igualada, amb el cotxe d'una amiga, quan van estavellar-se a l'altura de l'aeroport en un sinistre del qual l'atleta, que anava al seient de darrere i amb la cama enguixada per una lesió al turmell, es va endur la pitjor part, amb un fort cop al cap que li acabaria provocant la mort. Tenia 29 anys. Havia nascut a Girona el 2 de gener del 1950.

La migradesa de mitjans de

Clínica Girona

80
Anys
1934 - 2014

COMPROMESOS AMB LA SALUT

HEMODINÀMICA
MEDICINA NUCLEAR
UNITAT DE DIÀLISI
UNITAT DE VIGILÀNCIA INTENSIVA

- Més de 400 professionals al seu servei
- Anatomia patològica
- Diagnosi prenatal
- Laboratori d'anàlisis 24 hores
- Reproducció assistida
- Ressonància magnètica
- Servei d'urgències
- TAC
- Unitat del son

El tracte més humà

Telèfon d'atenció al client 972 204 500 • www.clinicagirona.cat

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Baró i Seguí

El 1934 va ser destinada a l'escola de nenes de la colònia Bonmatí. Els pares, en Joan i la Balbina, tenien una fleca al carrer Major de Santa Eugènia i el seu germà era el doctor Joan Baró

MIQUEL TORNIS / PAU LANAO

● Nascuda a Santa Eugènia de Ter el 1909, va estudiar magisteri a l'Escola Normal de Barcelona. Després d'exercir de mestra al Gurri, a Antius i a Prats de Lluçanès, es va casar i es va establir a Santa Eugènia, on el seu marit, Guillem Vinyes Escuder, feia de farmacèutic.

El 1934 va ser destinada a l'escola de nenes de la colònia Bonmatí. Els pares, en Joan i la Balbina, tenien una fleca al carrer Major de Santa Eugènia i el seu germà, el doctor Joan Baró, va ser metge anestesiològic des de l'any 1952 fins al 1988, quan es va jubilar. El 3 de març del 1936 va néixer la seva filla Emma.

Quan va acabar la guerra. Maria Baró va haver de deixar l'escola de Bonmatí. Víctima de la repressió franquista a causa de l'adscripció política del seu home, que era militant del PSUC i es va haver d'exiliar a França.

Una ordre del 21-12-1940 diu: "Sanción depuradora a Albons. Traslado dentro provincia 5 años e inhabilitación cargos." Va ser traslladada de Bonmatí a Albons, i d'allà a Beget, on va decidir demanar excedència per anar-se'n a l'Argentina. Tot i que no li donaven permís, el 1940 va

EXILI

La Maria Baró, un temps després de la Guerra Civil, va marxar a l'exili i no va tornar a Girona fins al 1965 i va morir a l'Argentina la tardor de l'any 1999. / ARXIU EL PUNT

passar clandestinament la frontera. Dos anys després, el 1942, se'n va anar a l'Argentina a bord del vaixell *Cabo de Buena Esperanza*.

A Buenos Aires, Maria Baró va treballar en una oficina de transports públics fins que es va jubilar. La misèria d'aquells anys, les vicissituds de l'exili, la Segona Guerra Mundial amb l'ocupació nazi de França i la mala sort van fer que la Maria no es pogués reunir amb el seu marit fins l'any 1954, malgrat que la intenció del matrimoni era retrobar-se al més aviat possible.

Maria Baró no va poder venir a Catalunya quan van morir els seus pares, la Balbina el 1949 i en Joan el 1955, ja que no va ser fins l'any 1965 que va visitar per primera vegada Girona des que s'havia exiliat a l'Argentina.

La Maria Baró Seguí va morir a l'Argentina la tardor de l'any 1999.

Dolors Fauria i Roma

MIQUEL TORNIS / PAU LANAO

● Quan la van entrevistar a la revista *Fòrum*, la Dolors Fauria va assegurar: «Des que soc infermera, les retallades sempre ens acompanyen i sempre ens han ajustat i sempre ens han posat en aquest calaix de sastre.» La Dolors sabia de què parlava. Tot i que va néixer a Sant Julià de Vilatorrada i era gironina d'adopció, va desenvolupar la seva vida professional a casa nostra i no va deixar de lluitar per aconseguir millores per al col·lectiu que va presidir vuit anys. Exsupervisora d'infermeria, expresidenta del Col·legi Oficial d'Infermeria de Girona i

Exsupervisora d'infermeria, expresidenta del Col·legi Oficial d'Infermeria de Girona i exvicepresidenta del Consell Català d'Infermeria

exvicepresidenta del Consell Català d'Infermeria, Maria Carme Ribas i Mora s'hi va referir en un article publicat a El Punt Avui: «La vaig tractar com a infermera d'urgències a reanima-

ció i després li vaig anar seguint els càrrecs que, per la seva gran vàlua, va anar tenint. Una lluitadora nata pel món de la infermeria, incansable, sempre defensant aquest col·lectiu tan

important per a la vida dels pacients. A les seves mans deixem les nostres vides i elles, amb estima i dedicació, arriben a cims molt alts. Els cirurgians tenen un repte, però al darrere hi ha la infermeria, una clau important en el món hospitalari.» Dolors Fauria va declarar en un article a *La Vanguardia*: «Soc infermera, em sento infermera i estimo la meua feina.» Compromesa amb el futur de les noves generacions, més d'un cop va denunciar: «Els professionals que es dedicaven a la gestió mai havien de perdre l'assistència en el sentit més ampli de la paraula.»

GIRONINA D'ADOPCIÓ

Tot i que va néixer a Sant Julià de Vilatorrada i era gironina d'adopció, va desenvolupar la seva vida professional a casa nostra.

LA SELVA

El pernil i gall dindi amb benestar animal

✓ Sense gluten ✓ Sense lactosa

LA SELVA, COM CAL

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Carmina Virgili i Rodón

Va ser la primera dona investida amb el títol de doctora 'honoris causa' per la UdG. Geòloga, professora i política que va lluitar per la incorporació de les dones als àmbits científics

PAU LANAQ/MIQUEL TORNIS

● Malgrat que la seva relació amb Girona va ser intermitent –tenia família a la ciutat– Carmina Virgili i Rodón, nascuda i morta a Barcelona, va jugar un important paper en la consolidació de la UdG i va ser la primera dona investida amb el títol de doctora *honoris causa* per la universitat gironina. Geòloga, professora i política que va lluitar per la incorporació de les dones en els àmbits científics, va ser una de les investigadores més prominents de l'Estat, i així, el 1949, es va llicenciar en ciències naturals per la Universitat de Barcelona, on més tard es va doctorar en geologia. El 1958 va ser nomenada professora adjunta a la càtedra del doctor Lluís Solé i Sabarís, i el 1963 va obtenir el títol de catedràtica –la tercera dona en la història de l'Estat espanyol–

HONORIS CAUSA

El dia que la van nomenar doctora 'honoris causa' va dir: «Espero que ben aviat no sigui notícia que una dona sigui doctora 'honoris causa'.» / JOAN COMALAT

Va ser
secretària
d'estat
d'Universitats
i Investigació

d'estratigrafia i geologia històrica de la Universitat d'Oviedo. El 1968 va obtenir la càtedra a la Facultat de Ciències Geològiques de la Universitat Complutense de Madrid, on va dirigir el Departament de Geologia Econòmica del CSIC (1968-1981). Fundadora de l'Associació de Dones Investigadores i Tecnòlogues, del 1982 al 1985 va ser secretària d'estat d'Universitats i Investigació i el 1996 va ser escollida senadora pel PSC. A la cambra alta va ser vicepresidenta primera de la comissió mixta d'investigació científica i desenvolupament tecnològic i vicepresidenta segona de la comissió especial d'estudi sobre l'eutanàsia. El dia que la van nomenar doctora *honoris causa* va dir: «Espero que ben aviat no sigui notícia que una dona sigui doctora *honoris causa*.» Una profecia que s'ha complert.

Anna Busquets i Giol

MIQUEL TORNIS / PAU LANAQ

● El 31 de maig del 1933, *L'Autoromista* publicava que al Teatre Municipal de Girona els aficionats a l'art líric havien gaudit de la representació de dues sarsueles, *La Vaquerita* i *La Dolorosa*, i entre les intèrprets va entreveure Anna Busquets i Giol, «de veu voluminosa i ben timbrada». Jove i dotada soprano i deixeble de Josep Baró Güell, va destacar com a solista de l'orfeó Cants de la Pàtria –en la programació de Ràdio Girona del 10 de gener del 1934 hi va participar acompanyant la coral, que va interpretar *El cant de la senyera*, *Els fadrins de Sant Boi*, *El pardal* i *Muntanyes regalades*– i es va consolidar com una de les

Soprano de veu voluminosa i ben timbrada i deixeble de Josep Baró Güell, va treballar de modista i va cantar amb l'orfeó Cants de Pàtria

intèrprets més importants del Principat. Un any abans, gràcies a una beca atorgada per la comissaria delegada de la Generalitat de Catalunya, havia aprofundit els estudis musicals amb la professora barcelonina Carme Bau Bonaplata. Decantada

cap al gènere de la sarsuela i recordada per la seva interpretació de *La Dolorosa* en temps de guerra, va participar en diferents concerts benèfics Pro Infància Obrera o per les guarderies de la ciutat, i així, el 15 de gener del 1937 va interpretar di-

versos *lieder* al Teatre Municipal acompanyada per Narcís Costa i Horts. Va reaparèixer públicament els primers anys del franquisme, va ser solista de l'orfeó Cants de Pàtria, i encara avui es recorda la seva actuació en el concert que aquesta formació va oferir el 17 de novembre del 1953 en el marc de la Semana Sacromusical Gerundense. Joan Gay, en la seva biografia, va escriure: «En la seva darrera època en actiu combinava concerts i assaigs amb el treball de modista.» D'aquest període destaca especialment la interpretació solista en la sardana *Somni*, del mestre Manuel Saderra i Puigferrer.

'LA DOLOROSA'

Entre les obres més representatives cantades per Anna Busquets i Giol destaca 'La Dolorosa', la gran sarsuela del mestre José Serrano.

59^A
EDICIÓ

FIRA DE

MOS TRES

Retrobem-nos!

28 OCTUBRE / 1 NOVEMBRE 2021
DE 10 A 20H - PALAU DE FIRES DE GIRONA

Alimentació, turisme, serveis, tecnologia, indústria,
motor, decoració, emprenedoria, construcció.

ENTRADA GRATUÏTA

Organitza:

Patrocina:

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Viñas i Pibernat

Amb el seu marit, Martí Hugas, va obrir un petit bar en una de les cantonades de la plaça de la Independència, tocant a l'estació de la Teisa, que es va convertir en el Boira, una institució ciutadana

PAU LANAO / MIQUEL TORNÉS

● En una entrevista que li va fer l'any 1989 Gaspar Hernández a El Punt, Maria Viñas i Pibernat declarava que era modista, i que abans d'arribar a Girona: «No havia vist mai un home ni una ampolla de conyac ni de res, perquè sóc de pagès, de Jafre.»

Els vint-i-nou quilòmetres separaven la Font Santa del número 8 de la plaça de la Independència van unir la sort del matrimoni format per Martí Hugas i Maria Viñas amb Girona. Van aprofitar un cop de fortuna –qui el va tenir era el propietari del bar Gubau quan li va tocar la loteria i va decidir viure la vida i vendre's el negoci– i la parella va comprar l'establiment per 250.000 pessetes. Li van canviar el nom, van recuperar el de Boira, que era el del bar que administraven al poble baixempordanès. Sumant esforç, treball i una certa visió comercial –el butlletí del GEIEG publicava l'anunci «*Mejor aperitivo, el auténtico café-café, los mejores vinos y licores, en Bar Boira de Hugas Pi*»– va fer créixer un establiment que havia nascut com una botiga de poble, però aviat va atraure gironins de tota mena i condició. Com recordava Joan Romero en una carta a El Punt el 2012: «La nostra joventut envoltada de la sordidesa i la grisor de Girona de finals dels anys 60 i principis dels 70 té un deute amb la Maria del Boira, que, conjuntament amb el seu espòs, Martí, van permetre a la nostra colla fer ús de la terrassa del bar com a punt de trobada i reunió, fins al punt que Can Boira va ser com la nostra segona casa.»

El Boira es va fer gran en la mesura que la plaça projectada

DE JAFRE A LA INDEPENDÈNCIA

Deia que era una dona de pagès, però va transformar una antiga botiga primer en una tasca i després en un bar que era un tractat d'urbanisme / PACO VILLALONGA

per Martí Sureda va anar tancant el nord i el sud, va canviar la façana i l'interior i va passar de ser una de les entrades a la ciutat i concentrar una estació d'autobusos, tres cinemes i diferents fonderes i restaurants, a convertir-se en un dels centres més dinàmics. La Maria es va

trobar amb la mort sobtada d'en Martí (el 30 de maig del 1973 amb 38 anys), amb dos fills petits, s'hagué de fer càrrec del negoci i va treure forces d'allà on no n'hi havia per construir un espai obert, un xic anticonvencional, en què trobaven acollida dels esportistes als polítics, des

dels joves rebels als professors d'universitat. El vi novell i les tapes –tripa i pota, cap de xai, peus de porc, fetge, o menuts– atorgaven personalitat. El posat de la Maria entre afable, occurrent i maternal, van ajudar a transformar la tasca en què inicialment s'hi feien deu o dotze dinars al dia en un espai on els clients de tota la vida podien alternar amb figures com Jordi Pujol, Salvador Dalí o la que en un altre temps va ser la coneguda Cicciolina, l'actriu porno Ilo-na Staller, diputada pel Partit Radical Italià, que a l'hora de dinar va demanar espàrrecs i

*El vi novell i les tapes
–tripa i pota,
cap de xai, peus
de porc, fetge, o
menuts– atorgaven
personalitat*

costelles de xai. Tot i les complicacions derivades del fet que el Boira tancava a altes hores de la nit –la Maria va patir atraccions i ensurts, i un cop va haver de ser ingressada– gràcies al *savoir faire* i la constància el Boira va créixer i va ser la llavor d'un gran grup hostaler. Quan l'any 1989 el bar que ja havia assolit la categoria de restaurant, va deixar enrere la barra que ocupava el centre de la sala i va fer un salt cap a la modernitat, les primeres autoritats de Girona van acompanyar aquella dona valenta que deia ser de pagès però, ja fos per les aigües de la Font Santa, o perquè va saber trobar el seu espai a tocar de l'Onyar, va saber copsar l'ànima profunda de Girona.

Autoocupació
Soc el que vull ser

Generalitat de Catalunya
Consorti per a la Formació Contínua
de Catalunya

Nova formació 100% subvencionada

Amb orientació professional i acompanyament

Inici:
Novembre

Certificats de Professionalitat en format presencial

Gestió integrada de recursos humans

Hores: 760

Horari: De dilluns a divendres de 9 a 15h

Ubicació: Parc Científic i Tecnològic Universitat de Girona

Eines informàtiques, relacions laborals i gestió administrativa
120h de pràctiques en empresa

Atenció al client, usuari i consumidor

Hores: 460

Horari: De dilluns a divendres de 15 a 20h

Ubicació: Parc Científic i Tecnològic Universitat de Girona

Sistemes d'informació de consum i anglès professional
40h de pràctiques en empresa

Formació per Aula Virtual

Anglès B1, B2 i C1

Hores: 240

Horari: Dilluns i dimecres o dimarts i dijous de 18 a 21h

Acreditació de l'examen Linguaskill de Cambridge University

Cursos ACTIC

- Tractament de la informació numèrica - Nivell mitjà i avançat
- Tractament de la informació escrita - Nivell mitjà i avançat
- Presentació de continguts - Nivell mitjà i avançat

Emprenedoria

Hores: 30

Gestió empresarial, pla de màrqueting i comunicació,
pla econòmic financer i lideratge

Contacta'ns!

☎ 972 410 150 ☎ 665 27 30 51 ✉ info@autoocupacio.org

www.autoocupacio.org

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Teresa Grau i Porta

Actriu nascuda a Girona i formada a Madrid, i una de les grans promeses de l'escena catalana amb Pere Codina, l'astre nascut a Lloret, va conquerir els escenaris de l'Estat i de l'Amèrica del Sud

PAU LANAO / MIQUEL TORNIS

● Ell tenia 45 anys i ella, 23. Ell era en Pere Codina, fill de Lloret de Mar, actor amb fama mundial, un dels grans intèrprets de les obres d'Àngel Guimerà, en especial del Manelic de *Terra baixa*, que arribava de fer una gira per les Filipines; ella, una noia de províncies filla d'Adolf Grau, farmacèutic per imposició familiar, que tot tenir botiga oberta al número 4 del carrer Progrés (avui Nou), molt sovint deixava la barra al dependent i a la seva esposa i es dedicava a organitzar companyies o muntar obres escèniques. L'afició de l'apotecari per l'art de Talia era tan forta que aprofitant que la seva mare Agustina Romanaty era madrilenya, va decidir tancar la farmàcia de Girona i se'n va anar a viure a la capital de l'Estat, on, segons deia, s'hi feia el teatre de veritat. Va matricular Teresa –que s'havia quedat òrfena als catorze anys– a les classes de declamació i art escènic al conservatori madrileny, i quan va considerar que tenia prou formació i la noia havia complert els divuit anys, la va fer debutar en una companyia pròpia amb l'obra *El genio alegre*, dels germans Quintero. L'Adolf Grau li feia de mànager, coneixia la flor i la nata de les arts escèniques, i quan va saber que Codina s'havia disputat amb Enric Borràs la supremacia de l'escena catalana, havia treballat amb Fernando Díaz de Mendoza i María Guerrero i tornat de triomfar a ultramar, se les va empecar per convidar-lo a casa seva i li va oferir la possibilitat de crear una gran companyia en la qual el lloretenc seria el director i el primer actor. El 1921, la Teresa i en Pere es van veure per primera vegada. Com

DEL CARRER NOU A BUENOS AIRES

Filla d'un farmacèutic aficionat al teatre, a Madrid va aprendre declamació i art escènic, i més tard es va casar amb un dels grans noms del teatre català / REVISTA DE GIRONA

Fent parella o treballant cadascú pel seu compte, la parella Codina-Grau va dominar l'escena al con sud

explica Joan Domènec en un article a la *Revista de Girona*: «A partir d'aquell moment comença el seu contacte professional. El debut de la companyia –amb Codina ja incorporat– va tenir lloc amb la representació de *Malvaloca*, dels germans Álvarez-Quintero. Codina degué adonar-se aviat de les qualitats de la jove gironina, perquè sembla que ja al final del primer assaig se li va acostar amb tendresa i li va dir: "Senyoreta Grau, guanyarem molts diners junts!" I efectivament, el debut significa un gran èxit, amb un públic que va aplaudir enfevorit. I no fou cosa d'un dia. Els èxits se succeïren un darrere l'altre fins a final de temporada. El prestigi de Codina feia que tothom pensés en ell i altres companyies continuaven fent-li propostes tempta-

dores. Una d'aquestes suposava, precisament, actuar a Buenos Aires amb la companyia de comèdies modernes Serrador Marí, i ho va acceptar. Ho comunica al senyor Grau, però, davant de la sorpresa d'aquest, li digué que no volia anar-se'n sol. S'havia enamorat de la Teresa, la seva filla, i desitjava que aquesta l'acompanyés com a esposa. El pare Grau assentí, emocionat. El 1925 Pere Codina i Teresa Grau es casaven, a Madrid. El dia següent, fent cas del vell adagi, viatjaren cap a Catalunya, per arribar-se a Montserrat.» Seguidament el matrimoni va marxar a Amèrica a actuar. Les cròniques recullen que el 1926, la parella Codina-Grau omplia els teatres a Buenos Aires, més tard a Rosario o a Santa Fe. Fent parella o treballant cadascú pel seu compte, van dominar l'escena al con sud fins que la gironina va quedar embarassada del seu fill Pere Codina Grau –Pedrito–, que va néixer un dia de 1930 al vagó 914 dels Ferrocarrils de la República Argentina, quan el tren estava a punt d'aturar-se a l'estació La Cerruella, i el van batejar a San Luis. Malgrat que la Teresa va sacrificar la seva carrera pels interessos familiars, entre el 1930 i el 1934, el matrimoni va recórrer Xile, Bolívia, l'Uruguai, l'Argentina i el Perú, i entre el 1936 i el 1938 es va instal·lar a Barcelona. Eren temps de República i llibertat que es van acabar amb la victòria franquista, quan els Codina-Grau van tornar a Buenos Aires, on Pere Codina es va convertir en una primera figura de l'escena argentina, fins que amb la seva mort, el 1972, Teresa Grau es va fer càrrec de la família i va ser la guardiana estricta del seu llegat.

ARRÓS DE QUALITAT DE L'EMPORDÀ

MONOVARIETATS:

BAHIA

Gra rodó i perlat. Amb gran capacitat per absorbir l'aigua, el caldo i els seus sabors.

ONICE

Gra semillarg. Arrós més dur, absorbeix menys suc i queda més solt una vegada cuit.

www.arrosmaspla.com

MAS PLA · Torroella de Montgrí · Girona · Tel. 972 761 383

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Adelina Cortina i Benajes

Nascuda a València; professora de física, química i història natural; directora de l'escola normal de Girona, i casada amb Miquel Santaló i Parvorell, la repressió franquista la va portar a l'exili a Mèxic

PAU LANAO / MIQUEL TORNES

● El llibre *El magisteri gironí d'esquerra a l'exili del 1939*, de Salomó Marquès i José Moreno, recull que Adelina Cortina Benajes va néixer a València, va fer els estudis a la normal superior d'aquesta ciutat, va exercir de mestra al Grup Escolar Cervantes (abril del 1913-agost del 1918), va obtenir una plaça en propietat a l'escola de Llocnou d'en Fenollet (agost 1918-juliol 1919) i després va ensenyar matemàtiques a la normal de La Laguna, a Tenerife. En el seu full de serveis, s'hi pot llegir: «*Sobresaliente y premio extraordinario en la obtención del título de maestra superior. Voto de gracias de la Junta Provincial de Primera Enseñanza por los trabajos en pro de la mutualidad escolar.*»

Una real ordre del 24 d'octubre del 1919 va publicar que Adelina Cortina havia estat nomenada professora i numerària de física, química i història natural de l'escola normal de mestresses de Girona. En va ser directora des del 1920 i en el claustre va coincidir amb Elisa Uriz, d'ideologia comunista. Va ser en aquest entorn acadèmic que la mestra valenciana va retrobar Miquel Santaló i Parvorell, amb qui abans s'havia relacionat a l'escola superior de magisteri de Madrid. Nascut a Vilaür el 1887, era un destacat pedagog, geògraf i polític republicà que, després d'uns intensos anys de formació que el van portar a treballar a l'escola de nens de Corpa (Madrid), a Guadalajara, al sanatori marítim de Pedrosa (Santander) i a Zamora, finalment, el 1915, va tornar a terres gironines, a Arbúcies, i va aconseguir una plaça de professor a l'escola normal de Girona.

AMB ELS FILLS

La foto és una part del full d'identificació que l'ambaixada de Mèxic va donar a Miquel Santaló i la seva família com a refugiats. S'hi pot veure Adelina Cortina i els seus fills. / CRDI / ARXIU SANTALÓ

L'any 1919, va ser un dels fundadors del Grup Excursionista i Esportiu Gironí. Després de dues eleccions generals fallides en què es va presentar com a candidat republicà socialista, el 1923 va ser designat diputat de la Mancomunitat de Catalunya

La parella Santaló-Cortina es va casar el 15 de gener del 1921 a l'església de Sant Joan de València i es va instal·lar a Girona, al número 24 de la ronda Ferran Puig, on vivien porta per porta amb Carles Rahola, periodista, escriptor i historiador,

que va ser assassinat pels franquistes. Mentre que la carrera de Santaló va ser meteòrica i va arribar a ser alcalde de Girona i ministre de la República, l'Adelina exercia de mestra valenta que, des del càrrec de directora de la normal de noies, tant les portava d'excursió al Pasteral, Anglès o les Pedreres com pactava amb el bisbe Gabriel Llompart i Jaume la cooperació en el Congrés d'Educació Catòlica. La victòria feixista va obligar la família Santaló-Cortina i els seus fills, Adelina, Joana i Mi-

La parella Santaló-Cortina es va casar el 1921 a l'església de Sant Joan de València i es va instal·lar a Girona

quel Àngel, a marxar a l'exili, la qual cosa els va portar a França. Entre Cotlliure, París, Bordeus, Seta i Marsella, hi van romandre fins al 1942, quan van aconseguir embarcar-se en els vaixells —el *Maréchal Lyautey* els va portar de Marsella a Casablanca, i el *Nyassa* els va desembarcar a Veracruz el 16 d'octubre— que el govern de Mèxic va posar a disposició dels exiliats espanyols. Instal·lats a la capital federal, Adelina va reprendre la seva carrera de mestra i va fer classes a la normal d'aquell país. Com va declarar Antònia Adroher en una entrevista a Presència l'any 1981: «El primer any de magisteri vaig tenir com a professora Adelina Cortina, la qual em va influenciar molt i em va fer despertar les ganes de treballar, d'emancipar-me.»

En connexió amb el territori

40 càtedres a:

Banyoles	Palafrugell
Calonge	Palamós
Castell-Platja d'Aro	Portbou
Castelló d'Empúries	Puigcerdà
Figueres	Roses
Girona	Salt
L'Escala	Sant Feliu de Guíxols
La Jonquera	Sant Hilari Sacalm
La Vall d'en Bas	Santa Coloma de Farners
Les Preses	Santa Cristina d'Aro
Olot	Torroella de Montgrí

10 campus sectorials

Aigua
Alimentació i Gastronomia
Cohesió i Compromís Social
Compòsits
Comunicació Cultural
Innovació i Tecnologia Industrial
Patrimoni Cultural i Natural
Robòtica
Salut
Turisme

www.udg.edu

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

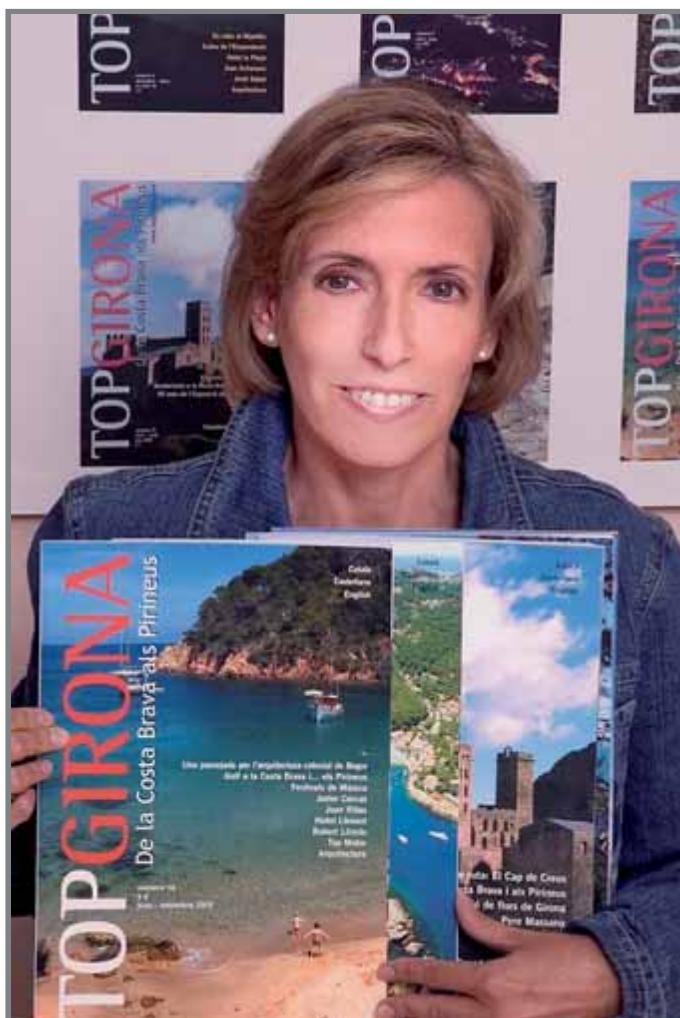
Cuca Mascort i Boixeda

Periodista, editora i directora de la revista 'Top Girona', que aposta pel disseny i la fotografia, va néixer a Barcelona, va trobar a Girona l'espai de confort i va donar a conèixer la ciutat al món

P.L. / M.T.

● Era filla de Barcelona, i després de voltar mig món va trobar l'espai de confort a casa nostra. Gironina de cor i enamorada dels paisatges de la Costa Brava, Maria Antònia Cuca Mascort Boixeda va néixer el 1957 i es va llicenciar en ciències de la informació a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) el 1980. Va col·laborar en múltiples mitjans, *El Periódico*, *El Noticiero Universal*, *Lecturas*, *Garbo*, *Dunia*, *El Correo Catalán*, el programa de TV3 *Filiprim*, *El País*, *ABC* i *Ràdio Miramar*. Entre els anys 1983 i 1984 va ser redactora de cultura i espectacles per al diari *Avui*, i el 1989 i el 1990 va fer el salt a Madrid exercint de cap de premsa i relacions públiques de Josep Antoni Duran i Lleida a Unió Democràtica, i després cap de comunicació d'Antena 3 TV a Catalunya i adjunta a la gerència de Madrid del grup Antena 3.

Enamorada de la feina, defensora de la tasca social del periodisme, treballadora incansable i exigent amb ella mateixa i amb qui treballava al seu voltant, el 2001 va crear la revista *Top Girona*, una aposta arriscada i personal –la van acompanyar Josep Lluís Banús, en la fotografia, i Jordi Sàbat, en el disseny– amb la qual va dotar d'un nou relat de les comarques, ja fossin de la costa o de l'interior, oferint una informació glamurosa, amena i propera. Amb periodicitat trimestral, escrita en català, castellà i anglès. El novembre del 2004, *Top Girona* va signar un conveni de col·laboració amb el Patronat Turístic de la Costa Brava, segons el qual augmentava la tirada –en aquell moment ja era de 20.000 exemplars– en 10.000 i es pas-

PASSIÓ EMPORDANESA

Amb la publicació de la revista *Top Girona* va palesar la seva estima i passió per les comarques gironines, en especial per l'Empordà, d'on provenia una part de la seva família. / DANI VILÀ

sava a distribuir entre agents de viatges i mitjans de comunicació nacional i internacionals. En una entrevista que el 2005 li va fer Dani Vilà a *El Punt*, Cuca Mascort assegurava: «El conveni amb el Patronat de Turisme farà que *Top Girona* arribi a una vintena de països europeus i a

Amèrica del Nord. Fins i tot tenim lectors al pis17 de l'Empire State, fet que si no fos trilingüe no seria possible.» Deia que li agradaria arribar a una tirada de 100.000 exemplars, però, essent com era una dona amb els peus a terra, no li queien els anells quan puntualitzava: «Des

del començament hem ajudat a demostrar que Girona té coses molt belles, amb uns paratges increïbles, és un bon lloc per viure-hi, té una bona gastronomia, arquitectura i nivell cultural amb els museus. L'important és que hem fet com una formigueta, hem anat creixent a poc a poc.»

Molt activa dins la vida política i social i entenent la funció pública com un deure de treballar per la ciutat i al servei de les persones, el setembre del 2008 va entrar com a membre del comitè executiu de Pimec Girona, i el 2011 va dir que sí al Partit Po-

Girona té coses molt belles, amb uns paratges increïbles, és un bon lloc per viure-hi, té una bona gastronomia

pular, quan, com a independent, li van oferir un lloc a la llista de les eleccions municipals. Va ser una regidora implicada que va formar part de la comissió informativa municipal de Serveis a les Persones i era representant de la corporació en el consorci Centre d'Acolliment i Serveis Socials La Sopa, en la Fundació Rafael Masó, en la Fundació Auditori-Palau de Congressos, en el Consell Municipal de la Gent Gran i en el Consell Municipal de Solidaritat i Cooperació. I a més va ser vicepresidenta del Consell Comarcal del Gironès. Com va escriure Concepció Veray quan la va acomiadar: «La Cuca estimava Girona, la portava al cor i treballava per ella de manera incansable i exemplar.»

còralhomes

Propietat.

PRÒXIMA
COMERCIALIZACIÓ

Residencial Riu Güell

Aquí tens l'habitatge que busques
a Girona, a un pas del centre

Situada al número 115 del carrer de Riu Güell de Girona, en un entorn perfectament consolidat, aquesta promoció d'obra nova t'ofereix l'oportunitat única de viure a un pas del centre històric, en un edifici construït amb estàndards d'alta qualitat i amb la màxima qualificació energètica (A).

La seva privilegiada situació, i el fet d'estar envoltat de tots els serveis, equipaments i zones de lleure, converteixen Residencial Riu Güell en un espai únic i exclusiu.

Tria la teva nova llar a Girona, per viure sense renunciar a res.

942 049 008
servihabitat.com

- 1, 2, o 3 dormitoris
- Places de garatge i trasters
- Atics amb altell i primeres plantes amb grans terrasses

 Servihabitat

Comercialitza

Aquí comença tot.

Residencial Riu Güell és una promoció d'obra nova situada al carrer de Riu Güell de Girona, en un entorn perfectament consolidat, aquesta promoció d'obra nova t'ofereix l'oportunitat única de viure a un pas del centre històric, en un edifici construït amb estàndards d'alta qualitat i amb la màxima qualificació energètica (A). La seva privilegiada situació, i el fet d'estar envoltat de tots els serveis, equipaments i zones de lleure, converteixen Residencial Riu Güell en un espai únic i exclusiu. Tria la teva nova llar a Girona, per viure sense renunciar a res.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Dolors Pujol i Messeguer

Va ser pionera en el camp de la fotografia. Va començar com a dependenta, però ben aviat es va posar darrere la càmera i al laboratori, i es va revelar com una fotògrafa excepcional

M.T. / P.L.

● Va ser una de les primeres dones de l'Estat espanyol que es van dedicar a la fotografia en la primera meitat del segle passat. Nascuda a Reus el 1907, Dolors Pujol va morir a Girona, on havia passat els últims 60 anys de la seva vida. Va començar a dedicar-se a la fotografia en els anys vint, després de contreure matrimoni amb el també fotògraf Joan Pere Ferrer Mateu, que, juntament amb el barceloní Pau Domènech, va obrir, el 1915, un establiment al País Basc amb el nom de Foto Lux, probablement per influència del distribuïdor bilbaí de material fotogràfic Lux. Domènech va continuar regentant aquest estudi almenys fins al 1928, però Pere Ferrer va tornar a Catalunya el mateix 1915 i es va establir a Tossa, on no va tardar a associar-se amb un altre fotògraf i també pintor, Joan Barber i Garriga, amb el qual comercialitzaria una de les primeres edicions postals de la vila amb el nom de «Pere Ferrer i Barber». Amb la mateixa firma, el 1917 ja es van establir a Girona, a l'antiga galeria de Joan Llinàs de l'avinguda Jaume I, i en poc més de dos anys ja eren reconeguts com un dels millors estudis fotogràfics de la ciutat, especialitzats sobretot en el retrat.

«Foto Lux no va ser un estudi de retrat com els altres.» Una de les seves singularitats més remarcables va ser el fet d'incorporar a l'equip creatiu una dona, Dolors Pujol, que havia començat de dependenta a l'establiment i, casada amb Pere Ferrer, es va revelar com «una fotògrafa excepcional» i una de les poques dones que es van dedicar a la professió en aquella època. El 1933, la societat es va

UNA DONA DARRERA UNA CÀMERA

Foto Lux no va ser un estudi de retrat com els altres. Una de les seves singularitats més remarcables va ser el fet d'incorporar a l'equip creatiu una dona, cosa insòlita a començament del segle passat / FOTO LUX

dissoldre i, mentre que Barber va encaminar-se cap al retrat de moda, elegant i *chic*, Pere Ferrer i Dolors Pujol van continuar al capdavant de la marca Lux. Dins de la seva producció, són remarcables els retrats de

tipus populars de Girona, sota l'epígraf Foto d'Art, basats en criteris antropològics com els que difonia Tomàs Carreras i Artau en les seves recerques etnogràfiques, però no ho són menys les estudiades esceno-

grafies dels seus retrats, més desinhibides del que era habitual. Rostres com el d'en «Cap de xai» o el d'un habitant de la Vall de Sant Daniel, plens d'unes arrugues que parlen de la duresa d'una vida a pagès a la qual la modernitat havia passat per sobre, al costat de delicats models femenins, com el de Carme Albertí, Miss Girona i Miss Catalunya, i fins i tot al costat d'algun nu femení, que remet a la urbanitat progressis-

Són remarcables els retrats de tipus populars, basats en criteris antropològics com els que difonia Tomàs Carreras

ta i desacomplexada dels anys de la República. Ella i el seu marit van regentar la galeria fins als anys seixanta, quan la van deixar a mans de la seva filla Joana i el seu marit Josep M. Sabench.

Dolors Pujol es va situar moltes vegades darrere de la càmera, però també es va ocupar del laboratori fotogràfic. La galeria va continuar oberta fins a l'estiu del 1989. Ella va morir el 7 de març de 1995 als 88 anys. Aquest mateix any, l'Ajuntament de Girona es va interessar per disposar dels fons fotogràfics acumulats per la galeria durant els seus anys de vida, i finalment es va arribar a un acord perquè aquests formessin part del Museu de la Ciutat. A partir d'aquest fet, el municipi gironí ha editat dues carpetes amb recopilacions de fotografies de la famosa galeria.

Som headhunters de proximitat

Et trobem el talent que necessites allà on el necessites

Etalentum Girona

C/ Migdia, 37 - 2D

972 011 733

www.etalentum.com

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Teresa Sunyer i Julià

Filla d'una destacada pairalia de Taialà, va ser una gran pianista i compositora i al mateix temps va desenvolupar una important tasca pedagògica a la ciutat de Girona

M.T. / P.L.

● Pianista i compositora, va desenvolupar una gran tasca pedagògica i concertística a Girona. Filla d'Antoni Sunyer i Juandó i de Teresa Julià i Nualart, va néixer el 7 d'octubre del 1904 a Taialà, en una important pairalia de la localitat, fet que li va permetre, com a la resta de les seves germanes, rebre classes de música durant la infància, com una part més de la seva educació. Va estar durant molts anys sota la tutela d'Enric Oliva i Vilar, un dels professors de piano més reconegut que acudia puntualment a can Su-

El febrer del 1934 es va oferir a l'Ajuntament per fer una classe diària de música de manera gratuïta a les escoles

nyer després de fer una llarga passejada per la ciutat de Girona.

Teresa Sunyer es va orientar ben aviat cap a la música d'una manera més professional i va passar a ser alumne del mestre Francesc Civil, amb qui va completar els estudis de piano. El febrer del 1934 es va oferir a l'Ajuntament de Girona per fer una classe diària de música de manera gratuïta a les escoles de la ciutat com ara el col·legi Eiximenis i l'escola Prat de la Ribera, tot i que va ser al col·legi Verd, aleshores grup escolar Ramon Turró, on va fer classes durant més temps. En aquesta època va oferir diversos recitals amb els estudiants, com el de l'1 de juny del 1934, a l'Ateneu de Girona, en què els estudiants

SOLITUD PERSONAL I ENTREGA PROFESSIONAL

Teresa Sunyer va mantenir una trajectòria en què va saber equilibrar la solitud en la vida personal amb una generosa entrega en l'àmbit professional / ARXIU EL PUNT AVUI

del Ramon Turró van cantar cançons compostes per ella mateixa, i també de Freixas, Schubert, Chopin i Mestres.

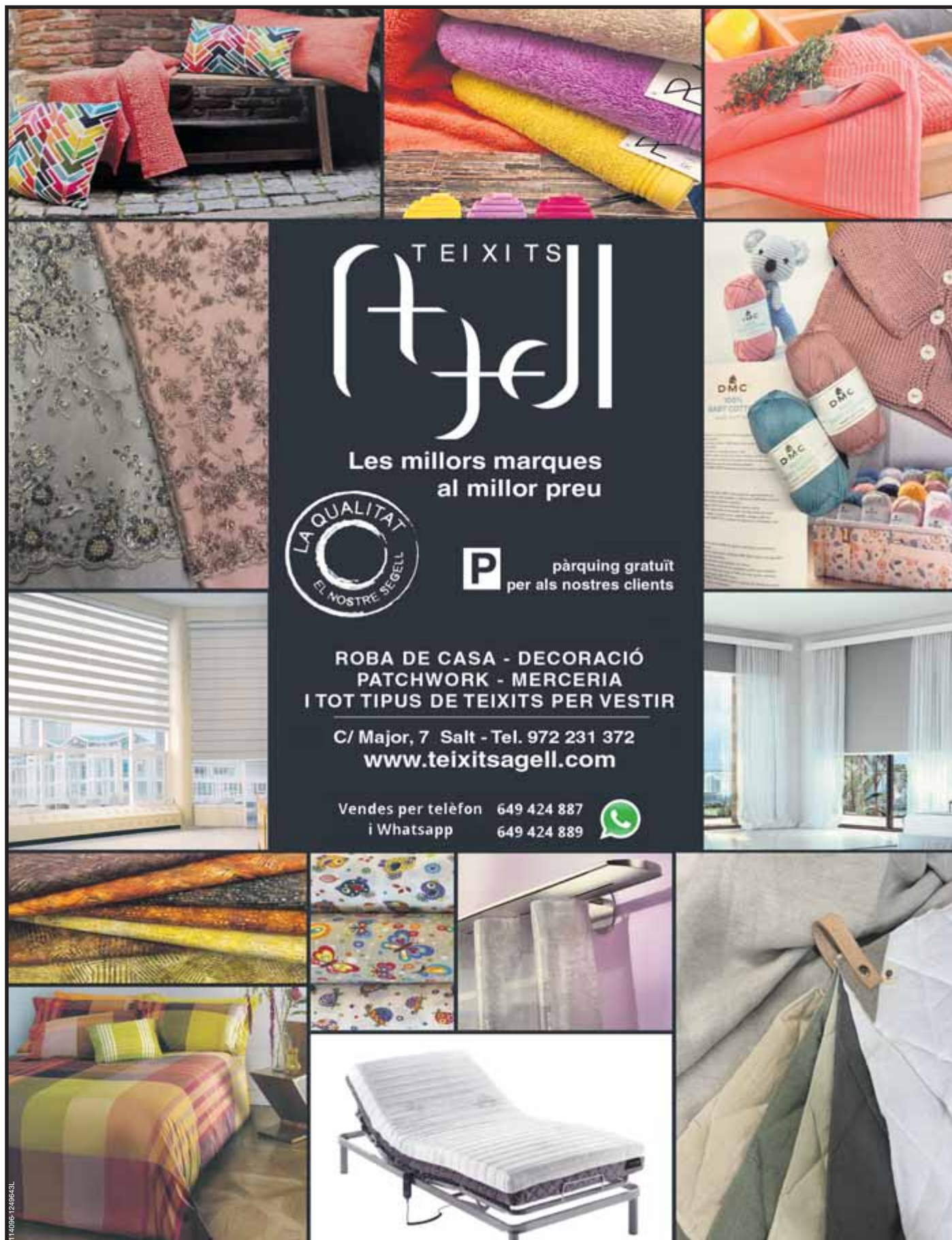
Va continuar la seva tasca enmig del desastre de la guerra civil, fet que li va suposar un expedient depurador com a la resta de treballadors municipals. Un cop superat l'entrebanc va

poder exercir durant més de vint anys. La dècada dels cinquanta va ser molt prolífica. El 19 de novembre del 1950 va oferir un recital al Círculo Artístico de Girona, juntament amb Joaquina Suñer, soprano, i Consol Oliveras, violinista. Un mes després va guanyar el «curso de villancicos» organitzat per la Sec-

ción Femenina. Com a intèrpret va participar en el programa de Ràdio Girona *Pentagrama*, com en l'emissió del 14 de febrer del 1957, juntament amb Consol Oliveras. El 1958 va publicar un recull de cançons titulat *Flores a María*, una edició amb pròleg del crític Josep Massanas, que incloïa deu cançons religioses a una veu amb acompanyament de piano. El 30 d'abril del 1959, la Capella Polifònica de Girona, fundada i dirigida per Josep Viader, va interpretar el seu motet *Bon Pastor*. L'any 1960, la cobla La Principal de la Bisbal va estrenar-li la sardana *Valenta*, l'única que es coneix, en el IV Aplec de la Sardana de Girona, celebrat el 22 de maig. La partitura d'aquesta sardana es conserva al Museu d'Història de Girona gràcies a una donació de Josep Baró i Güell el 1961. Es te notícia de nombrosos *lieder* i duets per a violí i piano.

Va morir el 25 de febrer del 1984 a l'hospital Vall d'Hebron de Barcelona a conseqüència de les ferides que es va fer en l'incendi que es declarà

el 19 de febrer al pis de la Rambla Verdader de Girona. En l'incendi també va resultar ferida Joaquina Suñer i Tubert, amb qui vivia. Teresa Sunyer va mantenir una trajectòria en què va saber equilibrar la solitud en la vida personal amb una generosa entrega en l'àmbit professional.

TEIXITS

Agell

Les millors marques
al millor preu

LA QUALITAT
EL NOSTRE SEGELL

P pàrquing gratuït
per als nostres clients

ROBA DE CASA - DECORACIÓ
PATCHWORK - MERCERIA
I TOT TIPUS DE TEIXITS PER VESTIR

C/ Major, 7 Salt - Tel. 972 231 372
www.teixitsagell.com

Vendes per telèfon 649 424 887
i Whatsapp 649 424 889

114096-1248643L

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Carme Vidal i Xifre

Va destacar en l'àmbit pedagògic, en l'estudi de tècniques i mètodes d'avaluació, va ser diputada al Parlament de Catalunya i va donar una darrera lliçó sobre com afrontar la mort amb dignitat

M.T. / P.L.

● Va dedicar la major part de la seva vida professional als àmbits de l'avaluació i les tècniques educatives, tasca que va compartir durant uns anys amb la feina de diputada al Parlament de Catalunya.

Carme Vidal Xifre va néixer al Pont Major de Girona el 16 de juliol del 1954. Després de passar per les Dominiques i l'institut Vicens Vives, va fer els estudis de mestra a l'Escola Normal de Girona. Posteriorment es va doctorar en psicologia i pedagogia i va centrar la seva carrera professional en l'àmbit de l'ensenyament. Va fer de mestra en diverses escoles de Girona, Celrà i Banyoles, i també a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i a la Universitat de Girona. El 1983 es va doctorar en ciències de l'educació amb premi extraordinari de doctorat.

Havia dirigit el centre associat de la UNED a Girona. Durant el seu mandat es va arribar a l'acord d'eixugar el dèficit que arrossegava el centre des de feia anys, amb l'objectiu de rellançar-lo i promoure'l.

Entre les seves obres destaquen *Criteris d'avaluació de l'ensenyament secundari* (1984), obra amb què va guanyar el premi Pallach d'educació atorgat per edicions CEAC. Les seves publicacions estan relacionades amb l'àmbit de l'avaluació i la recerca educativa. Va col·laborar en el *Llibre blanc de la recerca educativa a Catalunya (1986-1995)*, dirigit per Jaume Sarramona.

Membre de Convergència Democràtica de Catalunya, va sortir elegida com a diputada al Parlament en les eleccions de l'any 1992, i l'any 1995 va repetir. Al Parlament va ser portaveu

MESTRA I DIPUTADA

Va treballar en la creació d'una fundació orientada a promoure l'assistència, docència i recerca en l'àmbit de la pedagogia i en especial en tots els sectors afectats per alguns tipus de marginació social. / LL. ROMERO

de CiU a la comissió de Cultura i Ensenyament, secretària de la comissió del Sindic de Greuges, membre de la comissió de seguiment del procés d'equiparació home-dona i de la comissió d'estudi sobre la immigració de treballadors estrangers.

Estava casada amb el metge

psiquiatre de la clínica Girona Ricard Reixach, amb qui va tenir dos fills, en Ricard i la M. Rosa.

Va morir a Celrà el 6 d'agost del 1998, als 44 anys, i el funeral celebrat dos dies més tard es va convertir en un acte multitudinari amb una àmplia representació del ventall polític cata-

là. Durant la cerimònia es va llegir un escrit que ella mateixa havia redactat uns dies abans sobre el significat de la mort i com afrontar-la sense por, text que va emocionar visiblement els assistents.

Segons la gent més propera, havia demanat que no se li allargués la vida artificialment. Volia «tenir vida» durant tots els anys que visqués i no «anar donant anys a la vida» sense viure-la realment. Feia sessions de teràpia de grup amb persones que estaven en situació similar a la seva. Tres d'aquestes persones van ser presents a l'altar

Havia demanat que no se li allargués la vida artificialment. Volia «tenir vida» durant tots els anys que visqués

de l'església de Celrà i van llegir alguns textos.

El XIV Premi Mestres va fer una menció honorífica per l'aportació i recerca feta en el camp de l'educació infantil, en l'estudi de l'èxit en el rendiment escolar i en l'avaluació com a eina de millora de la pràctica educativa, en què es va preocupar tant del diagnòstic i la valoració individual com de l'avaluació de programes, de l'anàlisi i avaluació del funcionament dels centres escolars i del diagnòstic del sistema educatiu. Va treballar en la creació d'una fundació orientada a promoure l'assistència, docència i recerca en l'àmbit de la pedagogia i en especial en tots els sectors afectats per algun tipus de marginació social. La fundació avui porta el seu nom.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Caterina Torra i Miró

Persona de caràcter obert, de fàcil relació, accessible a la gent, culta i catalanista, va regir el monestir de Sant Daniel de Girona del 1952 al 1996 i va ser un referent per a tota una comunitat

P.L. / M.T.

● Nascuda a Manresa el 4 de novembre del 1919, Maria Caterina Torra era filla d'una família de cristians convençuts, la més gran de catorze germans, i malgrat que no es volia fer monja i li atreia més la música, el 1943 va entrar al monestir de Santa Cecília, a Montserrat. Recomanada per l'abat Escarré, que era visitador apostòlic de les Benedictines. El 1952 es va incorporar al monestir de Sant Daniel com a mare priora administradora, i vuit anys més tard, i per acord de tota la comunitat de religioses, va ocupar el càrrec de mare abadessa, que va exercir fins al 1996.

Seguidora dels preceptes del Concili Vaticà Segon, quan Pere Madrenys la va entrevistar per a la sèrie «Dones de Girona» va deixar clar que el cenobi es mantenia amb el treball d'unes

VOLIA SER MÚSICA

Més d'un cop havia declarat que li agradava la música, però tot acompanyant una actriu al piano es va adonar que «hi havia quelcom més important: Déu» / MANEL LLADÓ

monges, que cotitzaven com autònomes i vivien tant de la granja com de feines externalitzades. De sensibilitat catalanista —va arribar a declarar que les monges feien broma dient que el català era la seva mania— i d'una àmplia cultura, va deixar una gran empremta en el monestir i en la societat gironina. Es recorda la seva «empena i capacitat d'iniciativa» en els treballs de recuperació del monestir, molt tocat per la Guerra Civil.

Persona de caràcter obert, de fàcil relació i accessible a la gent, va ser un referent per a tota la comunitat. Quan després que l'Església anglicana ordenés dones sacerdotesses i li van preguntar com havia de reaccionar la catòlica, ella va contestar: «Hauria d'avançar-hi valenta i confiada, actuant amb prudència i discernint les greus dificultats.» Tot un caràcter.

Dolors Farró i Fonalleras

P.L. / M.T.

● El 22 de febrer del 1991 el Museu Marès va presentar el catàleg més important d'Europa d'escultura medieval. Aquell va ser un punt d'inflexió. Va comportar la resurrecció d'una institució que passava un moment complicat. Darrere de la moguda hi havia una gironina, Dolors Farró i Fonalleras, museòloga i historiadora de l'art, que després d'uns anys com a mestra, el 1974 va entrar a treballar al Museu d'Art de Catalunya. Havia realitzat la tesi de llicenciatura sobre museus d'història, a partir del Museu d'Història de la Ciutat de Girona, que fou editada pel Servei de Museus de la Generalitat. L'any 1985 va entrar

Museòloga i historiadora de l'art, va impulsar la remodelació del Museu Marès, la qual cosa va permetre la catalogació i publicació dels fons

al Museu Frederic Marès, que va dirigir entre el 1990 i 1994. Farró explicava que els primers temps no tenia ni fotocopiadora, ni ordinador ni biblioteca i que va ser gràcies al catàleg impulsat per la Fundació Güell i el Banc de Bilbao Vizcaya, que es

va donar un nou impuls al centre, la qual cosa va permetre la catalogació i publicació dels fons i un nou discurs ideològic per a la remodelació de l'exposició permanent. Com va escriure el seu cosí Josep Maria Fonalleras: «En un dels seus últims

treballs, un pròleg a *Efímer Empordà*, un excel·lent llibre de fotografies de Jordi Lladó —cinesta, realitzador de televisió, fotògraf: el seu marit—, parlava de la satisfacció que té l'artista en el moment d'«estrenar el dia», potser l'objectiu bàsic del fotògraf: una mena de contacte directe amb la naturalesa. Parlava, també, de la «independència que se sent quan hom sap que ja no es tracta de resoldre amb esperit més o menys rigorós i eficaç un objectiu immediat, sinó de deixar que es vagi concretant aquella perspectiva íntima...». Dolors Farró era, ella mateixa, un exemple d'independència radical.

ELS SANTS CONTENTS

Dolors Farró va lluitar per convertir el llegat Marès en una oferta artística de primera línia.

**Girona
Episcopal**

Passeja't per més de mil anys d'art i història
Tres conjunts patrimonials amb una sola entrada

www.gironaepiscopal.cat

md'A Museu d'Art
de Girona

Diputació
de Girona

Forma part de:

**XARXA
MUSEUS D'ART
CATALUNYA**

**Generalitat
de Catalunya**

SHOWCOOKINGS PRESENTACIONS DE PRODUCTES

ESPAI GIRONA EXCEL·LENT
FIRA DE GIRONA

TASTOS

Diputació de Girona

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Laffitte i Masjoan

Es va donar a conèixer com a Dolors Laffitte, va ser una de les grans veus de la Nova Cançó i va ser membre de grups com Ara Va de Bo, Els Trobadors, La Corrandà, L'Arc en el Cel i Ensemble Llull

PAU LANAO / MIQUEL TORNES

● El seu nom era Maria Dolors Laffitte i Masjoan, va néixer el 1949 a Roda de Ter en una família d'origen occità per part del pare. De ben jove va entrar a treballar en una fàbrica, però es considerava una trobadora i una artista vocacional i va començar a cantar en públic als vuit anys. Deu anys més tard amb la cançó *A cara o creu*, i juntament amb Lluís Llach va quedar segona al Festival de la Cançó de Barcelona. El 1968 sota l'estímul de Josep Maria Espinàs, que li va adaptar diverses cançons estrangeres –entre d'altres *Els vells*, de Jacques Brel–, va publicar el seu primer disc, amb cançons occitanes contemporànies.

Si bé mai va canviar l'estil musical, després de molts anys de presentar-se en públic amb el nom de Dolors Laffitte, el 1996 va adoptar el de Maria Dolors Laffitte i finalment va triar el definitiu de Maria Laffitte, ja que com explicava: «Prefereixo pensar que abans quan em cridaven em deien D'olors. Afegint l'apòstrof, es converteixen els dolors en olors i sempre és més agradable. En tot cas, m'he volgut treure del damunt tots els dolors de la meua vida, començant pel del nom.» Treballadora incansable i enamorada de la vida, la trobadora que va passar la infantesa a Manlleu en començar la seva carrera professional va marxar a Barcelona, i més tard va viure a Piera (Anoia) i a mitjan dels vuitanta es va establir a Vilert (Pla de l'Estany), per finalment instal·lar-se a Banyoles i passar els darrers anys de la vida en una casa del Barri Vell de Girona. Com va escriure Joaquim Nadal en un article al *Diari de Girona*: «Molt especial-

LA TROBADORA QUE ESTIMAVA LA TERRA

Va néixer a la plana de Vic, però la vida la va portar a l'Anoia, el Pla de l'Estany i Girona. Com va escriure Quim Nadal: «Dominava el seu temps, i el temps no la dominava a ella. Em sembla que feia el que li agradava i ho feia amb transparència, amb sinceritat, amb autenticitat.» / LLUÍS SERRAT

cions passades. La seva veu transcendia el clos protegit dels patis i dels jardins del Call i s'estenia com un plany, un lament melodiós fet de nostàlgia i de tendresa.»

Autora prolífica, el 1991 va fundar el grup Els Trobadors amb el pare dels seus dos fills, Alfons Encinas, amb temes de Ramon Llull. Més tard va engegar del moviment del Tradicionàrius i la Fundació Cultural Pangea Music. Va actuar amb èxit al Canadà, l'Índia, Veneçuela, va obtenir el reconeixement d'artistes importants, com Loreena McKennitt o Paul Horn,

Autora prolífica, el 1991 va fundar el grup Els Trobadors amb el pare dels seus dos fills, Alfons Encinas

amb qui va compartir escenari. i entre altres discs va publicar *Varietat de varietats* (1973), *Hello, Dolors!* (1975), *Estimats poetes* (1995), *Music of the troubadours* (1999), *D'amic e amat* (1999), *Canciones tradicionales de Cataluña* (2002) o *Evocació de Jacint Verdaguer* (2002). La seva aposta per l'ecologia va fer que fos una de les impulsores de la revista *Integral*, vicepresidenta de l'organització Dia de la Terra, participés en les llistes d'Els Verds-Alternativa Verda (EV-AV) i en les eleccions municipals del 1999 a Banyoles es presentés com a cap de llista pel Partit per la Independència. Com li va escriure Jaume Fàbrega: «El seu reilet s'ampliava com una carícia a l'oïda i l'esperit.»

ment m'interessa subratllar la seva vinculació amb Girona, la seva presència discreta i subtil que trobarem a faltar. Maria Laffitte s'ha fet estimar en la seva senzillesa, en la seva discreció, en la seva prudència. Ja fa una colla d'anys que va posar la seva veu a disposició del Centre Bonastruc ça Porta per difondre les cançons sefardites, per divulgar el llegat jueu, per fer reviu les vides de les genera-

HONDA
Power Equipment

CONCESSIONARI OFICIAL
46 ANYS. DES DE 1975

SEBASTIÀ SABATER, S.L.

MAQUINÀRIA AGRÍCOLA, FORESTAL I PER A JARDINS

STIHL

HONDA
The Power of Dreams

FERRARI

Kubota

- MOTOAIXADES • TALLAGESPES
- TRACTORS • MOTOSERRES
- DESBROSSADORES
- MÀQUINES DE NETEJA A PRESSIÓ

Av. Enric Prat de la Ribera, 12 - Tel. 972 64 04 72

Fax 972 64 23 44 - LA BISBAL D'EMPORDÀ

TALLER: Passatge Pedró, 1 - 2. Tel.: 972 64 25 59.

A/e: sebsabater@gmail.com

104075-1249066L

El millor Circ sobre gel del món!

GRAN CIRC DE NADAL
DE GIRONA
sobre Gel 3

Nou espectacle 2021

5€ dte. x entrada!

PROMO
FIRES

Pavelló Mepal Girona · Fontajau

25 al 29 desembre

www.CircNadalGirona.com

Només els dies de Fires (del 28 d'octubre a l'1 de novembre) les teves entrades amb 5€ de descompte directe: compra a www.CircNadalGirona.com o al nostre estand de la Fira de Mostres!

Promo vàlida per a totes les funcions i categories de butaca fins a exhaurir aforament. No acumulable amb d'altres descomptes.

Amb el suport de

Patrocina

Organitza

Mitja oficial

TADASHI
RESTAURANT JAPONAIS

TADASHI
Cuina Japonesa
de dilluns a diumenge de 12 a 16 hores i de 20 a 24 hores

C/ Riu Güell, 60 (al costat de l'edifici CINC)
17005 Girona - Tel. 872 002 193

Bufet amb més de 100 plats japonesos per escollir

188044-1250042L

103982-1249041L

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Àngela Bivern i Puig

Va ser nomenada comandanta d'una de les seccions de la Companyia de Santa Bàrbara, un cos militar femení creat el 1809 per ajudar els defensors de la ciutat en el tercer setge napoleònic

M.T. / P.L.

● La història dels setges de Girona durant les guerres amb França ha anat canviant de color segons qui l'ha escrit, passant de la literatura èpica al sacrifici monstruós i innecessari. D'entre els personatges protagonistes d'aquells fets destaca una dona, Àngela Bivern i Puig, presentada sovint com exemple de valor i abnegació en la defensa de la ciutat.

Va néixer el 1787 a Palol d'Onyar. Era filla de Magdalena Puig i Salvi Bivern, voluntari en la Quarta Companyia de la Creuada Gironina, amb el grau de caporal. La bogeria d'Álvarez de Castro la va patir tota la ciutat, però van ser les dones les que van reclamar el dret de lluitar i morir per la causa, fins a aquell moment reservat per als que tenien pèls a la barba. Ella volia participar en la lluita i va ser així com, mentre convencien el general granadí que elles també podien fer la guerra, va pagar un voluntari perquè ocupés el seu lloc en el front de batalla.

Als vint-i-dos anys va ser nomenada comandanta d'una de les seccions de Santa Dorotea, de la Companyia de Santa Bàrbara, un cos militar femení creat el 1809 per ajudar els defensors de la ciutat en el tercer setge napoleònic. El cos reuní cent vint dones, dividides en quatre esquadres de trenta cada una, comandades respectivament per Lúcia Jonama, Àngela Bivern, Ramona Nouvilas i Carme Custy. Duïen queviures i municions als combatents de baluards i muralles, socorrien els ferits i, en alguns casos col·laboraven en la lluita. A la fi del setge havien tingut cinc baixes. Portaven lligat al colze, com a

HISTÒRIA I HISTORIADORS

Un dels episodis més dolorosos de la ciutat, se'l va intentar vestir durant anys per molts historiadors amb el vel de l'heroisme, un vel en el qual Àngela Bivern va destacar. / QUADRE DE MARTÍ ALSINA. ARXIU ELPUNT

L'any 1814 va tenir l'oportunitat de conèixer el rei Ferran VII, quan aquest retornava de l'exili francès

Casa Carles. Quan es va dictar la reial ordre de 28 de juliol del 1817 que manava celebrar en endavant un solemne aniversari a l'església de Sant Feliu en memòria dels que havien mort durant la defensa de Girona, els comissionats varen fer construir un túmul, establint que a cadascuna de les quatre cares s'hi col·loquessin trofeus i atributs corresponents a la classe que hi havia de figurar: la primera per als eclesiàstics, la segona per als militars, la tercera per als paisans, i la quarta per a les «heroïnes generoses». La de la Companyia de Santa Bàrbara presentava una fama amb una bandera on s'indicava «Zelo y Patriotismo», i una làpida amb una octava patriòtica.

Les dames gironines, quan es va commemorar el primer centenari dels setges del 1808 i 1809, van constituir una Junta que, el 5 de desembre del 1909 va acordar elegir la Junta de Dames encarregades de verificar els treballs de bastir un monu-

ment funerari que guardés les restes d'algunes heroïnes. El 14 del mateix mes va quedar constituïda. El 5 de novembre de 1920, acabada la funció cívico-religiosa anual en honor dels defensors de Girona, va tenir lloc la col·locació de la primera pedra del monument funerari a l'indret que havia d'ocupar, davant el del general Álvarez. Va ser beneïda pel vicari general Dr. Josep Matas.

El 4 de juny de 1925 amb tota solemnitat va tenir lloc la inauguració del monument sepulcral, construït pels germans Oslé.

característica de la companyia, una cinta vermella.

L'any 1814 va tenir l'oportunitat de conèixer el rei Ferran VII, quan aquest retornava de l'exili francès, i d'explicar-li el paper jugat per les Heroïnes de Santa Bàrbara durant els setges. L'any 1816 va ser condecorada amb la Creu del Setge de Girona i el rei Ferran VII, en reconeixement a la seva valentia, li va atorgar una pensió anual de dos-cents cinquanta ducats, la va rebre i li va besar la mà quatre cops, dues al carrer de les Ballesteries i altres dues durant la recepció celebrada als salons de

182506-12490700

Foraplagues
us desitja unes

Bones Festes

FORAPLAGUES
FESTIVAL D'ARTS I CIRC

www.foraplagues.com / 972 447 220

ELS DINERS NO DONEN LA FELICITAT,
INVERTIR BÉ, SÍ.

VOLEM AJUDAR-TE A TREURE LA MILLOR
RENDIBILITAT ALS TEUS ESTALVIS TROBANT
EL PRODUCTE QUE MÉS S'ADAPTI A LES TEVES
NECESSITATS ACTUALS I FUTURES.

T'AJUEM A PRENDRE
LES DECISIONS MÉS ENCERTEDES.

(maria rosa **Agustí**)

IEP- Instituto Europeo de Posgrado

C/ Joaquim Vayreda, 57-59 - 17001 Girona
mariarosa.agusti@allianzmed.es

 972 226 433
 657 983 371

311602-12490300

Promo Exclusiva Fira de Mostres

Viu l'edició més espectacular del Festival!

Aniversari

100% NOUS ARTISTES!

17 > 22 febrer 2022
www.festivaldelcirk.com
Gran Carpa Camp de Mart · La Devesa

5€ dte. x entrada! **PROMO FIRES**

Només els dies de Fires
(del 28 d'octubre a l'1 de novembre)
les teves entrades amb 5€ de
descompte directe: compra a
www.festivaldelcirk.com o al nostre
estand de la Fira de Mostres!

Promo vàlida per a totes les funcions i categories
de butaca fins a exhaurir aforament. No acumulable
amb d'altres descomptes.

169662-1249411L

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Antònia Adroher i Pascual

Va ser mestra i la primera regidora del consistori de Girona, i també la noia que el dia que es va proclamar la República va penjar la tricolor a l'ajuntament. Mai va deixar de lluitar per un món millor

PAU LANAO / MIQUEL TORNES

● L'Antònia Adroher i Pascual era filla d'una casa respectable. Tot i que la família era de dretes, menestral i benestant, la mare, Narcisa, va despertar en els fills un rebuig clar contra la injustícia i les desigualtats, i allò va comportar que, en contra del parer del pare, que li havia proposat fer de secretària del negoci familiar, ella s'estimés més seguir la senda marcada per la seva professora d'ensenyament primari, Carme Auguet. Als 17 anys va entrar a l'Escola Normal i el 14 d'abril del 1931, quan tenia divuit anys, va ser la bandera que va portar la tricolor entre el centre republicà del carrer del Carme i l'ajuntament. El 1934, l'Antònia va acabar els estudis de magisteri i va treballar a Ultramort, en un moment en què ja era militant de la FE-TE-UGT i feia projectes conjunts amb el seu promès, Dídac Taradell. Del 1934 al 1936 va exercir de mestra a l'escola d'Ultramort i va ser una de les primeres militants del POUM, del qual el seu germà Enric en fou fundador. Pocs dies després de l'aixecament feixista, en Dídac va morir d'un tret, però l'Antònia va superar el dolor i va impulsar el secretariat femení del partit fins que el 21 d'octubre del 1936, quatre mesos després de l'aixecament feixista, en constituir-se el consell municipal presidit per Expedit Duran, va ser nomenada regidora d'Ensenyament, Cultura i Propaganda de l'Ajuntament de Girona, integrat per la CNT, la UGT, el PSUC, els republicans i el POUM, essent la primera dona escollida en la història del consistori gironí. Des del seu càrrec va convertir els convents en escoles, va obrir cantines infantils, va posar en

EN EL SEU EXILI A PARÍS.

Després d'un periple per França, finalment el matrimoni Rosa-Adroher es va establir a París, on ell va fer de periodista de France Press i ella va ser l'ànima del Casal Català. / DESCONEGUT / CRDI

pràctica un nou sistema d'educació, per mitjà del Consell de l'Escola Nova Unificada (CE-NU), basat en una pràctica pedagògica innovadora i progressista, inspirada en els principis racionalistes del treball i de la fraternitat, la qual cosa es va traduir en una escola pública i gratuïta per a tothom, l'ensenyament en català, la cura de la mainada, els principis higienis-

tes i de salut i la igualtat d'oportunitats per als nens i nenes a través de la coeducació; en definitiva, que cap nen es quedés sense educació. Perseguida pels estalinistes i derrotada pels franquistes, el 1939 va marxar a l'exili, va patir privacions i camps de concentració i, uns anys més tard, a Tolosa de Llenguadoc, en un pont sobre la Garona —ell anava en bicicleta i ella

a peu— es va trobar un antic company de militància, Carmel Rosa, conegut com a *capità Roc*, que la va acompanyar fins a la mort. Mare d'en Germinal —membre de la resistència contra els nazis, va ajudar moltes persones a passar els Pirineus—, mai va deixar la lluita per un món millor. Per sobre de les dificultats, va dirigir durant alguns anys el Casal de Catalunya a

Va ser una persona clau en l'aplicació de les mesures renovadores i progressistes de la República

París, va crear el Moviment Socialista de Catalunya, va participar en el congrés del PSOE a Suresnes i el 1977 va tornar a Catalunya, on es va convertir en una figura de referència del PSC. Finalment i un cop solucionada la jubilació, el matrimoni va establir la residència entre Girona i Banyuls de la Marenda. El 2001 tots dos van publicar les seves memòries: *La llavor dels somnis*. Com va escriure la seva biògrafa, Puri Molina: «Professionalment compromesa i enamorada de la feina d'educar, va ser una persona clau en l'aplicació de les mesures renovadores i progressistes de la República. Com a mestra va participar en primera línia en el que jo anomenaria conspiració pedagògica. Formava part del grup de mestres que es reunien, intercanviaven experiències i assajaven les metodologies progressistes dels corrents europeus, convençuts que canviarien l'educació canviarien el món.»

CLÍNICA BOFILL
ProActive Health

**La salut,
el més
important!**

**CADA DIA MÉS
A PROP TEU!**

www.clinicabofill.net

CENTRAL:

CLÍNICA BOFILL GIRONA CENTRE
Rda. St. Antoni Maria Claret, 20
17002 GIRONA
Tel. 972 20 43 50

DELEGACIONS:

CLÍNICA BOFILL - PLATJA D'ARO
Avd. S'Agaró amb c. Santiago Rusiñol, s/n
17250 PLATJA D'ARO
Tel. 872 598 000

CLÍNICA BOFILL - FIGUERES
C. Sant Llutzzer, 4
17600 FIGUERES
Tel. 872 550 999

CLÍNICA BOFILL - GIRONA MIGDIA
C. Migdia, 130-132
17003 GIRONA
Tel. 972 221 104

SYNC CLÍNICA BOFILL
C. Barcelona, 133, baixos,
17003 GIRONA
Tel. 972 224 402

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Carme Auguet i Comalada

En una època en què els ordes religiosos controlaven l'educació, va crear l'escola de primària femenina més ordenada i eficaç de la ciutat i es va convertir en la referència pedagògica de Girona

M.T. / P.L.

● Nascuda a Sant Daniel el 16 de novembre del 1874, al mas Preses, Carme Auguet va ser una de les referències educatives de la ciutat. L'escola de «Doña Carmen» va ser un contrapès important en una època en què ordes religiosos com els de les dominiques o les escolàpies controlaven l'educació de les noies.

Va decidir ser mestra en un moment en què a Girona no hi havia escola normal per a noies. Va estudiar magisteri a la Universitat de Barcelona i va rebre el títol de mestra superiora el 1891, quan encara no tenia ni disset anys. Es va presentar a les oposicions el 1892 i la van destinar a Gironella, on s'hi va estar quatre anys. Va tornar a presentar-se a oposicions el 1897, per millorar el sou i l'escola, i la van enviar a l'auxiliària de l'escola de nenes número 3 de Barcelona, on va exercir durant quasi set anys (1897-1904). Voluntàriament, es va traslladar a Olot, per estar més a prop de la família (1904-1907). Va ser membre de la junta local i la junta provincial de la Instrucció Pública, i va formar part de l'associació de mestres de la comarca. El 1907 va decidir tornar a Girona i li van donar plaça en una de les escoles unitàries de la ciutat, l'escola número 2 Teresa Balot i Josefa Casals, situada al carrer de Sant Francesc, en un local que, tot i no reunir les condicions necessàries, Carme Auguet va fer que obtingués renom entre la societat d'aquella banda de l'Onyar i arribés a la sobresaturació. El seu pare, Lluís Auguet, que era constructor, va oferir al consistori municipal un solar per edificar-hi una escola amb la condi-

L'ESCOLA DE 'DOÑA CARMEN'

El seu pare, Lluís Auguet, va oferir a l'Ajuntament un solar per edificar-hi una escola amb la condició que li tornés l'import amb pagaments mensuals. Carme Auguet la va dirigir del 1908 al 1944.

ció que l'Ajuntament li tornés l'import amb pagaments mensuals. L'edificació va costar 31.000 pessetes, que la corporació va tornar pagant-ne 250 cada mes durant deu anys. L'escola es va inaugurar el 3 d'agost del 1908 i *Doña Carmen*

la va dirigir fins al 1944, exceptuant els tres anys de la Guerra Civil, que va ser inhabilitada i empresonada durant uns mesos perquè va ser considerada desafecta al règim. En una època en què tothom que podia anava a les dominiques o les escolà-

pies, ella mantenia l'escola de primària femenina més ordenada i eficaç de Girona. Enmig dels convencionalismes socials va aparèixer una escola pública que era diferent de les existents, on no es feien distincions socials i una filla de la burgesia i una noia de pares treballadors podien seure de costat. Sabia inculcar a les nenes bones maneres de conducta, de respecte als superiors i de convivència

Amb l'arribada de la República, l'escola va haver d'acceptar alguns canvis, com ara suprimir la religió com a assignatura

ciutadana. La religió tenia un paper molt important en l'educació de les seves alumnes i cada any, com a cloenda del mes de maig, es feia una festa dedicada a la Verge. Durant els seus anys a l'escola va rebre nombrosos reconeixements de diferents institucions.

Amb l'arribada de la República, l'escola va haver d'acceptar alguns canvis, com ara suprimir l'assignatura de religió. El 1933 l'escola unitària de *Doña Carmen* va passar a ser l'Escola Graduada Eiximenis, que n'unificava diverses d'unitàries de nenes. En el moment de la seva jubilació, l'Ajuntament de Girona va acordar col·locar un retrat de la mestra a l'aula que ella havia dirigit i d'anomenar "Carme Auguet" el primer grup femení que es formés a la ciutat, que va ser el grup escolar del Pont Major. Va morir el 3 de gener del 1948, poc després de rebre la creu d'Alfons X el Savi.

Promoció
**Bernat
BOADES**

**HABITATGES DE 2, 3, 4 i 5
HABITACIONS**

- Calefacció (terra radiant) i
aire condicionat per AEROTÈRMIA
- Parquet AC5
- Electrodomèstics SIEMENS
- Fusteria lacada blanca
- Domòtica JUNG
- Vidres de baixa emissivitat

Màxima eficiència energètica

INNOVACIÓ
EFICIÈNCIA
QUALITAT

SCAN ME

972 215 908

C/Sèquia, 24 - 17001 GIRONA

www.oppons.com

info@oppons.com

OBRES I PROMOCIONS
OPONS
DIRECTE DE PROMOTOR

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Natàlia Molero i Lloret

Es va autodefinir com a «convencional però amb una ànima il·legal», però era una personalitat polièdrica, una dona tossuda, culta, plena de vida, conviccions i optimisme

PAU LANAO

● «La Natàlia era guapa, simpàtica, agradable, culta, seductora i una gran conversadora. I ella ho sabia. I sabia utilitzar tots aquests dots en el moment oportú i quan calia. També sabia ser entranyable i generosa.» Ho va escriure Guillem Terribas el 27 de juliol del 2015, un dia després del traspàs de la que fins aleshores era la directora de la Casa de Cultura.

Nascuda a Girona, llicenciada en filologia hispànica, amb un màster en administració pública per Esade, catalanista, de conviccions fermes, fidel a un partit, Convergència Democràtica de Catalunya, i molt activa en la vida cultural i política catalana, va ser regidora del grup municipal de CiU a l'Ajuntament de Girona (1995-1998), coordinadora territorial del Departament de Cultura (1995-1997), directora de la Filmoteca de Catalunya (1997-2000) i l'any que s'iniciava un nou segle va ocupar el càrrec de cap de gabinet de Jordi Vilajoana, últim conseller de Cultura de Jordi Pujol. A més, va exercir la docència, primer com a professora de secundària i més tard de ciències polítiques a la UAB.

Malgrat que en una entrevista publicada a El Punt l'any 1997 declarava que «Per a mi escriure és despullar-me –almenys provar-ho– de totes les inhibicions, pouar de la pròpia experiència per tal de transfigurar-la mitjançant el llenguatge», la seva era una personalitat polièdrica organitzada al voltant de l'ordre i les lletres: «Per entendre les coses les he d'escriure. L'escriptura és la meua metodologia de vida.» Això va fer que estigués molt present en els diferents mitjans de comunicació i

ACTIVISTA CULTURAL

Escriptora, política, gestora cultural, va exercir el periodisme d'opinió en mitjans escrits i audiovisuals amb regularitat, i també la docència / JORDI SOLER

no tan sols va ser una prolífica autora d'articles –El Punt, Avui, La Vanguardia–, sinó que també va participar en els mitjans audiovisuals –RTVE, ComRàdio, Catalunya Ràdio, Canal Català, o va ser la primera presentadora del concurs A+a+, que es basava en jocs d'observació i de

preguntes de cultura general entre dos concursants i que la va convertir en una de les cares conegudes de TV3.

Abans, però, el 1991, com a directora cultural gerent, va intentar posar ordre al desgavell que hi havia als premis Bertrana i va proposar un pla de xoc que

es basava en l'austeritat i la implicació de les institucions. Malgrat que no se'n va sortir –va presentar la dimissió l'octubre d'aquell any–, va continuar treballant per la cultura i creant literàriament. El 1993, amb *El silenci dels plàtans*, un recull de contes, va guanyar el premi L'Encobert de Xàtiva; el 1997 va presentar la primera novel·la, *Aquí hi ha el meu pintallavis*, construïda a partir de records d'infància al barri de Sant Narcís, i el 2006 va retre homenatge

El 1991, com a directora gerent, va intentar posar ordre al desgavell que hi havia als premis Bertrana

ge al matador garrotxí Quim Soy, amb la biografia novel·lada *El Nardo, un torero d'Olot*. Sobre la Natàlia Molero, que en una entrevista a la revista *Girona Gastronòmica* s'havia definit com a «convencional però amb una ànima il·legal», va escriure Lluís Freixes en el seu panegíric publicat a la *Revista de Girona*: «La movia la passió de la descoberta, de la cooperació, el simple afany de fer i desfer, i va mantenir aquest esperit inquiet, el desig d'emprendre projectes nous per inversemblants que poguessin semblar...» «Convencional? Potser sí, però disposada a defensar el que considerés oportú, i quan ho considerés oportú. I sempre amb optimisme, encara que la processó anés per dins. «Compte amb què demanes, que els desitjos es compleixen», solia dir.» Doncs això.

GrupAutopodium

des de 1927

Demana la teva cita a:
citaprevia.autopodium.com

Taller Mecànic Planxa i Pintura

www.autopodium.com

Girona · Figueres · Olot · Lloret · Mont-ras · S. Feliu

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Celestina Vigneaux i Cibils

Més enllà de ser mare de personatges destacats, va ser una gran pedagoga que va introduir mètodes innovadors a l'ensenyament, com ara el de Maria Montessori, que va conèixer a Roma

M.T. / P.L.

● Celestina Vigneaux i Cibils va néixer a Girona l'any 1878 i va morir a Barcelona el 1964. Tot i que el seu personatge ha estat eclipsat per la fama del seu marit, l'escriptor, polític i periodista Pere Coromines, i per la de tres dels seus vuit fills, el filòleg Joan Coromines i Vigneaux, la psicòloga Júlia Coromines i el matemàtic Ernest Corominas, va ser una destacada pedagoga i mestra catalana, concretament pel seu desig i intent d'innovació en l'àmbit educatiu.

Celestina Vigneaux va ser educada juntament amb dues germanes més –Josefina i Dolors– pel seu oncle matern, Ferriol Cibils, sastre de professió. Els pares van morir quan Celestina tenia quatre anys. Va estudiar per a mestra amb les màximes qualificacions en les revàlides en què va examinar-se, a Tarragona i a Madrid. Es va presentar a oposicions diverses fins que, amb només vint anys, va ocupar la plaça en propietat del parvulari del carrer de Guipúzcoa, del barri de Cuatro Caminos de Madrid. Feia classes particulars, ja que havia de mantenir la seva germana Dolors, que vivia amb ella, però tot i això va tenir temps de conèixer diferents membres de la Institución Libre de Enseñanza (ILE) de Madrid. El 1900, en una sortida organitzada per l'ILE a Toledo, va conèixer Pere Coromines, i el 1902 van contraure matrimoni. Ell la va convèncer per tornar a Catalunya i es va incorporar com a parvulista en una escola d'Hostafrancs. El 1905 va néixer el primer dels seus fills, Joan, que es va convertir en un dels més grans filòlegs de Catalunya. A partir del 1922, arran d'una malaltia pul-

PIONERA DE L'EDUCACIÓ A CATALUNYA

És considerada una de les pioneres en l'educació a Catalunya, molt influïda per la Institución Libre de Enseñanza, i una de les introductores del mètode de Maria Montessori a l'escola catalana

/ FUNDACIÓ PERE COROMINAS

monar, es va retirar i es va dedicar de ple a la seva família. Al final de la Guerra Civil espanyola va compartir temps d'exili amb el seu marit a París i a Buenos Aires, on ell va morir. Va tornar a Catalunya el 1945.

És considerada una de les pioneres en l'educació a Catalu-

nya, molt influïda per la Institución Libre de Enseñanza, i una de les introductores del mètode de Maria Montessori a l'escola catalana.

Celestina Vigneaux va iniciar la seva trajectòria docent en diversos destins, fins que va ocupar la plaça en propietat de l'es-

cola del carrer de Guipúzcoa de Madrid. Ben aviat es va donar a conèixer per la qualitat docent i per les seves iniciatives per millorar l'escola pel que fa a recursos i material, com consta en diferents informes emesos per la inspecció. El 1900, Vigneaux ja va impartir una conferència a la Normal Central de Madrid sobre el càlcul mental, en què reconeixia el llegat de Johann Heinrich Pestalozzi, un pedagog suís que defensava un ensenyament co-educador, vinculat a l'entorn, creatiu i lliure. La conferència va ser publicada per l'editorial de

Al final de la guerra va compartir temps d'exili amb el seu marit a París i a Buenos Aires, ciutat on ell va morir

Ferrer i Guàrdia. Al cap de dos anys, es va inaugurar la primera cantina gratuïta a l'escola del carrer de Guipúzcoa de Madrid. Vigneaux insistia en el caràcter pedagògic, no pas caritatiu, d'aquest tipus de servei per als escolars. Va promoure el cant i la gimnàstica rítmica i va conscienciar sobre l'espai i les condicions higièniques que havien de tenir les escoles. Va viatjar arreu d'Europa per descobrir altres sistemes educatius, com el mètode Montessori, que va aprendre al II Curs Internacional Montessori que va tenir lloc a Roma el 1914.

La seva gran trajectòria professional i la seva vocació van acabar truncades per una malaltia pulmonar. Va morir a Barcelona el 1964.

50

ANYS

CANAPÉ MAH JONG

Aquest any, Roche Bobois celebra els 50 anys del sofà Mah Jong, creat el 1971 per Hans Hopfer. Per a aquest esdeveniment, el Mah Jong es vesteix amb noves teles de dissenyadors i es col·loca sobre elegants plataformes que realcen la seva línia i comoditat. Un sofà ultramodular, avantguardista quan es va crear, icònic en l'actualitat.

Foto: Michel Gallet i Jacques La Courte, se contracta a: Edmundo Jimes

Mah Jong. Sofà componible per elements, disseny Hans Hopfer.
Revestit de teles **MISSONI HOME**, col·lecció Constellation.
Plataformes de fusta fentada, acabat Alezan.

GIRONA - Emili Gual, 51. Tel.: 972 206 023
Assessorament en decoració i projectes 3D en botiga

French Art de Vivre

rochebobo
PARIS

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Comtessa Ermessenda

Filla de Roger I, comte de Carcassona, es va casar el 992 amb Ramon Borrell, fill del comte de Barcelona, i va governar els comtats de Girona, Osona i Barcelona

M. TORNIS / P. LANAÓ

● Ermessenda o Ermesindis de Carcassona va governar els territoris dels comtats de Barcelona, Girona i Osona i va ser tutora del seu fill Berenguer Ramon I i del seu net Ramon Berenguer I quan eren menors d'edat. Filla de Roger I, comte de Carcassona, es va casar el 992 amb Ramon Borrell, fill del comte de Barcelona. Era coneguda per la seva singular bellesa i caràcter enèrgic. Va estar molt temps a la cort de Barcelona, envoltada de jutges i al tribunal administrant justícia en presència dels seus vassalls, amb el seu marit o sense, i va acompanyar Ramon Borrell a la guerra i en les expedicions militars. Ell la va compensar amb propietats de grans castells i fortaleses als comtats de Barcelona, Osona i Manresa, que li va proporcionar un gran poder polític i força econòmica.

BELLESA I CARÀCTER

Va cedir els drets de comte als seus nets a canvi de mil unces d'or, que va invertir a la fàbrica de tabernacles de la Catedral de Girona, de la qual era molt devota. Hi va ser sepultada després de morir / LLUÍS SERRAT

Durant el seu govern l'aristocràcia va iniciar el procés de feudalització de la Marca Hispànica, encarant els prínceps contra l'Església. Ermessenda va rebre el suport de consellers com l'abat Oliba. Es va ocupar de l'església i va animar noves fundacions, com la Catedral de Girona, el monestir femení de Sant Daniel i el masculí a Sant Feliu de Guíxols. Va cedir els drets de comte als seus nets i diversos castells a canvi de mil unces d'or, que va invertir a la fàbrica de tabernacles de la Catedral de Girona, de la qual era molt devota. Després de la seva defunció, hi va ser sepultada.

Reina Joana

M. TORNIS / P. LANAÓ

● Va néixer el 1425 a Torrellobatón i va morir el 13 de febrer de 1468 a Tarragona després d'una llarga i dolorosa malaltia. Va ser la segona esposa de Joan II d'Aragó, Navarra i comte de Barcelona i va jugar un paper molt destacat en la guerra civil catalana que es va iniciar el 1462 i no va acabar fins 10 anys després, una guerra que va destrossar el país.

Gaudia d'una gran confiança per part del seu marit. El 1461, fou nomenada lloctinenta de Catalunya, però s'enemistà amb els estaments catalans, i en el context de la guerra civil catalana fou acusada d'haver enverinat Carles de Viana i va haver

Joana Enríquez i Fernández de Córdoba, el seu paper en el setge de la Força Vella, en la guerra civil catalana, li va valer l'homenatge de la ciutat

de fugir amb el seu fill a Girona buscant la protecció dels remences. Allí, patí el setge de la Força Vella, endegat per les tropes de la Generalitat de Catalunya, fins que fou alliberada per les tropes de Joan II i les tropes franceses que havien entrat a

Catalunya en ajuda del rei.

Joana Enríquez va segellar la seva aliança amb Francesc de Verntallat i els seus camperols, i amb ell va combinar un pla estratègic per barrar el pas a l'exèrcit rebel a Hostalric, enviant el cap dels remences amb 600

homes i un vaixell d'armes i queviures a Sant Feliu de Guíxols per guanyar temps mentre els pagesos s'organitzaven a Girona. L'assalt de quatre columnes a la fortalesa fou rebutjat per Pere de Rocafort i el bisbe Joan Margarit, amb un centenar de baixes entre els assetjats i 40 entre els assetjats, i després de vèncer a la batalla del Pertús finalment el 23 de juliol de 1462 l'exèrcit de Lluís XI de França, aliat de Joan el Gran, va aixecar el setge. Es va homenatjar Joana amb un carrer a Girona, pel seu paper en el setge de la Força Vella, tancada amb un grup de gironins fidels i el seu fill Ferran.

JOANA ENRÍQUEZ

Va ser la segona esposa de Joan II, rei d'Aragó i comte de Barcelona, i mare de Ferran el Catòlic i va jugar un paper destacadíssim en la guerra civil catalana

Power your world. IONIQ 5.

100% elèctric.

Què és el teu món per a tu? Si és allò pel qual vius. Si el teu món és la teva família, els teus i els petits detalls de cada dia, el Hyundai IONIQ 5 arriba per fer que puguis gaudir encara més del teu món. Amb el Hyundai IONIQ 5 tindràs una autonomia extraordinària: fins a 686 km. A més, la seva bateria és capaç de passar del 10 % al 80 % en només 18 minuts. I, si utilitzes el carregador ultraràpid, amb només 5 minuts de recàrrega podràs fer 100 km. Però encara n'hi ha més, Hyundai IONIQ 5 canviarà el teu món i ajudarà a millorar el de tots. La tecnologia 100 % elèctrica, la recàrrega parcial amb panells solars al sostre i l'ús de materials reciclats i sostenibles el converteixen en un cotxe únic en la cura del planeta.

Potència el teu món amb el Hyundai IONIQ 5.

FORNELLS MOTOR

Ctra. Nacional II km 710 - Tel. 972 47 51 40 - 17458 FORNELLS DE LA SELVA
BANYOLES - BLANES - FIGUERES - PALAFRUGELL - OLOT

5 ANYS
DE GARANTIA
SENSE LÍMIT*

8 ANYS
GARANTIA
DE BATERIA

Hyundai IONIQ 5: Emissions de₂ combinades (g/km): 0 durant l'ús. Consum elèctric (Wh/km): 167 (bateria de 58 kWh) – 190 (bateria de 73 kWh). Autonomia en ús combinat (km):* 384 (bateria de 58 kWh) – 481 (bateria de 73 kWh). Autonomia a la ciutat (km):* 587 (bateria de 58 kWh) – 686 (bateria de 73 kWh). Valors de consums i emissions obtinguts segons el nou cicle d'homologació WLTP.

*L'autonomia real estarà condicionada per l'estil de conducció, les condicions climàtiques, l'estat de la carretera i la utilització de l'aire condicionat o la calefacció. La garantia comercial de 5 anys sense límit de quilometratge i la de 8 anys o 160.000 km (el que passi abans) per a la bateria d'alt voltatge, ofertes per Hyundai Motor España, SLU als seus clients finals, només són aplicables als vehicles Hyundai venuts originalment per la xarxa oficial de Hyundai, segons els termes i les condicions del passaport de servei. Model visualitzat: IONIQ 5 Energy. Consulta les condicions de l'oferta, el manteniment i la garantia a la xarxa de concessionaris Hyundai o a www.hyundai.es

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Dolors Condom i Gratacòs

Es va dedicar a l'estudi del llatí medieval i la projecció del món clàssic a Catalunya. Catedràtica de llatí des del 1961, va impartir docència en la llengua llatina tant dins com fora del país

M.T. / P.L.

● Llicenciada en filologia clàssica per la Universitat de Barcelona i deixeble de Marià Bassols de Climent, es va dedicar a l'estudi del llatí medieval i la projecció del món clàssic a Catalunya. Catedràtica de llatí des del 1961, va impartir docència en la llengua llatina a la delegació de Girona de la UAB. La qualitat i el ressò del seu mestratge i les seves publicacions li van valdre la dedicació d'unes jornades d'estudi a la Universitat de Girona i la medalla President Macià de la Generalitat de Catalunya (1991), com a reconeixement dels mèrits en el treball.

Va néixer a Palamós el 4 de març del 1926. Quan tenia onze anys, la família es va traslladar a viure a Girona. Va començar la carrera de magisteri, però finalment es va llicenciar en filologia clàssica a la Universitat de Barcelona (1951). Guiada per Marià Bassols de Climent, es va dedicar a l'estudi de la llengua llatina medieval i de la projecció del món clàssic a Catalunya, com a investigadora del CSIC.

Va ser professora de llengua llatina a la delegació de Girona de la Universitat Autònoma de Barcelona, posteriorment la Universitat de Girona, i en l'ensenyament secundari, a Tarragona i a Girona, a l'institut Vicens Vives. Membre activa de diverses entitats universitàries i culturals gironines, va col·laborar amb la Fundació Bernat Metge, per a la qual va traduir textos de Ciceró i Rutili Namacià. Recuperada la democràcia, va publicar el primer llibre de llatí de batxillerat en català, el qual incloïa –per primera vegada també– un interessant lèxic llatí-català, eina imprescindible per a la traducció al català dels textos llatins, fins

SENSE FER SOROLL

«La consciència d'haver viscut honradament i el record de moltes accions bones realitzades al llarg de la vida són el major consol a l'hora d'afrontar la mort.» / LLUÍS SERRAT

a la publicació, l'any 1993, del *Diccionari llatí-català* d'Enciclopèdia Catalana, de la redacció del qual va formar part.

Membre de la junta de la Societat Catalana d'Estudis Clàssics de l'IEC, el 1991 va ser guardonada per la Generalitat amb la medalla President Ma-

cià. El 2010 es va publicar *Aula Magna, antologia de textos i estudis literaris*, llibre inclòs dins de la Col·lecció Josep Pla de la Diputació de Girona, un recull d'articles de Condom sobre cultura clàssica, docència i Girona, la majoria intervencions en congressos o articles publicats en

revistes. Va morir el 6 de març del 2016, als noranta anys.

En un article publicat al diari de cultura *Núvol*, Eusebi Ayensa li dedicava aquestes paraules: «L'escriptor i orador llatí Marc Tul·li Ciceró, de qui el crític francès Sainte-Beuve havia dit –potser amb un deix d'exageració– que era el literat més gran que ha existit mai, havia afirmat en el seu famós discurs sobre la vellesa que la consciència d'haver viscut honradament i el record de moltes accions bones realitzades al llarg de la vida són el major consol a l'hora d'afrontar la

El 2010 es va publicar «Aula Magna», antologia de textos i estudis literaris, en la col·lecció J. Pla

mort. Aquestes paraules defineixen perfectament la llatinista gironina Dolors Condom, que ens va deixar la matinada del passat dissabte a l'edat de noranta anys, pausadament i resignada, sense fer soroll, com havia viscut sempre. Tots els qui vam tenir l'enorme privilegi de conèixer-la i de col·laborar amb ella, en recordem, sobretot, la bonhomia i una generositat sense límits. Després d'una vida fecunda dedicada a la docència, tant dins com fora de Catalunya, en la seva llarga vellesa seguí col·laborant amb tots aquells que li ho demanaven, ja fos a títol particular o institucional, i sempre féu gala d'aquella saviesa tranquil·la i humil dels estoics, dels quals n'era la viva encarnació.»

ENYAQ iV

Un cotxe del futur, però per nosaltres

Fins a 535 km d'autonomia*

Consum d'energia gamma Enyaq iV combinat WLTP (Wh/km): 155,7- 181,7 Wh /km, emissions de CO₂ WLTP: 0 g/km, emissions de CO₂ NEDC: 0 g/km.

*Autonomia WLTP

autopodiumskoda.com

Autopodium | Concessionari Oficial Skoda a Girona, Figueres, Olot, Lloret, Mont-ras i Sant Feliu.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Esperança Bru i Oller

Més enllà de la seva relació amb Rafel Masó, amb qui va compartir esforços per desvetllar la ciutat de Girona, va desenvolupar una important activitat de promoció de l'educació femenina

M.T. / P.L.

● Esperança Bru va néixer el 24 d'octubre del 1888 a Girona, filla única de Camil Bru Carrera, gran propietari de Domeny, i de Dolors Oller Sarrà, originària de Castellterçol i cosina d'Enric Prat de la Riba. Va passar la seva infantesa i adolescència entre el mas Bru de Domeny i el pis de la família a la ciutat. Amb disset anys va perdre la seva mare, època que va coincidir amb l'inici del seu festeig amb qui seria el seu espòs, l'arquitecte Rafael Masó Valentí. Aquesta relació no va agradar a Camil Bru, fet que va derivar en un llarg i dificultós festeig que va culminar en casament el 23 de gener del 1912.

Al costat de Rafael Masó, Esperança va participar en les iniciatives que aquest va emprendre per desvetllar la ciutat de Girona a la modernitat de la proposta noucentista que s'estava forjant.

Esperança era l'amfitriona dels artistes i intel·lectuals que es trobaven a casa de la parella. Casa seva va esdevenir un model de llar noucentista, on concorrien els debats i les vivències que es materialitzaven en multitud d'iniciatives com els Jocs Florals, les activitats de la societat Athenea i d'altres que seguien el pols cultural i polític de la ciutat.

Paral·lelament, Esperança va iniciar una decidida activitat de promoció de l'educació femenina, inspirada en l'obra que estava duent a terme Francesca Bonnemaison a Barcelona. Fundadora de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, participava en el cercle intel·lectuals noucentistes i aviat va lligar amistat amb Esperança.

L'ACCÉS DE LA DONA AL TREBALL QUALIFICAT

A finals del 1918, Esperança Bru i un grup de gironines representants de la burgesia local varen fundar el que van batejar com Biblioteca Popular de la Dona / CRDI

A finals del 1918, Esperança Bru i un grup de gironines representants de la burgesia local van fundar el que van batejar com Biblioteca Popular de la Dona. La seva primera seu va ser una sala de les Dominiques del carrer del Nord de Girona i després en la flamant seu que la Caixa de Pensions va inaugurar

Casa seva va esdevenir un model de llar noucentista, on concorrien els debats, les vivències i les iniciatives

al costat del Pont de Pedra, el juny del 1923. Varen desplegar un ventall d'activitats per respondre tant als seus interessos en matèria de cultura general i idiomes com als de caràcter professionalitzador, encarats a facilitar l'accés femení al món del treball qualificat.

Aviat, l'oferta cultural es va completar amb la fundació de la institució Casa de Família, vinculada a la Biblioteca Popular de la Dona, en conveni amb la Caixa de Pensions i l'obra social de l'Institut de la Dona que Treballa, que l'entitat d'estalvis estava creant en l'àmbit català.

Esperança Bru compaginava la seva tasca a la Biblioteca

amb el suport a les activitats culturals de Rafael Masó i el naixement dels seus set fills.

El 1935 va quedar vídua amb els fills molt petits. Passats els primers mesos va assumir amb serenitat i pietat religiosa la desgràcia, i va seguir dedicada a l'obra de la biblioteca fins a l'esclat de la guerra, quan els disturbis al carrer i la confiscació de la institució van fer inviable la continuïtat.

El temps de guerra va ser especialment dur per a una vídua totalment desproveïda de cap previsió social. Va sobreviure amb estalvis, ajuts puntuals d'amics i una activa indústria casolana de bosses i nines de roba en què participava tota la família. La seva vellesa va ser plàcida, envoltada de fills i nets a la casa pairal, on va morir als 84 anys el dia 28 d'octubre del 1972, vigília de Sant Narcís.

**Exactament com
t'ho havies imaginat!**

*Piscines, cobertes, SPAS
i renovacions. Desjoyaux,
un món de possibilitats*

EXPOSICIÓ I VENDA

De dilluns a divendres de
10 a 14 i de 16 a 19 h.
Dissabtes de 10 a 14 h.

Pol. Ind. Torre Mirona - C/ Rigoberta Menchú, 1 (Davant L'Espai Gironès)
CP 17190 - Salt (Girona) - Telèfon: 972 40 11 30
botigagirona@desjoyaux.net - www.desjoyaux.cat

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Isabel Vilà i Pujol

Primera sindicalista catalana afiliada a l'Associació Internacional de Treballadors (AIT), opositora a les quintes, va lluitar per la jornada de cinc hores dels menors i va participar en el Foc de la Bisbal

M.T. / P.L.

● Isabel Vilà i Pujol va néixer a Calonge el 3 d'agost del 1843. Els seus pares van ser Segimon Vilà, fill de Calonge i de professió taper, i Teresa Pujol, filla de la Jonquera. El matrimoni va tenir cinc filles, de les quals Isabel era la tercera. Als anys cinquanta del segle XIX la família es va traslladar de Calonge a Llagostera, important centre de la indústria tapera. Òrfena des de molt jove, va superar les complicacions derivades de la situació familiar, va treballar i es va preparar per ser mestra d'escola i alhora es va endinsar en el món de l'activisme social revolucionari, del sindicalisme i els drets laborals i humans. Malgrat que estava en contra de la insurrecció armada, quan va complir 25 anys es va trobar al mig del Foc de la Bisbal, l'aixecament repu-

REVOLUCIONÀRIA

Va ser una pionera en l'activisme social revolucionari, el sindicalisme i la reivindicació dels drets laborals i humans. / ARXIU EL PUNT AVUI

blicà federal del 6 d'octubre del 1886, quan, junt amb Anna Rocas, va muntar un hospital de campanya on va atendre els fe-

rits de la lluita entre les tropes governamentals i els Voluntaris de la Llibertat. Coneguda com a *Isabel Cinc Hores* per la seva

reivindicació de la jornada de cinc hores per als menors de 13 anys, va participar en la campanya Fora Quintes, va lluitar perquè s'obris una biblioteca per als obrers a Llagostera i va ser la primera dirigent sindical d'Europa que va ser nomenada secretària del sindicat Internacional, fundat el 1840 a Anglaterra per Karl Marx i Friedrich Engels. El 1874, després del cop d'estat del general Pavía i la il·legalització de l'Internacional, es va exiliar a Carcassona. Va tornar el 1880 per dedicar-se a fer de mestra, primer a Barcelona i després a Sabadell, on va fundar una escola afiliada a la Institució Lliure d'Ensenyament. Girona, després que Francesc Ferrer publicqués el llibre *Isabel Vilà. La primera sindicalista catalana*, li va dedicar un carrer.

Concepció Mariné i Rosell

P.L. / M.T.

● El 30 de setembre del 1933, *L'Autonomista* recollia que Concepció Mariné i Rosell i Maria Ferrer i Bosch demanaven beques per a matrícules i llibres, mostrant els inicis de la que va ser la gran professora i millor educadora que tothom a Girona coneixia com «la Mariné». Nascuda al barri de Pedret de Girona, va ser estudiant destacada al vell institut del carrer de la Força, a l'Escola Normal de magisteri, i després de superar temps difícils, una època dura amb privacions, mancances i sacrificis, es va llicenciar en la carrera de Ciències Naturals a la Universitat de Barcelona. Com va escriure Enric Mirambell en la seva glosa: «Opositora bri-

Catedràtica d'Escola Universitària i l'Institut de Batxillerat i responsable de l'educació de moltes generacions de gironins i gironines

llant a Madrid. Superant, una darrera l'altra, difícils i disputades proves, fins a arribar a la càtedra d'institut i a la d'escola universitària del magisteri. Intel·ligent, estudiosa, fidel al treball, competent en la professió, lliurada en cos i ànima a la feina arreu on l'exercí. A la humil escola

de l'encantador poblet de Falgars, als instituts d'Olot i de Girona, a l'Escola Universitària del Magisteri de Girona, i finalment a Barcelona. La Concepció Mariné era una professora exigent, però tenia tot el dret a ser-ho. Ho podia ser amb els seus alumnes perquè també ho era

amb ella mateixa.» A la seva classe s'havia d'estar atent i s'havia de treballar i alguns dels seus alumnes, com Josep Cornella, la recordaven puntual, preparada, que explicava meravellosament i s'esforçava per fer entendre els secrets de les assignatures: «I una qualitat molt important per un docent: l'entusiasme per la matèria que ella explicava i la capacitat per transmetre aquest apassionament.» Com ell van ser molts els gironins i les gironines que la recorden com una professora laboriosa i temuda, però alhora respectada, que amb constància i determinació va ser una de les primeres persones que els van obrir els ulls a la cultura.

TEMUDA I RESPECTADA

Els alumnes de Concepció Mariné la recorden com una professora exigent, laboriosa i temuda, però alhora respectada, amb constància i determinació.

AM 94 Motor

ARA TAMBÉ SOM CONCESSIONARI OFICIAL
DE LA MARCA BRITÀNICA

**US DESITGEM
UNES BONES FIRES DE
SANT NARCÍS!!**

Electric

VINE A VEURE ELS NOSTRES MODELS
HÍBRIDS ENDOLLABLES i 100% ELÈCTRIC

Carrer Joan Torró i Cabratosa, 38, 17005 Girona

T. 972 400 650 - vendesmg@am94.com - <https://mgmotor.eu/>

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Josepa Arnall i Juan

Va ser una investigadora i professora catalana, a més d'historiadora, filòloga, paleòloga i arxivera, tasca a la qual va dedicar bona part del seu treball, tant a Girona com a Figueres i Barcelona

M.T. / P.L.

● Va néixer a Vila-sacra el 5 de novembre del 1948 i sempre es va mantenir molt unida al seu poble, on passava molts caps de setmana i una bona part de les seves vacances, i a la història del qual va dedicar alguns dels seus treballs.

Va estudiar batxillerat a l'institut Ramon Muntaner de Figueres i, posteriorment, es va traslladar a Barcelona per cursar els estudis universitaris. Josepa Arnall va ser una mestra vocacional i les seves classes, rigoroses i entusiastes, han quedat en la memòria de tots els alumnes que van tenir el privilegi de gaudir-ne.

El 1971 va iniciar la seva vinculació a la Universitat de Barcelona com a col·laboradora del departament de Ciències Instrumentals, on va prosseguir el *cursus honorum* fins a obtenir, l'any 1979, la plaça de professora adjunta numerària. Formada en filologia clàssica, va obtenir la llicenciatura en grau el 22 de juny del 1971 amb el treball *Problemática de los adjetivos prolepticos en las obras de Virgilio y de Ovidio*. El 6 de juny del 1975 va defensar, al departament de Paleografia i Diplomàtica, la tesi doctoral *Los manuscritos, incunables y demás impresos de la Biblioteca del Convento de San José de Barcelona*, treball que va merèixer la qualificació d'excel·lent *cum laude*.

A partir de la defensa de la seva tesi doctoral, la professora Arnall va centrar la seva investigació en l'observació meticulosa dels textos com a productes històrics emanats de persones i institucions. Les edicions de textos i els estudis que va dur a terme els va fer sempre des del

ARXIU MUNICIPAL

La seva tasca a l'Arxiu Municipal de Girona va ser decisiva per portar a terme la transcripció, identificació, catalogació i regest de les lletres reials, amb abast cronològic de més de quatre segles (1293-1714). / MARTÍ FUSTER

punt de vista històric, però sense oblidar mai la seva àmplia formació filològica.

Les seves línies de recerca van cobrir, entre altres camps, la bibliologia, la historiografia d'Amèrica, la toponímia medieval, l'edició de fonts de l'alta i la baixa edat mitjana i de l'edat

moderna, l'onomàstica medieval i moderna, el notariat català, l'escriptura i la cultura escrita en les èpoques medieval i moderna, l'edició de fonts monàstiques, la terminologia codicològicopaleogràfica, la història del llibre manuscrit, les edicions de fonts llibreries, la diplomàtica

reial i municipal i la historiografia monàstica a Catalunya.

Va ser membre de l'Institut d'Estudis Empordanesos i vocal de la junta directiva de la Societat d'Onomàstica de Barcelona, de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, de l'Asociación Española de Profesores de Paleografía y Diplomática i, durant un llarg període de temps, va ser directora de la comissió per a l'edició i estudi dels textos per la història del Comtat d'Empúries. Des de l'any 1977 va col·laborar amb l'Índice Histórico Español.

Com a historiadora catalana

El 2005 es va publicar «Lletres reials a la ciutat de Girona: 1517-1713» com a obra pòstuma de Josepa Arnall

preocupada pel bon funcionament de l'estructura arxivística del país, va rebre amb entusiasme la creació de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, a la qual ella mateixa es va vincular de manera molt activa quasi des de la seva fundació.

És autora, entre altres treballs, de *L'escriptura a les terres gironines, segles IX-XVIII* (1993, 1 vol.) i de *Lletres reials a la ciutat de Girona: 1293-1515* (2000, 2 vol.). A més, el 2005 es va publicar *Lletres reials a la ciutat de Girona: 1517-1713* com a obra pòstuma de Josepa Arnall amb col·laboració d'Anna Gironella, el tercer volum que va completar els dos primers que havia pogut finalitzar i publicar en vida. Va morir el 31 de maig del 2002, a l'edat de 53 anys.

Laboratori
**Centre d'Anàlisi
Girona**

TREBALLEM
PER A LES
PRINCIPALS
MUTUES

MÉS DE
18 PUNTS
D'EXTRACCIÓ A
TOT GIRONA

URGÈNCIES TOTS ELS DIES DE L'ANY
24h
al dia
URGÈNCIES TOTS ELS DIES DE L'ANY

WWW.GDG.CAT

La nostra prioritat: Continuar treballant per la teva salut

Properament també ens trobareu a les noves
instal·lacions de la nova Clínica Girona

NOU SERVEI DE CITA PRÈVIA A TRAVÉS DE LA WEB: WWW.CAGI.CAT

1

RESERVEU CITA

2

SMS DE CONFIRMACIÓ

3

AVISEU QUE HEU ARRIBAT

Eviti aglomeracions i llargues esperes. Per la protecció de tots, tenim un aforament limitat i és obligatori assistir-hi amb mascareta.

ENS TROBARÀS A: Juli Garreta 11, baixos · Girona | **CONTACTA'NS:** www.cagi.cat · info@cagi.cat · Tel. 972 41 40 40

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Assumpció Soler i Font

Mestra, escriptora i periodista, amb una obra estretament lligada a la ciutat de Girona, va patir el pes de dues dictadures que, com a tants altres intel·lectuals del país, la van marcar profundament

M.T. / P.L.

● Va presentar la novel·la *L'escollit* als Jocs Florals de la Llengua Catalana a l'exili, el 1959. En el centenari de la seva recuperació, la festa se celebrava a París, amb un comitè d'honor on hi havia catalans com Pau Casals i Josep Carner i francesos com Pierre Vilar i dos premis Nobel de literatura, François Mauriac i Albert Camus, l'encarregat de lliurar el diploma al guanyador del premi Fastenrath de novel·la. Quan el secretari del jurat va proclamar l'obra vencedora, va resultar que l'autora no hi era. Els seus superiors s'havien pres molt malament que es presentés a aquella convocatòria i l'inspector provincial l'havia amenaçat de posar fi a la seva carrera de mestra.

Frustrada per aquell fet, va guardar la novel·la en un calaix, on va romandre durant quasi mig segle; no va ser publicada fins després de la seva mort, a Palafrugell l'any 2005, en el primer número de la col·lecció «Dones amb nom propi».

Va néixer el 22 d'abril del 1913, al número 16 del carrer de la Força. Silvestre Font i Pou, el seu avi matern, havia muntat als baixos de la casa una botiga de queviures coneguda amb el nom de can Silvestre. Filla de Pau Soler i Coloma Font, era la gran d'una família amb tres fills. De jove va estar molt influenciada pel seu oncle, mossèn Joan Font i Giralt, esperantista i catalanista. L'afusellament de Joan Font, el 1936 durant la Guerra Civil Espanyola, i la desaparició durant el conflicte del seu germà Joan van marcar-la profundament.

Va estudiar al col·legi de les

'L'ESCOLLIT'

Va guanyar el premi Fastenrath el 1959 amb la novel·la *L'escollit*, obra que no es va publicar fins al 2005, després de la seva mort; que l'obra no veiés la llum li va provocar una gran frustració. / JOAN CASTRO

Escolàpies a l'ombra de la Catedral. Sota la dictadura de Primo de Rivera va estudiar a l'Escola Normal. La seva afiliació al sindicat Federació de Treballadors de l'Ensenyament-UGT li va causar problemes amb el règim franquista després de la Guerra Civil, però el cas va ser arxivat el 1939. El 1932 va començar a ensenyar a l'escola pública de

Era la mestra en un temps en què el mestre era el model i la referència més important en aquella societat humiliada

Rupià i del 1934 al 1950 a Palafrugell. Després d'un interludi del 1950 al 1952, durant el qual va treballar a l'empresa del seu oncle Lluís i en una escola privada a Barcelona, va tornar el 1952 al col·legi de Sant Gregori, on va estar ensenyant fins al 1980, que va passar a l'escola Migdia de Girona. Es va jubilar el 1982.

Havia sigut finalista al premi Joanot Martorell de novel·la l'any 1951, abans de rebre el Fastenrath. Malgrat la desil·lusió de no veure mai publicada en vida la seva obra premiada, va continuar escrivint, obligada per la repressió lingüística sota el franquisme a utilitzar el castellà, tot i que el 1955 va publicar a la

Revista de Girona un poema en català, «Acció de Gràcies». La seva activitat periodística va ser enorme, tant en castellà com en català en mitjans com Presència o El Punt, fins als darrers anys de la seva vida.

En la presentació del llibre el 2008 a Sant Gregori, Pius Puigades recordava: «La Maria Assumpció Soler no era una escriptora. Era la mestra. La mestra en un temps en què el mestre esdevenia el model i la referència més important en aquella societat humiliada de la postguerra. Malgrat la repressió, els mestres del país van saber salvar l'esperit i la dignitat del poble. Contra les consignes i les imposicions. Fins i tot contra la llei que intentava fer de l'escola una eina d'adoctrinament feixista i d'anticatalanisme.» Va morir a la seva ciutat de l'ànima, Girona, el dia 24 de març del 2004, a l'edat de 90 anys.

Nou SEAT Arona

Per 14.500 €.

Subjecte a finançament*.

5 GARANTIA
ANYS MANTENIMENT

Sí a tot.

Vas començar saltant bassals de petit. Ara surts a perseguir tempestes. Les teves ganes de fer coses mai no s'han aturat i ara tens el nou SEAT Arona per dir que sí al que et proposis, amb disseny nou dels llums Full LED i quadre d'instruments digital de 25,4 cm (10"). Deixa't portar.

Proauto. Girona | Figueres | Olot | Mont-ras | Sant Feliu de Guíxols | proauto.seat

*Consum mitjà combinat de 3,7 a 4,0 kg / 100 km (GNL) i de 5,2 a 6,6 l / 100 km. Emissions ponderades de CO₂ de 101 a 150 g/km (valors WLTP). Imatge acabat SEAT Arona X-Perfence amb opcionals. PVP recomanat a la Península i les Balears per a un **SEAT Arona 1.0i TSI 70 kW (95 cv) St&Sp Reference per 14.500 €** per a clients particulars que entreguin un vehicle d'ocasió de més de 3 anys d'antiguitat, i 6 mesos de pertinença, a nom del comprador del vehicle nou o familiar de 2n grau o parella legal. IVA, transport, impost de matriculació, aportacions comercials de marca, concessionari i Volkswagen Financial Services inclosos en el preu. Oferta vàlida fins al 31/10/2021 per a clients particulars que financin mitjançant Volkswagen Bank GmbH S.E segons les condicions contractuals un capital mínim d'11.500 €, amb una permanència mínima del finançament de 48 mesos. Campanya incompatible amb altres ofertes financeres. Paquet Confiança SEAT inclòs en el preu si es finança la compra amb Volkswagen Bank GmbH S.E. (vegeu les condicions contractuals). Els serveis inclosos són els següents: 5 anys de manteniment SEAT Service o 80.000 km (el que ocorri abans) i extensió de garantia durant 3 anys addicionals als 2 anys de garantia del fabricant o 100.000 km (el que ocorri abans).

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Castanyer i Figueres

L'afany de superació i la convivència amb el dolor van marcar la vida d'aquesta modista i poetessa d'un imaginari profundament personal i atent als canvis que es produïen al seu entorn

M.T. / P.L.

● Del conjunt de les dades biogràfiques de Maria Castanyer hauríem de retenir la seva vida entre Girona, Cassà de la Selva, Barcelona, Palol d'Onyar, Blanes, San Francisco i Blanes, i el fet essencial d'un afany de superació i independència, de la convivència amb el dolor i la solitud, de la recerca de l'amor, de la intensitat dels dubtes i de les conviccions en el terreny de la religiositat. Ella mateixa va aportar dades per a aquest perfil amb tons autobiogràfics a *Vocació de viure* (Blanes, 1993), que li va prologar Narcís-Jordi Aragó.

L'imaginari poètic de Maria Castanyer és profundament personal, vital en extrem, atent als escenaris canviants del temps, dels sentits, dels colors, del clima, i a les variacions emocionals de l'ànima i de la raó. És un itinerari vital, gironí i del món, però indestruïble del context cultural i polític de la seva ciutat, que li deu encara un reconeixement més ampli per teixir el fil trencat de la memòria i inscriure el seu nom en l'univers ampliíssim de la petjada de molts concitadans.

Maria Castanyer va néixer a Girona durant la primera quinzena d'agost de l'any 1913. Era la segona de vuit germans. Als cinc anys va tenir un atac de poliomielitis que li va deixar greus seqüeles en una cama.

La infantesa la va viure entre Girona, Olot i Cassà de la Selva. L'any 1925 tota la família va tornar a la ciutat de Girona i Maria va començar a estudiar a les Carmelites. Al principi dels anys trenta es va traslladar a Barcelo-

VIATGERA INCANSABLE

La seva vida va transcórrer entre Girona, Cassà de la Selva, Barcelona, Palol d'Onyar, Blanes, San Francisco i Blanes, amb el fet essencial d'un afany de superació i independència. / ARXIU EL PUNT

na, a casa d'un oncle, per aprendre a fer barrets. Però els esdeveniments polítics la van fer tornar a Girona, on va fer de modista.

La Guerra Civil va portar canvis a la família, amb alguns germans al front i el seu pare a la presó durant sis mesos per «missaire». Acabada la guerra,

Maria va tenir diversos problemes de salut i després va decidir canviar d'aires i se'n va anar a Madrid, on, entre altres coses, va fer uns cursos de periodisme. Va tornar a Girona, va obrir de nou el seu taller de costura i va començar a escriure. Ànima inquieta, es va traslladar de nou a Barcelona, i el seu estudi, du-

rant el franquisme, es va convertir en seu de nombroses conferències clandestines. A Barcelona va conèixer escriptors com Aurora Bertrana, Marià Manent i Tomàs Garcés. Va viatjar per Europa i es va instal·lar a Blanes, però també es va traslladar en dues ocasions als Estats Units, on es va convertir a la fe mormona, que més endavant va abandonar. Va retornar a Catalunya, primer a l'Espluga de Francolí, on feia classes d'anglès, i després a Blanes, on va morir, amb noranta anys, el 29 de novembre del 2003.

Va formar part de l'equip ini-

Maria Castanyer va formar part de l'equip inicial de la revista Presència a Girona i va col·laborar en molts altres mitjans

cial de la revista *Presència a Girona*. Va publicar els reculls de poesia *Cançons del color del temps* (1949) –primer llibre literari editat en català a Girona durant el franquisme–, *Muriendo en silencio* (1953), *Retrobar-me en la terra* (1958) i *Immortal* (1960). També va publicar la novel·la autobiogràfica *Vocació de viure* (1993).

Va guanyar la Flor Natural dels Jocs Florals de l'exili celebrats a París el 1959. El 1959 va fer també la primera traducció al català del Llibre de Mormó. Va col·laborar en diversos mitjans de comunicació i publicacions periòdiques. Va guanyar nombrosos premis en certàmens literaris i tot el seu fons documental es troba dipositat a la Biblioteca Nacional de Catalunya.

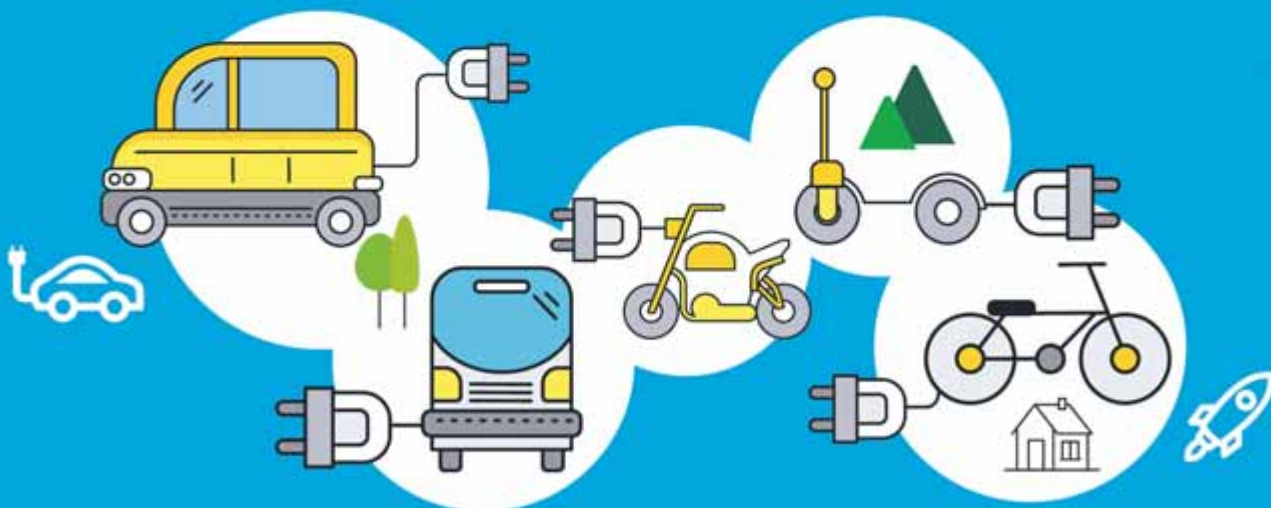
ENGINYERS GI

aposta per la sostenibilitat i mobilitat elèctrica

Ens trobareu a l'estand Mobilèctric de l'interior
Palau de Fires del 28 oct - 1 nov de 10 a 20 h

El coneixement i l'aportació de l'enginyeria en el sector de la mobilitat és d'una gran importància.

Participem en tot el cicle de la mobilitat, des del disseny de producte, la mecànica, alimentació elèctrica, insonorització, electrònica, materials, a més de l'assessorament en la implantació urbana i domèstica.

www.enginyersgi.cat

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Gay i Tibau

Durant vint anys va atendre desinteressadament persones malaltes necessitades d'ajuda i més endavant va crear un institut religiós destinat al servei dels malalts que continua en actiu i que no ha parat de créixer

M.T. / P.L.

● Va néixer el 24 d'octubre del 1813, poc després que la guerra amb els francesos deixés destrossat el poble de Llagostera. Era filla Maria Tibau i Martí Gay, que va morir quan ella tenia dos anys, just quan va néixer el seu germà Pere. La situació va fer molt difícil a la seva mare la criança dels dos germans. L'estiu del 1850, la mare va ser ingressada a l'Hospital de Santa Caterina de Girona, on va morir. Maria Gay es va quedar a viure amb la família d'Emeri Ros, metge, i Concepció Llausàs, a qui ajudava en la cura i educació dels seus cinc fills.

El 1851 va entrar a formar part del Tercer Orde de Sant Domènec, com a laica. Alternava el seu treball domèstic amb l'atenció als malalts que anaven a la visita del doctor Ros. Els rebia i escoltava atentament les seves necessitats per passar després al metge la informació. D'aquesta manera va adquirir una bona formació sobre els pacients i va decidir de dedicar la seva vida a atendre'ls.

Com a membre de la Confraria de la Puríssima Sang, atenia malalts necessitats desinteressadament, tasca que va fer durant vint anys. Va decidir, però, que calia anar més enllà i va voler fundar un institut religiós dedicat al servei dels malalts. Amb el consentiment de la família Ros-Llausàs, va començar a posar en pràctica la idea, i el 28 de juny del 1870, amb la seva amiga Carme Esteve i sis companyes més, va iniciar la vida comunitària d'una agrupació que, amb domicili al carrer de la Força, número 12, es dedicaria a l'atenció i la vetlla, de dia i de nit, de malalts. Amb el temps

AL SERVEI DELS MALALTS

El 1870 va crear el que seria l'Institut de les Religioses de Sant Josep, conegudes com les vetlladores, dedicat a l'atenció i vetlla dels malalts / FOTO UNAL

El 2013 el papa Francesc va atorgar-li el títol de venerable, per les seves virtuts

gioses, Maria Gay i les seves companyes van fer la seva professió en el Tercer Orde de Sant Francesc, laic. Establiren un primer convent a la pujada de Sant Domènec, després a la Força i el 1876 al Portal Nou, que es va convertir en la casa mare de la congregació i el centre de formació de les novícies.

El 1879, la comunitat va obrir casa a la Bisbal d'Empordà, des d'on anaven als domicilis dels malalts; l'any següent, l'Ajuntament de Banyoles va sol·licitar germanes per tenir cura dels malalts de l'hospital, que serà el primer confiat a l'institut. El 1880, el nou bisbe, Tomàs Silvella, els va permetre inaugurar el noviciat. La comunitat inicial s'anava fent cada vegada més nombrosa; des d'aleshores, assistien els malalts tant als seus propis domicilis com als hospitals. El 1881 una altra comunitat es feia càrrec de l'hospital de Lloret de Mar, a petició de l'Ajuntament. Maria encara va fundar altres comunitats a Torroella (1882), Sant Feliu de Guíxols i Blanes, les dues el 1884, el mateix any que Maria Gay moria a Girona.

La congregació va anar creixent i expandint-se fins a trobar-se actualment en tres continents (Europa, Amèrica i Àfrica). Concretament a Girona, avui en dia s'hi troben dues residències: la Residència de Santa Maria del Tura (a Olot) i el Centre Geriàtric de Maria Gay (a la ciutat de Girona). El bisbe de Girona Jaume Camprodon la va proclamar serventa de Déu en nom de l'Església catòlica. A més, el 2013 el papa Francesc va atorgar-li el títol de venerable, lloant les seves virtuts heroiques. Va morir a Girona el 19 de març del 1884.

(des del 1868 estaven prohibides per llei les associacions i congregacions religioses) es va convertir en congregació religiosa: l'Institut de les Religioses de Sant Josep de Girona, popularment anomenades vetlladores. Aquesta congregació no ha deixat de créixer i els seus projectes solidaris tenen presència tant nacional com internacional.

La seva tasca va ser reconeguda aviat, i altres joves s'hi van adherir. El 12 de juliol del 1872 el bisbe de Girona, Constantí Bonet, les va dotar d'un reglament intern. Per evitar la prohibició de les congregacions reli-

100% Volkswagen

Fins a **521 km d'autonomia**

i càrrega del 80% de la bateria en **38 minuts***

Volkswagen ID.4 100 % elèctric. Consum combinat (kWh/100 km) WLTP: de 16,8 a 18,3. Emissions CO₂ (g/km) WLTP: 0. Des de 341 km fins a 521 km d'autonomia elèctrica segons el cicle WLTP. Model visualitzat ID.4 1st Max. Consum combinat (kWh/100 km) WLTP de 18,3. Emissions CO₂ (g/km): 0. Autonomia elèctrica de fins a 501 km segons el cicle WLTP. Els valors reals d'autonomia WLTP poden variar en funció de l'equipament, l'estil de conducció i les condicions reals de conducció. Per a altres versions o equipaments, consulta el teu concessionari Volkswagen. * Valors d'autonomia de 521 km basats en un ID.4 Pro Performance amb una bateria neta de 77 kWh. Valor de temps estimat per carregar del 5% al 80% de la bateria neta de 77 kWh en un ID.4 Pro Performance amb una potència de càrrega de 125 kW.

Autopodium

Girona, Figueres, Sant Feliu de Guíxols, Mont-ras, Olot, Lloret de Mar

www.autopodiumvw.com

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maritxu López Barrenechea

Va ser una de les nenes que abans de la caiguda de Bilbao les autoritats basques van enviar a Rússia per salvar-les de la barbàrie feixista i donar-les un futur. Allà va conèixer Francesc Pararols

P. LANA O / M. TORNS

● El dia que Jaime Camino va presentar el documental *Los niños de Rusia* a Girona, des del pati de butaques del cinema Truffaut i en un moment del col·loqui debat, Maritxu López Barrenechea va cridar: «Jo soc una d'ells. M'he reconegut baixant del vaixell a Leningrad.» El 13 de juny del 1937, sis dies abans que caigués Bilbao, al port de Santurtzi, 500 nens van ser embarcats en el vaixell *Habana* amb destinació a Leningrad. Entre ells hi havia la Maritxu, que amb 13 anys i la responsabilitat de tenir cura de la germana i dos cosins, es va veure implicada en una aventura que li va marcar la vida. Al cap de vint anys, un marit i dos fills la van fer aterrar a Girona. L'epopeia dels vailets bascos va continuar a Bordeus, on els van canviar de vaixell. A bord del *Sontain* i en una travessia complicada en què van trobar mala mar i l'assetjament dels submarins feixistes, van arribar a Leningrad, on, segons recordava en una entrevista que li va fer Pere Madrenys, els «varen tractar molt bé, amb un gran afecte»: «Ens varen rentar, vestir, fer una revisió mèdica i menjar i dormir una setmana seguida.» Una rebuda extraordinària, que va ajudar la majoria a recuperar forces, però va comportar que els més dèbils fossin traslladats a Crimea, on segons els cuidadors feia un clima molt semblant al de casa nostra. El viatge d'anada va ser inoblidable, els pioners els esperaven a cada poble, els feien regals, la festa va ser contínua, es van sentir acompanyats, valorats, i aquell va ser l'inici d'un temps de bonança que va passar per les classes de rus, els àpats freqüents, abundants i saborosos,

LA NENA DE RÚSSIA

El 1937, quan tenia 13 anys, va marxar de Bilbao en un vaixell que la va portar a Leningrad. Allà va viure vint anys i va tenir experiències extraordinàries. / JOAN COMALAT

les excursions a l'alta muntanya o els focs de camp. Quatre mesos de pau i seguretat que es van acabar quan un grup de 110 espanyols, entre els quals hi havia la Maritxu, van ser traslladats a Kíev, on va estar-hi quatre anys —va passar un temps en un sanatori d'Odessa

per curar-se una pleuresia— fins que, el 1941, quan Hitler la envair l'URSS, van haver de tornar-se a moure i refugiar-se a Leninintch, un poblet situat a seixanta quilòmetres de Stalingrad. Tot es va complicar molt. L'avenç dels hitlerians els va convertir en nòmades i així, després de

creuar el Volga amb barcasses militars i patir assetjament sexual, van arribar a Ufà, capital de la República de Baixkiria. Pocs mesos abans d'acabar-se la guerra va ser traslladada a Moscou. Allà va entrar en una escola política i va conèixer el que seria el seu marit, Francesc Pararols. Es van casar tres mesos després. En Francesc va treballar en una escola d'oficis i ella en un magatzem de roba fins que, després de la mort de Stalin i gràcies als acords Espanya-URSS, la parella va tornar a l'Estat espanyol. Inicialment van triar Pasaia, però la manca de

Després de creuar el riu Volga amb barcasses militars i patir assetjament sexual, van arribar a Ufà

feina els va portar a Girona, on visqueren uns inicis complicats —ella treballava arrencant naps i li pagaven el salari amb productes del camp, i ell fent màquines de batre a can Batlle— se'n van sortir. Abans, però, la família va haver de viure sota l'estricta vigilància del règim fins al final de la dictadura —la policia els va obligar a anar dues o tres vegades a Madrid per ser sotmesos a interrogatoris de la CIA, que volia saber secrets de l'Estat soviètic.

La Maritxu va fer classes de rus i en Francesc va trobar una feina estable. L'any 1979, Francesc Pararols va ser escollit regidor de l'Ajuntament de Girona pel PSUC i va propiciar el govern d'esquerreres que va fer alcalde Joaquim Nadal.

Nou **HR-V**
e:HEV

Conduir-lo és
molt més
que conduir

Honda **e:TECHNOLOGY**

**Ja pots reservar el teu HR-V híbrid
al teu Concessionari Oficial Honda.**

Aprofita ara les condicions especials de llançament i emporta't l'equipament superior de la versió Advance pel preu de la versió Elegance.

Consum combinat (l/100 km) 5,4. Emissions CO₂ (g/km) 122.

HR-V 1.5 i-MMD e:HEV Hybrid Advance en Blanc Perlat Brillant Premium. *5 anys de garantia (3 anys d'original + 2 d'extensió mecànica) segons condicions contractuals a consultar a través de la Xarxa Honda.

LLUÍS BLANCH. Concessionari Oficial Honda a Girona.

Ctra. N-II, 24. Tel. 972 22 67 04*. Fornells de la Selva. - Ctra. Roses, 60-62, km 29. Tel. 972 67 52 35*. Figueres.

*Contacta amb nosaltres per a més informació i sol·licitud de prova.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Mela Mutermilch

Pintora polonesa d'un realisme lluminós i vibrant. Va viure un temps a Girona, a la part vella, on va adquirir gran popularitat en els ambients artístics que orbitaven el cafè Norat, a la Rambla

M.T. / P.L.

● Deien, per glorificar-la, que pintava com un home. Al París dels anys trenta, la polonesa Mela Muttermilch, va arribar a ser una de les artistes més reconegudes. El seu art, molt sovint lluny de les delicadeses que se suposava que havien de pintar les dones, era d'un realisme lluminós i vibrant, que va anar absorbint les tendències postimpressionistes europees.

Maria-Melania Klingsland va néixer a Varsòvia el 26 d'abril del 1876 i amb setze anys va començar a assistir a classes de dibuix i piano. El 1889, i durant un any, va estudiar a l'Escola de Dibuix i de Pintura per a Dones dirigida per Milosz Kotarbinski. El mateix any es va casar a la sinagoga de Varsòvia amb Michal Mutermilch, escriptor i crític d'art, de qui va prendre el cognom.

El 1901, després del naixement del seu únic fill, Andrzej, el matrimoni va marxar cap a París, on Mela va viure bona part de la seva vida i on es va formar com a pintora a l'acadèmia Colarossi.

A Girona hi va arribar per primera vegada el març del 1914, el mateix any que se separava del seu marit, per exposar a la sala Athenea de la ciutat, gràcies als esforços dels noucentistes com Rafael Masó. Es va instal·lar a la part vella, on vivia amb l'amic i pintor Pere Farró. Allà va adquirir una gran popularitat en els ambients artístics i al seu voltant va aglutinar tota una sèrie d'artistes com Xavier Montsalvatge, Manolo Hugué o Celso Lagar, amb el cafè Norat de la Rambla com a punt de referència de les tertúlies que eren bàsicament masculines. Mela va pintar la part

GIRONA A TRAVÉS DELS ULLS D'UNA POLONESA

Va pintar la part vella de la ciutat, la vall de Sant Daniel i alguns pobles de l'entorn, a part de nombroses figures i retrats. Eugeni d'Ors la va batejar com «la bona polonesa». A més de la pintura, va treballar també la punta seca i el carbonet

vella de la ciutat, la vall de Sant Daniel i alguns pobles de l'entorn, a part de nombroses figures i retrats. Eugeni d'Ors la va batejar com «la bona polonesa». A més de la pintura, va treballar també la punta seca i el carbonet.

A Barcelona, va exposar també a la Sala Parés (1916) i l'any

1931 en l'exposició *Bodas de Plata: Retratos de gente famosa por artistas de fama* de les Galeries Syra. També va entrar en contacte amb el Centre de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, sempre acompanyada del jove Pere Farró, amb qui va exposar a les Galeries Dalmau el 1919.

Amb la mort del seu fill i l'esclat de la Segona Guerra Mundial es va apartar de la vida pública. Durant la guerra es va retirar al sud de França, a la ciutat d'Avinyó i després va tornar a París, on vivia senzillament sense deixar de pintar. Tot i que en el 1953 li van dedicar una exposició retrospectiva a París, no va ser de nou descoberta fins al 1965, any a partir del qual va tornar a exposar per Europa i Amèrica. Llavors ja estava malalta i tot el que guanyava ho dedicava a beneficència. Va morir el 1967 al seu estudi de la Rue Pascal de París.

A Girona hi va arribar per primera vegada el març del 1914, ja separada, per exposar a la sala Athenea

A la Fundació Rafael Masó de Girona es pot contemplar *Vora el riu* i el retrat *Nando* (1910), pertanyent a la família Masó Bru, a qui va dedicar un treball preparatori de la seva obra *En Catalogne*, de la col·lecció Boleslaw i Lina Nawrocki de Varsòvia.

Altres obres de l'autora polonesa estan exposades al Museu d'Art de Girona (*L'Onyria a Girona*, 1914) i al Museu d'Història de la Ciutat de Girona (*Carrer Cúndaro*, Girona, 1914). El 2018, el Museu d'Art de Girona va organitzar una exposició que recordava la seva obra juntament amb la d'altres artistes polonesos del seu entorn. La ciutat de Girona va posar el seu nom a una plaça de l'Eixample.

ac Assessoria
Codina

ca Codina
Advocats

ELGIROSCOPI

Us desitja

Bones Fires

i molt bona salut a tothom!

Assessorament Fiscal, Mercantil, Laboral i Comptable
Bufet jurídic · Consultoria Estratègica · Serveis Informàtics

Carrer dels Vern, 3 | 17004 - Girona

www.assessoriacodina.com | 972 205 100 | codina@codinacia.com

111016-12488480

Santa Clara, 36-38
Tel. 972 20 23 88
GIRONA

Carrer Creu, 35
Tel. 972 22 47 41
GIRONA

Pau Casals, 24
Tel. 972 21 40 28
GIRONA

número 1 en serveis òptics

MULTIÓPTICAS
Solà Òptics

Des de l'any 1882 al vostre servei

111113-12439524

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Mercè Huerta i Busquets

Nascuda a Figueres, actriu de teatre amateur i pintora que estimava Girona, va ajudar perquè la casa Masó de les Ballesteries que compartia amb Narcís-Jordi Aragó fos un llegat per a la ciutat

P. LANAO / M. TORNÉS

● Filla dels telegrafistes Carlos Huerta i Rosa Busquets, Mercè Huerta va néixer al carrer Nou de Figueres «amb un llapis a la mà». L'autodefinició recollida per Carme Garriga al web Ventall d'Art es complementava amb una confessió que s'allunyava del tarannà de molts creadors: «Quan pinto il·lustro la vida quotidiana, el paisatge familiar, el Montgrí, el Canigó, persones... Quan pinto figures humanes els assigno una història, mig real mig inventada» que va fer de la quotidianitat silenciosa un motor vital. L'any 1941, la família Huerta-Busquets es va traslladar a Valls, on la jove Mercè, alumna de la pintora italiana Rosa Màndoli, va perfeccionar la tècnica i va fer els primers passos en el teatre amateur. El 1958, quan el seu pare va ser destinat com a cap provincial de Comunicacions a Girona, la Mercè es va incorporar a l'Elenc de la Catequística de Figueres, amb el qual va representar l'obra *El temps i els Conway* al Teatre Municipal de Girona i va rebre un premi com a millor actriu secundària. Un premi que li va canviar la vida després que Narcís-Jordi Aragó li fes una entrevista a Ràdio Girona, que Cupido toqués el cor de tots dos i que la marxa nupcial acompanyés un dels matrimonis més sòlids i influents en el camp cultural de Girona del segle XX. A la nostra ciutat Mercè Huerta va completar la seva formació artística amb Isidre Vicens i Domènec Fita, amb qui també va començar a exercir com a professora de pintura. El 1985 va aconseguir per oposició la plaça de professora de dibuix i pintura a l'Escola Municipal d'Art de Girona, però això no va ser

UN BALCÓ SOBRE L'ONYAR

Des del segon pis de la casa Masó de les Ballesteries hi havia una vista impressionant sobre l'artèria fluvial de Girona. Des d'allà Mercè Huerta va entendre una ciutat que sentia propera i carregada de plasticitat.

/ JOAN SABATER

obstacle perquè participés en in comptables activitats culturals i ciutadanes, des del disseny de cartells, gravats, il·lustracions o prenent part en dotzenes d'exposicions. Quan va traspasar, van escriure que «pintava per celebrar la vida», però en realitat era una dona arrelada en una ciutat que considerava, de la qual havia fet múltiples interpretacions i per la qual sentia un amor profund. Com va escriure Joan Ribas en una de les cròniques de diumenge a El Punt: «La Mercè havia de repartir el seu temps, amb les classes de dibuix que impartia, i també en el manteniment de la Casa Masó, fins que van cedir-la a l'Ajuntament, en un acte generós i reflexiu del matrimoni Aragó-Huerta.» Ho va demostrar quan va donar l'obra artística a l'Arxiu Històric de la Ciutat. És signifi-

«Durant molt de temps, la seva pintura va ser com aquest balcó de batents tancats, tota cap endins: els gerros de flors...»

cativa l'anècdota del 2008, quan la Fundació Fita, en col·laboració amb la Casa de Cultura i la Fundació Valvi, va organitzar

una triple exposició de la seva obra, que va titular *Fidelitats*. Ella va objectar que hi havia altres artistes amb més mèrits per rebre el reconeixement que ella, que «era una dona que pinta a hores robades», però alhora va acceptar fer-la com un deure moral perquè es valori «l'aportació de les dones a la societat, a la quotidianitat silenciosa». Com va escriure Eva Vázquez recordant la seva persona: «Durant molt de temps, la seva pintura va ser com aquest balcó de batents tancats, tota cap endins: els gerros de flors, el fruiter, un racó assolellat de la galeria, la finestra entreoberta davant els ponts de l'Onyar; de tant en tant, algun tros de paisatge que es pogués anar a trobar fent un passeig curt des del carrer de les Ballesteries, on va viure tants anys.»

ROTIMPRES

impressions rotatives offset s.a

**Impressió de Publicacions, diaris,
revistes, catàlegs, fulletons...**

... spécialistes en arts graphiques

Pol. Ind. Casa Nova - Carrer Pla de l'Estany s/n
17181 AIGUAVIVA (Girona)

Tel. 972 400595 - Fax. 972 401230

www.rotimpres.com

Bones Fires i Festes de Sant Narcís

GRUP
BOU & ASSOCIATS

www.bouassociats.com

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Mercè Rodoreda i Gurguí

La seva producció comprèn tots els gèneres literaris, ja que va conrear tant la poesia com el teatre, el conte i especialment la novel·la. Els anys 1953 i 1954 es va dedicar a la pintura, inspirant-se en Klee i Miró

P.L. / M.T.

● Mercè Rodoreda va triar Girona per morir i Romanyà de la Selva per ser enterrada. Dani Duch la va retratar amortallada i amb una rosa vermella a l'habitació de la clínica Muñoz. En els seus últims dies, després que fossin avisats per Joan Sales, es va reconciliar amb els membres de la seva família més propera. Va ser la darrera aposta d'una dona decidida que sobreposant-se a les restriccions i a la monotonia d'una vida familiar sense al·licients va fer de l'escriptura la ruta de fugida i l'instrument per crear un món terrenal i mític que la va convertir en una de les literates més influents del segle XX. El 1938 va publicar *Aloma* (Premi Crexells). Després de la Guerra Civil es va exiliar a França i finalment va

VEÏNA DE ROMANYÀ

Una de les seves frases més recordades diu així: «Escric perquè m'agrada escriure. Si no em semblés exagerat, diria que escric per agradar-me a mi.»

/ ROBERT RAMOS

trobar la tranquil·litat i sere-
nor a Ginebra, on es va po-
der dedicar plenament a la
literatura. L'any 1957, amb
el recull *Vint-i-dos contes*,
va guanyar el premi Víctor
Català, i el 1962 va publicar
La plaça del Diamant
(1962), que la va donar a
conèixer al gran públic i en-
cara més després de la ver-
sió que se'n va fer en forma
de sèrie televisiva vint anys
després. Obres com ara *El
carrer de les Camèlies*, *Jar-
dí vora el mar*, *La meua
Cristina i altres contes*, *Mi-
rall trencat*, *Viatges i flors* o
Quanta, quanta guerra, la
van convertir en una autora
de referència a qui li agra-
dava pintar. L'any 1973 es
va establir definitivament a
Romanyà de la Selva.

Alexandra Costa i Torrent

Una de les primeres militants del Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM), que s'autodefinia com a marxista revolucionari i oposat a l'estalinisme i que va tenir un paper important a l'inici de la guerra

P.L. / M.T.

● Filla d'un ferroviari de Colera, juntament amb el seu marit, Miquel Gayolà, va ser una de les primeres militants del Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM), que s'autodefinia com a marxista revolucionari i oposat a l'estalinisme i que, si bé va tenir un paper important a l'inici de la Guerra Civil, posteriorment va ser acusat de trotskista i contrarevolucionari i perseguit pels agents de Moscou. Testimoni directe de l'aixecament militar, el 19 de juliol a Girona, Alexandra Costa recordava que aquell dissabte la família volia anar a Colera a la platja, però, la nit

SOCIALISTA

Alexandra Costa mai no va renunciar a lluita pel progrés solidari de la societat.

/ MARISA MORILLO /
FONS EL PUNT

abans, el seu marit la va avisar que no es podien moure perquè els militars s'havien aixecat a l'Àfrica i era millor que no marxessin de Girona. Miquel Gayolà va ser un dels protagonistes que va ajudar a parar el cop. Més tard va ser nomenat comissari i fiscal popular. Quan van perdre la guerra, van haver de marxar a l'exili. L'Alexandra va ajudar la Resistència francesa i van anar a viure a Lorient, a la Bretanya, fins que, el 1981, van tornar.

in'21

COIGI
Col·legi Oficial
d'Infermeres de Catalunya

DIVERSITAT I EDUCACIÓ: UN VALOR AFEGIT

Dimecres, 17 de novembre de 2021, de 8.30 a 14.00 h
Presencial i per streaming
CENTRE CULTURAL LA MERCÉ

LES COMPETÈNCIES CULTURALS I EDUCACIONALS
DE LES INFERMERES COM A EINES CLAU
PER AL DESENVOLUPAMENT DE LA PROFESSION

informació: www.coigi.cat

873833-12494190

SOMER

GESTORIA - ASSESSORIA, S.L.

SOMER

Bonastruc de Porta, 20
Apartat 222
17001 GIRONA
Tel. 972 21 13 16
Fax 972 21 66 22
somer@gestoriasomer.cat

311388-173449W

JORBEL
BAR CAFETERIA RESTAURANT
Plaça Sant Pere, 6 Barri Vell Girona

RESERVES 972 214 742

Us desitgem unes
bones Fires

123704-1249738Q

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Montse Llonch i Gimbernàt

Alumna de Joan Orihuel i companya d'Enric Marquès, Joaquina Casas o Carles Vivó, amb una sòlida formació en dibuix, el tractament del color i la composició, va ser una gran pintora desconeguda

PAU LANAO

● Com va escriure Josep Tarrés: «Montserrat Llonch, neta i filla de flequers, va gaudir de la sort o l'infortuni de néixer i morir a la ciutat petita i quieta, la ciutat de veïns que tots es coneixien, on el més important era viure i sentir-se viure al ritme dels cicles còsmics i les festes de l'any.» El seu pare, que era de Saus i va continuar amb el negoci de la seva dona, la fleca Gimbernàt del carrer Nou, va morir quan la futura pintora tenia tretze anys. Ella i la seva germana Rosa van haver d'ajudar a despatxar a la botiga la mare, que tenia un caràcter obert i liberal i mai es va oposar al fet que la filla anés a aprendre a pintar al taller de Joan Orihuel. Era l'any 1944, cinc anys després d'acabada la guerra, i l'escola d'art per la qual van passar, entre altres, Enric Marquès, Carles Vivó, Emília Xargay, Joaquina Casas o Joaquim Casellas, va actuar com a punt d'inflexió perquè Montserrat anés dos mesos a Madrid per estudiar dibuix de figura amb el reconegut artista Julio Moisés, de l'Escuela de Bellas Artes de San Fernando. Enamorada de l'art i amb una sòlida formació en el camp del dibuix, el tractament del color i la composició, la passió per la pintura no tan sols la portava molt sovint a Barcelona a visitar exposicions, sinó que després d'una etapa marcada per l'experimentació, el 1955, va presentar la primera mostra individual a les Sales Municipals de la Rambla de Girona: un conjunt de natures mortes, flors, escenes amb gitanes i un autoretrat. Li agradava especialment

MARCADA PER LA VIDA

Artista de força tranquil·la, és una de les creadores més desconegudes i personals de Girona i va reflectir en els seus quadres l'ànima de la ciutat / NARCÍS SANS CRDI

treballar el retrat i, així, es poden veure una sèrie d'obres com el d'una famosa prostituta de Girona, la Neus; un retrat al carbó amb uns trets facials molt marcats i una mirada carregada d'expressió; un rostre al guaix que es mostra com inacabat i que li va inspirar una senyora que va veure en un viatge en

tren a Barcelona; o el de cos enter de Concepción Castaños, la novel·lista coneguda com la *Rosa de España* i batejada com *La dama del gat*.

El 1957 li van detectar una greu malaltia de cor que li va afectar també la circulació de les cames. El 1962 el doctor Valls, de Barcelona, li va practi-

car una difícil intervenció quirúrgica que va superar amb èxit. Va passar la convalescència dibuixant incansablement i omplint una gran quantitat de blocs. El seu caràcter discret i silencios i la delicada salut van fer que, tot i que mai va deixar de treballar, participés en importants mostres col·lectives i en tots els concursos de la Diputació, no es prodigués en exposicions ni en campanyes promocionals, i no reprengué les exposicions individuals fins al 1970. Més endavant es va veure influenciada per la literatura i el simbolisme, la qual cosa es

Amb un traç enèrgic i uns jocs cromàtics vius i apassionats, es va consagrar a la recreació del món poètic i primitivista

va traduir en uns dibuixos carregats de força i dramatisme que van precedir la descoberta del paisatge de l'Empordà. Combinant un traç enèrgic i uns jocs cromàtics vius i apassionats, es va consagrar a la recreació del món poètic i primitivista dels pobles rurals. Saus, d'on era fill el seu pare, va tenir una influència decisiva, en un període marcat per la força d'empastament, la imaginació i la intensitat cromàtica. Les teles de l'última època reflecteixen com la precària salut va provocar un canvi important en la paleta de colors, molt més pàl·lids, que va reflectir en els treballs després d'un viatge a Venècia. Artista de força tranquil·la, el 2004 el Museu d'Història va muntar-li una antològica, pòstuma.

Bailey - Borsalino -
Crambes - Derby
Sport - Graells

Capellaria
Arxer
des del 1934. Capells i complements

C. Nou, 15, 17001 Girona tel. 972204996 www.arxer.eu

Helen Kaminski
Kilalurak - Stetson
William Beagle

181720-1248683L

**Bones
Fires**
de Sant
Narcís

118035-1949164Q

**La seguretat
d'estar en
bones mans**

**Centre Residencial
i de Dia Gerunda**

Triem com el cuidem a cada etapa
Atenció a domicili • Centre de dia • Residència

 Avinguda de Lluís Pericot, 45 • Girona

900 494 792
mayoressanitas.es
Siguis o no de Sanitas

PART DE **Bupa**

844147-1248671L

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Núria Terés i Bonet

Veïna de Santa Eugènia, feminista i educadora, va convertir el cristianisme, la lluita per la igualtat econòmica i social i el nacionalisme d'esquerres en motors de la seva acció política i ciutadana

PAU LANAO / MIQUEL TORNÉS

● Com va escriure Ramon Estéban el dia que El Punt Avui va donar la notícia del seu traspàs: «"Dona, veïna i amiga, lluitadora", és com qualificaven ahir Núria Terés al digital de Santa Eugènia, El dimoni.com.» No era sensibleria ni emoció, era una aproximació exacta a la vida d'aquesta biòloga nascuda a Barcelona que va triar Santa Eugènia de Ter per viure-hi, es va casar amb Albert Quintana, va tenir quatre fills –en Bernat, en Lluc, la Maria i en Mareg, vingut d'Etiòpia– i, des d'una perspectiva feminista, va convertir el cristianisme, la lluita per la igualtat econòmica i social i el nacionalisme d'esquerres en motors de la seva acció política i ciutadana. Professora d'ensenyament secundari, va treballar més de vint anys, entre altres instituts, a Torroella de Montgrí, Amer, Celrà o l'aula hospitalària de l'hospital Santa Caterina de Salt. Durant dos mandats, del 2007 al 2015 va ser escollida regidora d'ICV-EUiA a l'Ajuntament de Girona. Juntament amb ERC i el PSC i com a responsable de les àrees d'Educació i Cooperació, fins al 2011 va formar part de l'equip de govern. La seva va ser una gestió valenta i decidida que va potenciar l'educació inclusiva i igualitària, va impulsar les escoles bressol i reforçar els centres amb dificultats, va redefinir el mapa escolar de la ciutat, consolidar el suport a les aules d'acollida, o posar en pràctica una utopia: que cada escola tingués el seu hort. Gràcies a ella es va salvar el cor Geriona, de l'Escola Municipal de Música. Aquest no és sinó un petit balanç de la molta feina

LA BICICLETA I EL GANXET

Era molt activa a les xarxes socials, on sovint feia palesa la seva passió per les bicicletes, el ganxet, les flors i, sobretot, l'amor que sentia per la seva família / ARXIU EL PUNT

feta. Podríem parlar dels anys en què va presidir el Col·lectiu per la Igualtat, o la brega constant a favor del gènere, la coeducació i la interculturalitat. Oberta al món i propera a la realitat del dia a dia, entenia Girona com una comunitat cordial i amable, en què la convivència passava pel coneixement i l'acollida, per la solidaritat d'acord amb els temps que vivíem, i, potser per això, no li va

costar dialogar amb entitats i persones i impulsar projectes de codesenvolupament que aportaven coneixement entre cultures i ajudaven els més desvalguts a guanyar-se un nou futur.

El setembre del 2015, en una entrevista que li va fer Dani Vilà per a El Punt Avui pocs dies després que deixés Iniciativa per la definició del partit respecte de l'independentisme, va de-

clarar: «M'imagino una Catalunya dels drets socials i les dues lluites han d'anar juntes. Una Catalunya on la diferència entre els que tenen i els que no tenen i els que saben i els que no saben... sigui mínima. Cal fer marxa enrere entre aquestes diferències socials que coneixem.» La proposta, que a alguns pot semblar maximalista, naixia del coneixement del barri on vivia

Ella volia que es fessin valer paraules senzilles com 'vida', 'empoderament', 'solidaritat', 'cooperació', 'política'

–va ser integrant de l'AMPA del CEIP Montfalgars i l'IES Santa Eugènia i va formar part del pla comunitari Educació i Convivència als barris de Santa Eugènia i Sant Narcís– i de les hores guanyades amb els col·legues de la Fundació Jaume Bofill, del grup de recerca Multiculturalisme i Gènere de la Universitat de Barcelona; amb els voluntaris del Secretariat de la Pastoral Obrera, de la Comissió de l'Agenda Llatinoamericana, de la Coordinadora d'ONG Solidàries o els suports donats a la PAH Gironès. Com va escriure el secretariat de la Coordinadora d'ONG's en el seu comiat: «No volem fer balanç, però sí que hem de dir que la Núria ha deixat molta feina feta i, com a bona professora que era, també un bon grapat de deures per fer. Ella volia que Girona i el seu país, Catalunya, fessin valer paraules senzilles com ara *empoderament, solidaritat, cooperació, política, vida*.»

180906-1248940L

TOTXTOT
LA BOTIGA DE LA SEGONA MÀ

GIRONA

**DIPÒSIT COMPRAVENDA
ARTICLES DE SEGONA MÀ
OCASIONS I ANTIGUITATS**

Carrer de les Gavarres, nau 5
Tel . 972 17 35 02
Tel . mòbil: 618 71 24 62
totxtotgirona@gmail.com
17840 Sarrià de Ter (GIRONA)
(Al costat de l'Esclat)

www.totxtot.com

1057006-1248930L

ENS CONEIXES? SOM BAMBÚ BAMBÚ. "MOLT MÉS QUE UNA BOTIGA"
TENIM EL QUE NECESSITES PER LA CASA!

OBRIM DE DILLUNS A DIUMENGE
@bambubambulabalsal - www.bambubambu.com
608 671 048 - 972 642 333 - La Bisbal d'Empordà

**BAMBÚ BAMBÚ
LABSAL**

875922-1248720L

Be Brilliant™
Audiòfons amb una claredat sonora sense precedents

Pure Charge&Go AX
Carregador portàtil Pure AX

Calvet i Rubalcaba, 4 - Tel. 972 200 664
Rambla Hospital, 40 - Tel. 938 853 538

SONOR
AUDIFONOS

114313-12484060

COMENÇA EL FUTUR
Tres models perfectes
New Generation DAF XF, XG, XG+

Pol.Ind.Girona - C/ Romani, s/n
17457 Riudellots de la Selva (Girona)
972 47 62 26
garselva@garselva.cat

www.garatgeselvadiesel.cat

P.I Padrosa - C/ Hispano Suiza s/n
17730 Llers (Girona)
972 52 88 52
tallerillers@garselva.cat

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Pepa Bouis i Gutiérrez

Apassionada en la vida i en el periodisme, dotada de reflexos àgils davant la notícia, generosa i fundadora d'El Punt, la Pepa va ser una persona compromesa amb les causes en què va creure

CARME VINYOLES / JOAN TRILLAS

● Apassionada en la vida i en el periodisme, amb una enorme capacitat d'intuïció, dotada de reflexos àgils davant la notícia i sobretot molt generosa i compromesa en la vessant més humana del nostre ofici, Pepa Bouis, la Pepa, que va aplegar més amics que col·legues en el seu llarg itinerari professional, va morir de càncer als 58 anys.

Filla de Barcelona, on va néixer el 9 de juny del 1953, i filla també del progressisme, que vol dir amb idèntica vehemència, militància antifrancista i alliberament de la moral rànica de l'època, als anys setanta, després d'haver estudiat psicologia, va deixar la ciutat gran i va buscar en terres gironines, juntament amb el seu marit, David Prat, un entorn per fer créixer els seus fills, Oriol i Laia.

Aquest nou espai vital el va trobar durant uns anys a Santa Coloma de Farners. És en aquella època quan va començar a col·laborar amb la revista Presència, autèntic referent de la llibertat d'expressió en l'àmbit del periodisme català, i també amb un nou projecte de creació d'un diari gironí que trencaria el monopoli de la premsa del Movimiento: el Punt Diari.

Pepa Bouis va formar part d'aquell equip que es va implicar en la laboriosa recerca de recursos per a la formació de la cooperativa Papyrus, que aplegant molta gent posaria la llavor del futur diari.

La relació de la Pepa amb El Punt va ser des dels seus inicis intensa i molt viscuda, de creixement personal i professional, com ella mateixa havia explicat més d'una vegada. Va entrar al rotatiu en un moment en què tot estava per inventar en la premsa

EL COR DEL LICEU

Enamorada de la música i de la Nueva Troba Cubana, les seves arrels musicals li veien de la primera joventut, quan va formar part del cor del Liceu. / ARXIU EL PUNT AVUI

sa comarcal gironina. Un planter, el del Punt Diari, format per gent jove que anava creant dia a dia un estil propi d'entendre el territori. Però ella, amb la vitalitat que va mantenir fins al final, va decidir anar-se'n tres anys al *Diari de Girona*, fins que el 1987

va tornar a El Punt. Van ser, han estat, vint anys de relació; des de fer de corresponsal del diari a Salt, població que sempre va estimar i on també va viure, fins a exercir la responsabilitat de cap de redacció en un diari sempre en expansió, en movi-

ment. Durant un temps va treballar com a responsable de la delegació d'El Punt al Baix Empordà, coordinant els diferents corresponsals de la zona. Llavors residia a Sant Feliu de Guíxols, població que l'havia seduït pel seu tarannà plàcid i pel seu horitzó obert al mar, que ja mai no deixaria.

El 2006 va acceptar el repte professional de la sotsdirecció de cap de setmana de l'Agència Catalana de Notícies, un projecte que va defensar durant tres anys. Col·laboradora del periòdic digital El Dimoni de Santa Eugènia de Ter, hi va pu-

Va entrar al rotatiu en un moment en què tot estava per inventar en la premsa comarcal gironina

blicar un dels seus darrers treballs: un sentit, emotiu i honest homenatge personal a un gran amic seu, l'advocat Tià Salellas, mort l'any 2008.

Pepa Bouis va ser una persona compromesa amb les causes en què va creure.

Defensora dels drets de la dona, va deixar escrit: «Si la raó per la qual no hi ha dones en els llocs de decisió és la por que ho facin malament, crec que s'hauria de donar al sector femení, com a mínim, la possibilitat de ser tan incompetents o grises com molts dels homes que avui ens comanden. Hi hauria més d'una sorpresa.»

Va morir el dia de la Immaculada —no deixa de ser una metàfora—, el 8 de desembre del 2011, ara farà deu anys. Girona li ha dedicat una plaça.

PLANAS MATEU ELÈCTRIC

► Reparacions de màquines en general

C/ Joaquim Botet i Sisó, 9 (Montilivi) - Tel. i fax 972 21 21 53 - Mòbil 657 96 95 03

17003 GIRONA

www.planasmateuelectric.com / jordi@planasmateuelectric.com

US PORTEM D'EXCURSIÓ

Confieu en l'experiència

- Clubs esportius, associacions, escoles i instituts, grups...
- Tarifes de 20, 40, 50-55 i 70 places

972 20 48 68
www.teisa-bus.com

147101-1095232L

noguerapastissers.cat

FIRES

☎ 972 47 30 32

☎ 696 07 84 55

noguerapastissers

noguera@noguerapastissers.cat

839306-1249381L

Col·legi
d'Administradors de Finques
de Girona

Administrador
Finques
Col·legiat

Tant de portes endins com
de portes enfora,
**l'ADMINISTRADOR DE
FINQUES COL·LEGIAT**
sempre al teu costat.

#AFcol·legiats

118345-124949Q

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Rosina Lajo Pérez

Nascuda a Valladolid, durant 36 anys ha estat professora de geografia i història a l'institut Jaume Vicens Vives i va ser diputada socialista a les eleccions legislatives del 1977

P.LANAO/M. TORNES

● El 28 de febrer del 1970, Pre-sència publicava una petició d'amnistia que encapçalava Santiago Sobrequés. Al número 6 s'hi podia trobar «Rosina Lajo Pérez, professora». Nascuda a Valladolid, el 1954 es va llicenciar en filosofia i lletres per la universitat d'aquesta ciutat i el 1955 es va casar amb Joan Dolerà. Va viure a Barcelona, on va treballar al col·legi Isabel de Villena, dirigit per Carme Serrallonga. El 1963 es va traslladar a Girona perquè la hi va portar la feina del seu marit, però immediatament es va incorporar a l'equip docent de l'Institut de Girona, que encara era al carrer de la Força i estava dirigit per l'historiador Santiago Sobrequés. Professora de geografia, història i història de l'art, ha exercit la seva professió en aquest centre –que va dirigir entre el 1992 i el 1996– durant 36 anys, fins a la jubilació. Ensenyant seriosa i competent, es va implicar en la lluita contra la dictadura, va desenvolupar una intensa activitat política i cultural –a casa seva s'hi van fer moltes reunions clandestines– fins que el 1974 va ingressar en el PSOE

ROSINA A L'INSTITUT DE LA FORÇA

Va arribar amb una recomanació de Carme Serrallonga i Carmina Pleyan per a mossèn Fuentes, que la va presentar a Santiago Sobrequés, que en veure-la va exclamar: «Ni arribada del cell!» / ARXIU EL PUNT

i el 1977 va anar de número dos –el primer era Ernest Lluch (PSC)– de la llista socialista que es va presentar a les eleccions legislatives celebrades dos anys després de la mort de Franco. Escollida diputada a Madrid, el seu pas per la política va ser breu: el juliol del 1978 va dimitir i va deixar l'escó a Lluís Sacrest. Va tornar a la fei-

Ensenyant seriosa, competent i antifranquista, va desenvolupar una intensa activitat política i cultural

na a l'institut Jaume Vicens Vives. Autora de llibres com *Lèxic d'art* (Akal, 1993) amb Josep Surroca; *La Constitución española de 1978* (Akal, 1983) o traductora a l'espanyol de *La es-cultura románica: Investigaciones sobre la historia de las formas*, d'Henri Focillon, i *La bruja: Un estudio de las supersticiones en la Edad Media*, de Jules Michelet, avui continua essent un referent a la nostra ciutat.

moventis 100
sarfa 1921 — 2021

ON ET PORTEM?

**Horaris i compra
online de bitllets**

www.sarfa.es
902 302 025
@MoventisInfo
APP

Bones Fires de Sant Narcís!!!

PALAHÍ AG
SERVEIS GRÀFICS INTEGRALS

Canonge Dorca, 1 - 17005 GIRONA
Tel. 972 20 26 92 - Fax 972 22 03 93
www.palahi.cat - info@palahi.cat

147151-1096651w

BONES
FIRES DE
SANT
NARCÍS

Wifiboo
fibra òptica

wifiboo 900 533 585 wifiboo.cat
Fibra Mòbil Fix
de les comarques de Girona
Mirem per tu.

Grup Vivaldi
Rock i Clàssica

C/ Bonastruc de Porta, 29
17001 Girona
Tel. 972 223 140

C/ Nou, 186
17600 Figueres
Tel. 972 67 09 46

www.grupvivaldi.com
GrupVivaldiRockIClassica (facebook)

Us desitja
bones Fires de Sant Narcís

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Marina Vall-Ilosera i Llinàs

Coneguda com la Martina, amb el seu marit Josep Moner van mantenir oberta la carbonera de la plaça Sant Agustí i van ser els darrers representants d'un ofici que s'extingia a la ciutat

PAU LANAO / MIQUEL TORNIS

● Pere Madrenys la va entrevistar i la va presentar com l'última carbonera de Girona que va néixer a la muntanya dels Àngels, envoltada de roures i pins. La publicació es va fer el 1986, quan es complien cinquanta anys del seu trasllat de Sarrià a Girona, on ella i el seu home, Josep Moner, havien obert una botiga a la plaça de Sant Agustí en què s'hi podia comprar lleïny, carbó, escombres de bruc... El març del 1972, en un reportatge a *Los Sitios*, Maria Alonso va definir el matrimoni com a «representants d'una activitat humana que estava desapareixent», però ells es van mantenir fermes fins al darrer dia i amb ells va morir un món avui oblidat, quan la plaça projectada per Martí Sureda batejada

ELS ÀNGELS

Marina Vall-Ilosera es mostrava enamorada de la muntanya dels Àngels, on havia nascut i s'havia fet gran / JOAN CASTRO / CRDI / FONS EL PUNT AVUI

com de la Independència era un dels centres de la Girona moderna però mantenia un regust tradicional. Era un aiguabarreig de restaurants, fondes, parades d'autobusos i botigues. Marina Vall-Ilosera explica que, l'any 1925, el carbó valia deu cèntims de pesseta el quilo, i l'any 1986 havia pujat fins a les 55 pessetes (0,33 cèntims d'euro), deia que els temps havien canviat i si abans compraven la matèria primera a les Gavarres o a la Garrotxa, en aquell moment, la que tenien l'anaven a buscar a Extremadura. «No hi havia carboners, no s'hi guanyaven la vida».

Maria Alonso i Canals

Va estudiar per ser mestra, però la vocació pel periodisme la va convertir en una de les firmes dels diaris del Movimiento i la primera que va fer una columna diària, primer en castellà i després en català

PAU LANAO / MIQUEL TORNIS

● L'any 1995, els periodistes van aprofitar la festa patronal de Sant Francesc de Sales per homenatjar Maria Alonso i Canals, que havia començat la carrera periodística el 1940 fent col·laboracions a *El Pirineo*. Filla de militar i assenyalada com a activista de dretes, després del cop d'estat del juliol del 1936 va ser tancada a la presó i va passar la guerra en arrest domiciliari. Després de la victòria franquista es va afiliar a la Sección

PERIODISTA DERAÇA

Entrevintant una persona en un cafè

/ NARCÍS SANS / CRDI

Femenina de Falange. Va estudiar per ser mestra, però portava el periodisme a la sang i, així, després de fer un curs específic a Barcelona –on, entre altres, va tenir com a company Nèstor Luján–, va fer col·laboracions de ràdio i es va consolidar a la redacció de *Los Sitios*, on va escriure sobre tot, des de toros fins a anticomunisme, passant per les relacions entre homes i dones, i va acceptar el repte de signar una columna diària amb el pseudònim *Cierzo*. Un exercici extraordinari al qual el va seguir el Glossari, la primera col·laboració en català en un diari del Movimiento.

117159/1249002L

AUTO - TALLER

RAMIRO

MECÀNICA EN GENERAL - PLANXA - PINTURA

C/ Pedret, 85 - Tel. 972 20 65 70 - 17007 GIRONA
tallerramiro@gmail.com

GA

Guardiola
Gestoria - Assessoria d'Empreses

Gran Via de Jaume I, 41, 1r
17001 Girona
Tel. 972 205 662
Fax 972 219 410
info@guardiola.cat
www.guardiola.cat

113058-1196369L

FIRES SANT NARCÍS

Vine a veure'ns per fires!

Menú diari a partir de 12€
i caps de setmana a partir de 19€

Av. Lluís Pericot, 12
Tel. 972 20 46 07
www.stopsself.cat

118724-1249703L

indigo
BAR TAPES
RESTAURANT & LOUNGE

T'ESPEREM PER FIRES!!!

Del 28 d'octubre al 7 de novembre

DIUMENGE 7 DE NOVEMBRE NOMÉS MIGDIA *

Pl. Miquel Santaló - Hotel Carlemany - Tel. 972 21 12 12 - www.hotelcarlemanygirona.com

113018-1248013L

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Assumpció Nicolazzi i Rovira

Propietària de l'hotel Peninsular, sempre va defensar el paper de les dones, com la seva mare, en el ram de l'hostaleria, una feina no sempre reconeguda ni valorada

M.T. / P.L.

● L'Assumpció, filla de Ramon Nicolazzi i Consol Rovira i besneta de Pietro Nicolazzi, assegurava que la seva mare es va responsabilitzar del funcionament de la casa deixant-hi hores i hores de treball. I hi afegia que simbolitzava el paper de les dones al món de l'hostaleria, una feina no sempre valorada ni reconeguda.

Poc devia pensar l'italià Pietro Nicolazzi, quan el 1853 va arribar a Girona per obrir-hi una fonda, que quan, al cap de 165 anys, la seva besneta morís, ho faria al capdavant de l'hotel, un establiment que continuaria en funcionament, ara en mans de la següent generació Nicolazzi.

La vida de l'Assumpció Nicolazzi va estar sempre vinculada a l'hotel familiar, tot un referent gironí, fins al punt que un dels primers records de la seva infantesa tenia a veure amb els soldats republicans, que ja ho tenien tot a punt per cremar l'hotel, i només ho va impedir la presència, als soterranis de l'immoble, dels equips de transmissions. Uns soterranis on ella i la seva família s'amagaven durant els bombardejos.

Anys després, ja casada amb Juli Lara, va assumir la direcció de l'hotel. Però no es van conformar amb això, i van impulsar el restaurant Rosaleda, van recuperar L'Arcada, van impulsar els premis Bertrana i van presidir l'Associació de Veïns del Carrer Nou. Una vida dedicada íntegrament a Girona i a l'hostaleria, les seves dues passions fins al final. L'any 1989 va morir el seu marit i company en totes les empreses. Nascuda el 1922, el va sobreviure fins al juliol del 2018.

Va ser regidora de l'Ajunta-

ENTRE L'HOTEL I LA CASA DE LA VILA

Va ser regidora de l'Ajuntament de Girona per CDC durant el mandat de 1987-1991 i es va involucrar sovint en temes ciutadans. En els darrers anys va formar part del Consell Municipal de la Gent Gran. / MANEL LLADÓ

ment de Girona per CDC durant el mandat de 1987-1991 i es va involucrar sovint en temes ciutadans. Entre altres coses, en els darrers anys va formar part del Consell Municipal de la Gent Gran i col·laborava amb la paròquia del Mercadal.

L'hotel Peninsular va néixer

de la mà del piemontès Pietro Nicolazzi Primatesta, a mitjan segle XIX (el 1852), però amb un altre nom, el de fonda de San Antoni. El 1895 la fonda va ser rebatejada amb el nom actual d'hotel Peninsular. Al llarg de la seva història, l'establiment ha hostatjat personalitats de renom

mundial. A Assumpció Nicolazzi li agradava explicar que pel Peninsular hi van passar una bona quantitat de famosos, i destacava el baró Von Thyssen als anys trenta, el general francès Petain, La Pasionaria durant la Guerra Civil, Caterina Albert, els toreros Manolete i Juan Belmonte, actors i actrius com Fernando Fernán Gómez, Vicente Parra i Lola Herrera, el mateix Jordi Pujol, etcètera. Però sempre, sempre, li acabaven preguntant pel mite que els deixava a tots petits: Ava Gardner, que s'hi va estar mentre rodava una pel·lícula a Girona. Explicava que el rodat-

Bona part dels seus records els va deixar impresos en el llibre 'Peninsular', editat el 2002 per l'editorial Península

ge d'aquella pel·lícula va ser com si de cop i volta el món s'omplís de color. Girona era una ciutat amb blanc i negre, de fosc, boira i silenci en la qual mai no passava res. Una ciutat tancada en ella mateixa que no tenia res a veure amb la vitalitat dels anys anteriors a la Guerra Civil.

Pel que fa al restaurant cafè Savoy, va ser fundat la dècada dels anys trenta del segle passat. Ben aviat es va convertir en un punt de trobada de la burgesia de l'època i amb el pas dels anys s'ha convertit en un dels cafès més emblemàtics de la ciutat de Girona. Bona part dels seus records els va deixar impresos en un llibre publicat el 2002, *Peninsular*, editat per l'editorial Península.

16691-124935L

QuiSSOS
CLÍNICA VETERINÀRIA

Felip Rebled Sarra
Veterinari Coll 633

Clinica Veterinària Quissos
C/ Riu Güell n. 50, 17005 Girona

Horari: 10:00 a 13:30 | 16:30 a 20:30
Dissabtes: 10:00 a 13:00
Preferiblement concertar visita

Tel: 972 91 15 48
Urgències: 669 16 41 26
e-mail: quissos@quissos.com

815734-120338Q

LA CUINA DE CALAMARIA

*Quina Catalana
la cuina dels records*

RESTAURANT CA LA MARIA
C/ Unió, 5 - 17752 Mallet de Perolada - Tel: (+34) 972 563 389 - 972 545 004
www.restaurantcalamaria.net

109016-119612L

T'atreveixes?

L'ARGADÀ
la braseria de Girona

Av. Ramon Folch, 7 | GIRONA | T. 972 21 84 05 | www.argada.es

186082-124960L

Bon Sant Narcís!

CAN KIKU
CARNS I VIANES

Rda. Antoni Maria Claret, 7 - tel. 972 417 552
C/Calvet i Rubalcaba, 12 - tel. 972 436 560
Girona

També ens trobareu a...
Sant Feliu de Guixols · Palamós · Llagostera
www.cankiku.net

CAN KIKU
CUINATS

Ronda St. Antoni Maria Claret, 7 · Girona
tel. 972 468 314
www.cuinatcankiku.com

CAN KIKU
CAFÉ & RESTAURANT

C/Major, 10-12 · Sant Feliu de Guixols
tel. 972 282 295
www.restaurantcankiku.com

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Carme Nusas i Carcola

La van destinar el 1925 a Girona, d'on no es va moure la resta de la seva vida, i pels seus braços van passar milers de nens a qui va donar l'amor i el consol de la mare que no havien pogut tenir

M.T. / P.L.

● Aquella dona petita, bellugadissa, blanca de pell, que semblava una nina i sempre lluí un somriure, pertanyia a les Filles de la Caritat des de l'any 24. Va arribar destinada de Lleida –on havia nascut, el 15 de novembre del 1896– a l'avui desaparegut «hospici», aleshores ubicat on ara hi ha la Casa de Cultura i actualment a la llar infantil del Puig d'en Roca. La seva tasca va consistir a tenir cura dels nois, ja que abans nens i nenes anaven separats; d'aquí que li diguessin la «iaia dels nois». Pels seus braços van passar milers de nens a qui va donar l'amor i el consol de la mare que no havien pogut tenir. La feina que ella i les altres religioses filles de la Caritat van fer en moments tan crítics com la guerra i la postguerra va ser admirable. L'antic hospici no tenia res a veure amb l'actual llar infantil. L'edifici era de grans dimensions amb sales grans on s'acollien, separatament, els dormitoris dels nois i les noies.

Les monges que estaven a la bugaderia havien de rentar i planxar grans piles de roba, sense rentadores ni aigua calenta. Els bolquers no existien i la cuina funcionava amb carbó. Per donar servei a tanta gent, l'hospici disposava de tallers, impremta, sastreria, fusteria i altres oficis; això vol dir que quan els nens creixien anaven desenvolupant l'ofici que els agradava segons les seves aptituds. D'allà van sortir persones conegudes com Domènec Fita, Joan Vergés, Enric Homet, Jaume Pol, Enric Ribalta i molts d'altres que van rebre l'estimació i la cura de sor Carme. Però el temps i la feina ben feta també la van compensar i aquests nois, el dia

LA DONA DE LA BUTXACA TACADA

Quan un dels seus nois estudiava o treballava i ella veia que en moments de tanta misèria i necessitat tenia gana, es posava una part del seu menjar –fos un tall de pa, un ou ferrat o una cua de peix– a la butxaca per poder-li hi donar.

/ RAFAEL BOSCH

de les noces d'or, li van retre un homenatge tan entranyable que ja els hauria agradat a molts pares. Li van regalar un àlbum de fotos on hi havia plasmats tots

El dia de les noces d'or li van retre un homenatge tan entranyable que ja els hauria agradat a molts pares

els moments de felicitat que la religiosa va donar als «seus» nois, com li agradava anomenar-los. Quan li va arribar l'hora de la jubilació, va continuar la

tasca en el seu raconet d'esplai de les monges, assegurada davant la màquina de cosir. No parava. Quan els nens sortien del col·legi li portaven la cartera per cosir, l'anorac i fins i tot les sabates i les bosses d'esport; planxava, plegava roba... No va parar fins al darrer moment. En una entrevista de Pere Madrenys a Presència es queixava, amb vuitanta anys, que ja no la deixaven treballar. Havia nascut a Lleida en una família de dotze germans. Al 25 anys va decidir fer-se monja, cosa que als seus pares no va fer gens ni mica de gràcia. Després d'un any de formació, l'abril del 1925, la van destinar a Girona, on va passar la resta de la seva vida. En la

Guerra Civil va ser la darrera de abandonar Girona. Assegurava que durant aquells anys havien passat molta gana. «El comiat de les seves despulles», escrivia M. Carme Ribas, «va ser emotiu: l'acompanyaven aquells nois que havia cuidat, ara molts convertits en homes madurs i pares de família... els presents comentaven una simpàtica anècdota. Sor Carme sempre duia la butxaca tacada. I és que quan un dels seus nois estudiava o treballava i ella veia que en moments de tanta misèria i necessitat tenia gana, es posava una part del seu menjar –ja fos un tall de pa, un ou ferrat o una cua de peix– a la butxaca per poder-li donar».

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Aurora Bertrana i Salazar

Va ser una dona culta, independent, aventurera, que qüestionava els convencionalismes de la seva època i que va viure més enllà dels paràmetres socialment establerts

MIQUEL TORNIS / PAU LANAQ.

● Als disset anys abandona la Girona natal per començar una vida nòmada, com a música i ben aviat com a periodista i escriptora. Els viatges exòtics són la part més radiant de la seva vida i la matèria dels llibres *Paradisos oceànics* (1930) i *El Marroc sensual i fanàtic* (1936), que la converteixen en una autora d'èxit.

Nascuda el 29 d'octubre del 1892, es traslladà a Barcelona per seguir estudis de solfeig. Va col·laborar amb l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i va impartir classes a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, entitat fundada el 1909 per Francesca Bonnemaison. El 1923 es va establir a Suïssa, on continuà els seus estudis i tocà en un quartet femení. Dos anys més tard es va casar amb un enginyer suís d'origen aristocràtic, Denys Choffat, i fixaren la seva residència a Ginebra, on va iniciar la carrera de filosofia i lletres. Durant tres anys el matrimoni es traslladà a viure a Tahití i viatjà per les illes de Polinèsia, una experiència que va marcar la seva vida i el seu univers literari i periodístic. De retorn a Catalunya, el 1932, va entrar en contacte amb la francmaçoneria i s'afilià a Esquerra sota els auspicis de Ventura Gassol.

Va ser candidata d'Esquerra en les eleccions generals del 1933 per Barcelona ciutat, però no va sortir elegida. Un any abans havia signat les bases per a la constitució d'un Front Únic Femení Esquerrista de Catalunya, així com es relacionà amb la Lliga Femenina per la Pau i la Llibertat. Intentà, junt amb altres dones, fundar una Universitat Obrera Femenina

UNA DONA LLIURE

Els seus llibres constaten una doble victòria, la d'algú que aconsegueix deixar enrere el confort d'una cultura, una família, un paisatge, i el triomf de deixar palès que aquesta victòria l'assoleix una dona. / FONS EL PUNT M. BATALLER

sense gaire èxit. Col·laborà assíduament en la premsa diària, compaginant-ho amb l'activitat literària. Va col·laborar a *La Veu de Catalunya* –gràcies a la intercessió del seu pare, Prudenci Bertrana–, *La Publicitat*, *L'Opinió*, *D'Ací i d'Allà*, *Pamflet*, *Bon-dat-Bonté*, *L'Horitzó*, *Moments i Mirador*, entre altres. En la sec-

ció *Temes Femenins* del diari *La Humanitat* va escriure, el 1934, articles que analitzaven la participació de la dona en la vida social i política, en el seu rol com a mares dels futurs ciutadans de Catalunya. No en va, el setmanari *Rambla* considerarà ja el 1931 que Bertrana era una de les «dones més representatives

d'entre la plèiade de jovenalla espiritual femenina que propaga l'ideari de Palestra, que treballa al Club Femení i d'Esports i que col·labora als nostres diaris i revistes». Tenia una reputació de dona moderna, cosmopolita i liberal. Va ser una de les artífexs de la creació d'una xarxa femenina d'esquerres com a alternativa a l'organització de les dones d'origen dretà. Per bé que era conscient que per assolir la nova societat calia culturalitzar les classes obreres.

El 1946 s'establí a París, després a Prada i finalment a Andorra, el 1948. Al cap d'un any decidí retornar a Barcelona

En esclatar la guerra, a diferència del seu marit, es va quedar en zona republicana. Amb Maria del Carme Nicolau, el 1937 dirigia la col·lecció de literatura *La Novel·la Femenina* i col·laborà en la revista *Companya*, així com participà en el programa de les emissions radiofòniques a càrrec de l'Associació d'Escriptors Catalans. S'exilià a Suïssa i ajudà companys seus a obtenir visats per emigrar a Mèxic, i va col·laborar amb la resistència francesa. El 1946 s'establí a París, després a Prada i finalment a Andorra, el 1948. Al cap d'un any decidí retornar a Barcelona. Durant la darrera etapa de la seva vida va publicar: *Oviri* (1965) i *Memòries fins al 1935* (1973). Pòstumament van ser editades *Memòries de 1935 fins al retorn a Catalunya* (1975). Va morir a Berga el 3 de setembre del 1974.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Soledat Marquès i Rocas

‘La Rateta’ o ‘la Sidrala’ es va convertir en un personatge molt popular en la postguerra, ja que tant ella com el seu segon marit eren grans balladors i l'ànima de la majoria de les festes de la ciutat

M.T. / P.L.

● La parella formada per Pere Oliveras i Planas i Soledat Marquès i Rocas, molt populars a la Girona dels anys seixanta i setanta del segle passat, eren coneguts pels sobrenoms d'*en Rateta* i *la Sidrala*, tot i que sovint se'ls anomenava, girant els motius, com *la Rateta* i *en Sidral*, pel gènere dels mots, i també com *el Ratet* i *la Rateta*.

No faltaven a cap festa que es celebrés, i amb els seus balls esdevenien l'ànima de les festes majors, en una època en què cada barri celebrava la seva. Molt coneguts per les seves disfresses, sobretot en uns temps que la festa de Carnestoltes estava prohibida pel govern franquista. De les seves simpàtiques excèntricitats n'és bona mostra el seu costum de passejar, Rambla amunt i Rambla avall, amb un cotxet dins el qual portaven els seus gats.

Soledat Marquès va néixer a Palafrugell el 1903. El seu pare tenia una petita fàbrica de suro i un títol nobiliari. De jove va treballar al firal dels bous, a la Devesa, on la seva mare, ja vídua, tenia parada de menjars, i hi anaven molts negociants. També havia portat el bar del teatre municipal.

El seu primer marit, Josep Ventura i Gener, amb qui es va casar als 18 anys, conegut com *en Sidral*, va morir de cirrosi als 44 anys.

Tenia 47 anys quan es va tornar a casar, amb Pere Oliveras i Planas, l'abril de 1949, un gran ballador. El sobrenom de Pere Oliveras, *en Rateta*, vindria del fet que era d'una casa del carrer del Carme que els deien els Rateta (can Crostó). Altres versions ho atribueixen a la baixa estatura d'en Pere.

EL MUSEU MÉS EXCÈNTRIC

Va convertir el seu pis del bloc 'Mazo Mendo', a l'inici del barri de Pedret, en un veritable museu. Entre premis, trofeus i records, guardava «un decàleg en broma del club dels que van néixer cansats». / CRDI MACHUCA

El primer premi que varen guanyar amb els seus balls va ser a Can Sureda del Mercadal, on els van donar una col plena de caramels; després en varen venir molts d'altres. Al Coliseo, que era cinema i sala de ball l'any 1950, hi anaven a ballar els balls de moda: el tango, el

vals, el pericó, el fox, el pasdoble... Aquí van començar a anomenar-los *en Rateta* i *la Sidrala*. El ball amb què més es varen identificar va ser el mambo; els havien arribat a anomenat «Els Reis del Mambo».

A les festes de Carnestoltes, fins i tot quan no eren autoritza-

des, ells es disfressaven. El 1977, quan es va recuperar la festa a Girona, *en Rateta* i *la Sidrala* continuaren fent el que, contra tot i tothom, havien fet els anys anteriors.

Soledat Marquès va convertir el seu pis del bloc *Mazo Mendo*, a l'inici del barri de Pedret, en un veritable museu. Entre premis, trofeus i records, guardava «un decàleg en broma del club dels que van néixer cansats que li va regalar el batlle Nadal quan va morir el seu home. Entre els seus amics i amigues recorda especialment la Mary Santpere. Assegurava que

El primer premi que varen guanyar amb els seus balls va ser a Can Sureda del Mercadal, una col plena de caramels

un cop, a les Serres, va ballar dins una cort de porcs i li van regalar un ram de flors que li van anar a buscar al cementiri».

Després de la mort del seu marit, el 13 de gener del 1980, *la Sidrala* seguia anant a balls i festes majors, tot i que amb menys intensitat que abans. El 1987 va guanyar un premi amb la seva disfressa de mora, dotat amb 25.000 pessetes, que li va ser lliurat en monedes dins d'un sarronet, i, com que pesava molt, l'alcalde Joaquim Nadal, amatent, l'hi va prendre de la mà i l'hi va portar fins gairebé casa seva, tot reposant de tant en tant, segons explicava Pere Madrenys al diari El Punt.

Soledat Marquès i Rocas va morir el 30 d'octubre del 1993, a l'edat de 88 anys.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria González Vila

Va ser la mestressa del bar La Vedette, al carrer del Pou Rodó, un dels més coneguts del barri Xino de Girona durant més de trenta anys.

M.T. / P.L.

● María González Vila, a qui tothom coneixia com la Vedette, va néixer a Barcelona però va ser a Girona on va transcórrer la major part de la seva vida professional. Va ser la mestressa del bar del mateix nom, al carrer del Pou Rodó, un dels més coneguts del barri Xino de Girona durant més de trenta anys. També va gestionar durant un temps un local anomenat El Edén. Era l'única mestressa propietària del bar, ja que gairebé tots els establiments eren llogats. La Vedette i El Chit van ser dos establiments que als anys 60 i 70 tenien fama d'oferir les millors noies del barri tant per als que volien iniciar-se en el sexe com per als que necessitaven un *manteniment* periòdic.

La Vedette viatjava regularment a Barcelona, on tenia contactes amb els ambients de prostitució, i en portava "palla nova". Quan ja era gran, el seu fill, a qui tothom anomenava *Felipín*, es cuidava d'anar a buscar les noies. Maria González va començar exercint la prostitució i després es va establir pel seu compte. Va obrir en un període molt pròsper, quan el barri tenia una clientela fidel i atreia també molts treballadors forasters. La Vedette tenia estudis primaris, però al barri se la considerava una dona espavilada i amb molta visió pels negocis. Amagava l'edat i no es volia deixar retratar, tot i que permetia reproduir unes fotografies antigues on tenia l'aire d'una actriu de cinema dels anys 50. «Jo faig un gran bé a les famílies —explicava a Presència en una entrevista de Pere Madrenys— perquè evito les renyines entre els matrimonis i les infidelitats. On anirien a desfogar-se

UNA TASCA SOLIDÀRIA

«Jo faig un gran bé a les famílies —explicava a Presència en una entrevista de Pere Madrenys— perquè evito les renyines entre els matrimonis i les infidelitats.» / XAVIER RUIZ

aquests homes que treballen per aquí però tenen la dona a un altre lloc?» Criticava la proliferació de cases de barrets als pisos, una de les principals competències del barri Xino a partir dels anys setanta. «Per això ha d'existir el barri on es con-

centrin aquestes activitats, i no pot ser com passa ara, que trobes cases de cites barrejades amb pisos normals on hi ha nens que s'assabenten de tot...» Ella mateixa es definia com a «més recta que un guàrdia civil». No obstant, una pros-

tituta que la va tractar recorda que sovint era esbojarrada, com quan entrava als bars de la competència tot cridant: «¿Cómo están hoy las putas?» Expli- cava que tenia un metge a disposició de les seves pupil·les. Era molt creient. Tenia una imatge de santa Teresa de l'Infant de Jesús al menjador. Un dia, el rector de la parròquia de Sant

Tenia idees conservadores, era antiavortament i no aprovava que les dones treballessin fora de la llar

Feliu, la més propera al barri, li va preguntar per què no anava mai a missa i ella li va respondre: «Per respecte als que hi van i perquè l'església la porto a dins.» En una crònica sobre la Setmana Santa, Madrenys explica que pel barri corria la brama que dels centenars de ciris que el Dijous Sant els gironins deixaven a l'anomenat altar del monument de la parròquia de Sant Feliu, el més gros era el de la Vedette. La mestressa del bar de meuques explicava que no li calien estudis perquè havia après «del llibre de la vida». Tenia idees conservadores: contrària a l'avortament i al fet que les dones treballessin fora de la llar. Assegurava que no havia trobat mai l'home ideal perquè era massa romàntica. Malgrat que va arribar a fer molts diners amb el negoci, la crisi dels darrers anys la va deixar arruïnada i va perdre força propietats. La nit que va morir, en un hospital de Barcelona, el seu fill i dues antigues prostitutes del barri van anar a vetllar-la.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Carme Jou Vicens

Gairebé cada dia, entre l'any 1939 i el 1975, va assistir un mínim de dos o tres parts a Girona, normalment sense complicacions

M.T. / P.L.

● Llevadora i practicant a diversos centres mèdics de Girona durant més de mig segle, Carme Jou va tenir entre les mans una bona part dels gironins nascuts a la postguerra i durant el franquisme. Va néixer a Cornellà del Terri el 24 de febrer del 1907 i als 16 anys va marxar a Barcelona per fer els estudis de practicant i llevadora. Quan va fer els 18 anys va poder compaginar les dues carreres. Va passar un parell d'anys de llevadora i practicant a Cornellà del Terri i als poblets de la zona, fins que li va sortir feina a l'hospital de Santa Caterina. Tenia 21 anys.

L'any 1931 es va casar amb un gironí, Josep Fraga, i es va traslladar al carrer Bacià. Va tenir una filla, Carme, que li va donar cinc nets. Mai més no va deixar de viure a Girona. L'any 1939, sense feina, va decidir fer de llevadora pel seu compte. A poc a poc es va anar obrint pas: «En aquell temps érem cinc o sis llevadores a tot Girona, i tot era molt difícil. Costava molt d'arrencar, i això assistint molts parts a les cases particulars. Aquest costum, per sort, va

LA LLEVADORA I LES CLÍNQUES

Els avenços mèdics i sobretot la millora de les condicions a les clíniques van ser fonamentals per reduir la mortalitat infantil. / JOAN CASTRO FONS EL PUNT

anar desapareixent perquè a les clíniques es treballava molt millor», assegurava en una entrevista a *Los Sitios*. Va estar molt

vinculada a la Clínica Bofill, encara que també assistia parts a l'Aliança i a la Clínica Girona.

En un ofici de tanta responsa-

bilitat, la satisfacció de saber-se recordada i estimada va ser un premi merescut a tota una vida de dedicació. «Una llevadora ha d'estar sempre pendent. Dia i nit has d'estar a punt per a qualsevol emergència.» Molta gent l'aturava al carrer i li feia extensiu el seu agraïment.

Gairebé cada dia, des de l'any 1939 fins al 1975, va assistir un mínim de dos o tres parts, normalment sense complicacions: «Sempre hi ha hagut ca-

«En aquell temps érem cinc o sis llevadores a tot Girona, i tot era molt difícil, costava molt d'arrencar»

sos difícils, però val a dir que la mortalitat en els parts ha anat disminuint molt amb els avenços mèdics i sobretot per les bones condicions de les clíniques», reconeixia.

Va morir a la ciutat de Girona el dia 28 de desembre (el dia dels Sants Innocents) del 1999, a l'edat de 92 anys.

ALABAU
CONSTRUCCIONS
I MANTENIMENTS
PISCINES
I RECS

Bones Fires de Sant Narcís!!!!

Av. Riells, 28
17130 L'ESCALA (GIRONA)

Tel. 972 776 729

Mòbil 670 042 607

www.alabau-piscines-recs.es - hola@alabau.cat

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Enriqueta Palau i Deutaner

Va ser la primera telegrafista de Girona i la persona que va redactar i enviar el primer telegrama des d'aquesta ciutat, el 1910

M.T. / P.L.

● L'abril del 1985, Pere Madrenys es va desplaçar fins a la residència de les Religioses de Sant Josep, del carrer Portal Nou de Girona, per entrevistar per a la revista Presència una senyora de 99 anys, de qui gairebé ningú havia sentit parlar i que amagava una història fantàstica, que una memòria excel·lent li va permetre reproduir.

Enriqueta Palau i Deutaner va ser la primera telegrafista de Girona i la persona que va redactar i enviar el primer telegrama des d'aquesta ciutat, el 1910: «En aquesta data, queda la ciutat de Girona comunicada amb Barcelona i la resta d'Espanya.»

Va néixer al carrer Santa Clara (a la vora de La Caixa, assegurava), el 1886. El seu pare, que era mariner del vaixell *Alexandria*, va arribar a obtenir el grau d'almirall i va naufragar a les costes americanes. La seva mare procedia d'una família amb recursos, ja que un seu avi, el senyor Prats, havia comprat a la ciutat de Girona tots els terrenys des del pont de Sant Agustí fins al Revuelta, que, posteriorment, va anar venent per parcel·les, deixant al mig una plaça, a l'estil de la plaça Reial de Barcelona, que, amb el temps, es convertiria en un dels centres de referència de la vida ciutadana.

Després del naufragi, van anar a Niça, a trobar-se amb el seu pare. Allà passava les vacances la reina Victoria d'Anglaterra («Nosaltres l'aplaudíem i ella ens tirava petons»). Després, van anar a Marsella, on va estudiar el batxillerat al col·legi de Sant Agustí, el que li va donar un domini perfecte del

EL MORSE I EL HUGHES

Utilitzaven diferents sistemes per enviar els telegrams. Els més habituals eren el Morse i el Hughes, que era com un piano, amb peus i mans. Cada tres minuts havien de fer pujar el contrapès, de 70 quilos, amb els peus o la mà. Hi va estar 46 anys. / JOAN CASTRO

francès, que seria vital per exercir la professió.

En morir el seu pare, tenia poc mes de vint anys i li va arribar la notícia que necessitaven telegrafistes a Madrid per comunicar-se amb França. Pel francès no hi havia problema, però amb el castellà tenia més difi-

cultats. Tot i això, s'hi va presentar i de 800 candidats va treure el 29. El 4 de juliol del 1910, la van destinar a Saragossa, on es va estar dos mesos. Al setembre, ja s'instal·lava a Girona. El *Diari d'Avisos i Notícies* del 30 de setembre s'en feia ressò de la renúncia d'una auxiliar i la

substitució per Enriqueta Palau. El mateix diari notificava el 21 de juny de 1918, l'ascens a oficial de primera.

La primera oficina era a la plaça de Sant Josep, a l'edifici d'Hisenda. «Després vàrem anar a la plaça del Gra, i més endavant al final del Pont de Pedra, a sobre ca l'Amich, on teníem oficina per parlar amb Franca. Després de l'any vint, vàrem estrenar l'edifici actual de Correus i Telègrafs».

Cobraven cent pessetes al més i treballaven moltes hores. Utilitzaven diferents sistemes com el Morse o el Hughes que

El seu avi, el senyor Prats, havia comprat a Girona tots els terrenys des del pont de Sant Agustí fins al Revuelta

era com un piano, amb peus i mans. Cada tres minuts havien de fer pujar el contrapès de setanta quilos amb els peus, o la mà. Hi va estar 46 anys.

Va tenir tres pretendents, explicava. El primer, de Blanes va morir amb la grip el 1918, el segon, un telegrafista, va morir d'una xefla i el tercer, un inspector de Madrid, el va deixar per evitar un altre mort a banda que a telègrafs preferien solteres.

El diari de Girona del 9 de maig del 1987 notificava la seva mort, un parell de dies abans a l'edat de cent anys. Un dia abans del seu aniversari, l'1 de novembre, va rebre un homenatge de la Companyia de Correus i Telègrafs, a la qual havia dedicat una gran part de la seva vida.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Joana Oliveda Rigau

Descendent dels Oliveda de Campmany i casada amb Alfons Teixidor, va ser mestra, filòloga, empresària, regidora i llibretera al capdavant de la llibreria Carlemany

M.T. / P.L.

● La llibreria Carlemany es va inaugurar el 26 d'octubre del 1993. Era el somni realitzat d'una gran lectora, Joana Oliveda, associada en aquella primera etapa amb la centenària i ja desapareguda llibreria Pla Dalmau, de la qual era clienta i amiga. Per batejar la nova llibreria, que naixia amb vocació de ser un centre d'activitats a l'entorn del llibre, van triar el nom de l'emperador Carlemany, molt vinculat a Girona.

Nascuda el 15 de juny de 1937, a Campmany, Joana Oliveda Rigau era filla de Josep Oliveda, de ca n'Oliveda de Capmany, els dels vins. Va ser una gran apassionada de la lectura que sempre que podia recordava que no era llibretera però que li agradaven molt els

MESTRA

Mestra, filòloga, empresària i llibretera, va ser fundadora de l'escola de la Fibracolor de Tordera. Va ser mestra fins que va passar a ser la senyora Teixidor / X. RUIZ

llibres. El 2005, quan es va retirar coincidint amb la mort del seu marit, Alfons Teixidor, el de la farinera, va deixar la seva filla Joana Teixidor al capdavant de

la nau. La va pilotar fins a finals de gener del 2016, quan van tancar definitivament les portes. Vint-i-tres anys d'història fins que «la manca de la lectura, la pirateria i la manca de consciència a l'hora de comprar els productes en comerços de proximitat» va acabar amb el projecte. Joana Oliveda havia estat regidora de CiU a l'Ajuntament de Girona entre els anys 1983 i 1987.

Va morir el dimarts 12 d'octubre del 2021, a l'edat de 84 anys..

Montserrat Guardiola i Rovira

Gerent de la Llibreria Empúries, va convertir l'establiment en un espai en què se celebraven tertúlies i debats literaris amb els noms més destacats del món de les lletres de la ciutat

P. LANA O / M. TORN S

● Estava enamorada dels llibres des de molt petita, i segons va declarar en una entrevista feta per Joaquim Pla i Dalmau, sentia atracció pels aparadors de Can Geli i de Can Dalmau Pla. Tot i que en acabar els estudis va entrar a la Diputació, quan els directius de l'empresa D.E.L.S.A. li van oferir feina a la llibreria Empúries, no s'ho va pensar dos cops. No era dona de burocràcies administratives i com si pugés l'escala de Jacob, allà va començar com administrativa, per passar després a l'atenció del públic, més tard a encarregada i finalment direc-

PARADA A LA PLAÇA

Imatge de la parada de la llibreria Empúries a la plaça de la Independència el 1963 / MANEL MORILLO / CRDI

tora càrrec que va ocupar fins a la jubilació.

Montserrat Guardiola, que sempre va mantenir un tracte amable amb els clients, considerava que el llibre no era un objecte de comerç sinó un instrument al servei de la cultura i un recull d'idees per al futur. Ella va fer de l'Empúries un espai d'intercanvi en què se celebraven tertúlies i debats literaris que aplegaven els noms més destacats del món de les lletres de la ciutat.

debats literaris que aplegaven els noms més destacats del món de les lletres de la ciutat.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Cobarsí Corretger

Durant el franquisme va ser la delegada de la Sección Femenina de la Falange i impulsora de la floricultura a la ciutat, iniciativa que conduiria a l'èxit de Temps de Flors

M.T. / P.L.

● Va ser la pionera i l'ànima de l'organització de l'Exposició de Flors de Girona des dels seus inicis, encara que no va poder participar en la 58a edició, la del 2013, a causa del seu delicat estat de salut.

Maria Cobarsí i Corretger va néixer a Vilobí d'Onyar el 17 d'abril del 1923. Cobarsí va ser delegada de la Sección Femenina de Falange des del 1957 i hi va estar lligada fins l'any 1997, tot i que amb la Transició es va desmantellar el Movimiento Nacional. D'ella va sorgir la iniciativa de la mostra floral gironina. Rosa Labayen va ser l'ànima de la mostra.

En una entrevista publicada a El Punt l'any 2005, Cobarsí recordava com a l'any 1954, integrada en el departament que s'ocupava de temes rurals i de les dones obreres, van trobar interessant fomentar la floricultura a la ciutat. Per aquest motiu es van posar en contacte amb floristes i viviers de Girona (cita Martinoy, Baró i Perpinyà) per organitzar una incipient mostra amb testos i composicions florals al saló de descans del Teatre Municipal.

Després del seu pas per la Casa de Cultura i Sant Pere de Galligants –primer a l'església i després al claustre–, al cap de deu anys l'exposició va sortir al carrer, concretament a la plaça dels Jurats i, més tard, als Jardins del Doctor Figueres, on els xiprers que hi ha són d'aquell temps.

Quan es crea el Museu d'Arqueologia a Sant Pere de Galligants és quan passen la mostra floral a Sant Domènec i s'hi està com a seu permanent fins al 1990.

Malgrat que se'ls ofereix tras-

L'ÈXTASI DEL BARRI VELL

Malgrat que se'ls va oferir traslladar-se al Palau de Fires, la permanència al Barri Vell aleshores ja és clara. Banys Àrabs, Sant Lluç, Sant Nicolau, patis particulars i cada any ampliant-se el radi de la mostra més popular i participativa. / CDRI JULI TORRES

lladar-se al Palau de Fires, la permanència al Barri Vell aleshores ja és clara. Banys Àrabs, Sant Lluç, Sant Nicolau, patis particulars i cada any ampliant-se el radi de la mostra, ha convertit l'exposició en una de les cites marcades al calendari per la quantitat de gent que visita la ciutat.

Durant el franquisme la direcció de l'Exposició de Flors a Girona va ser a cura exclusiva de Maria Cobarsí. Amb la democràcia, el 1980 es va crear l'Associació Amics de les Flors, presidida durant anys per David Marca i en què Maria Cobarsí tenia el càrrec de secretària.

Aliena al protagonisme, sem-

pre se li ha reconegut els seus coneixements florals i de relació amb els viviers de comarques gironines, Maresme, Montseny i floristes i majoristes de Vilassar i Mercabarna, fonamentals per als resultats de la mostra.

Li agradava viatjar, sobretot amb el seu cotxe, i la cuina popular. També era una bona aficionada a la pintura. David Marca, amb qui va coincidir durant molts anys a l'organització de Girona, Temps de Flors, va dir a

Li agradava viatjar, sobretot amb el seu cotxe, i la cuina popular. També era una bona aficionada a la pintura

que era una dona a qui sempre va respectar. «Sovint la nostra relació ha estranyat a molts gironins per les diferències de caràcter i conviccions, un fet que només s'entén pel respecte confessat mutu, total i absolut que ens professàvem.» «L'amor a les flors i a la ciutat ha vençut sempre les possibles divergències que hauria pogut haver-hi.» Representants polítics de tots els colors de la ciutat van manifestar, després de la defunció, l'admiració per una dona que s'havia convertit en un referent a la ciutat i sense la qual Girona no seria ni de bon tros la mateixa. Una dona que va saber adaptar-se al pas dels temps, des dels anys més durs de la postguerra, en què va destacar per la tasca social, fins a l'èxit de Temps de Flors. L'any 1968 va rebre la medalla de plata de Girona, ciutat on va morir, l'11 d'agost del 2013.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Montse Fabra i Bassegoda

Una de les millors veus sortides de les comarques gironines, va ser una soprano que va travessar fronteres i amb la interpretació de l'òpera 'Marina' va assolir la plenitud de la seva carrera

PAU LANAO

● Filla de Joan Fabra Vicens, de Sant Climent Sescebes, d'ofici rellotger, músic i lutier, i de Dolors Bassegoda Imbert, d'Espolla, Montserrat va néixer a Portbou en l'interval que va anar des que el seu pare va anar a aprendre l'ofici a França fins a l'arribada de la família a Girona, quan va obrir una rellotgeria i un taller de reparació i fabricació d'instruments musicals, especialment de tenores, i es va dedicar al perfeccionament del diapasó dels instruments de fusta de la cobla, a la plaça del Vi. El seu germà Joan va continuar l'ofici del pare –el rellotge de l'ajuntament porta el cognom de la família– i ella va estudiar música primer a Girona, on va formar part de la coral Cants de Pàtria del mestre Baró, i posteriorment a Barcelona, on va ser alumna de Carmelita Bau Bonaplata. Segons va explicar a Pere Madrenys a la sèrie «Dones de Girona», va debutar com a soprano a les òperes i sarsueles: «El que més m'agradava, en un local d'un centre cultural del Poblenou de Barcelona, a Gràcia, a Ràdio Barcelona...» Es va donar a conèixer a finals dels anys quaranta. No va ser fins la dècada dels cinquanta, amb la interpretació de l'òpera *Marina*, l'any 1953 a Barcelona, que va assolir la plenitud de la seva carrera. Va actuar amb la companyia del Liceu i va recórrer les principals ciutats espanyoles interpretant *Rigoletto*, *La Traviata*, *La bohème*, *El barber de Sevilla*, *Lucia di Lammermoor*.... En la representació del centenari d'aquesta obra a Lloret de Mar, localitat on se situa l'acció,

LA NOIA DEL RELLOTGER

Filla d'un mestre rellotger i un lutier especialitzat en la fabricació de tenores, va ser una soprano excel·lent escollida per celebrar amb 'La Traviata' el centenari del Teatre Municipal. / JOAN CASTRO CRDI FONS EL PUNT

va recuperar el personatge de *Marina*. Com va escriure Joan Domènech en una tribuna a El Punt: «Era l'any 1955. Els llorentencs de llavors portaven *Marina* a dintre el cor i en cantaven fragments sencers. Havien assumit l'obra de Camprodon i d'Arrieta com a epopeia local. Jo tenia dotze anys, però ja

Després d'estudiar música a Girona va anar a Barcelona, on va ser alumna de Carmelita Bau Bonaplata

m'havien explicat l'argument i el sentit de l'obra i també vaig aplaudir, emocionat, quan el protagonista, el capità Jorge, desembarcat d'un velar de veritat, posant peu a terra, va cantar aquella frase que va esdevenir el nostre primer eslògan publicitari: "*Costa, la de Levante; playa, la de Lloret.*" Jorge estava encarnat pel tenor Pere Mercader. El seu amor, Marina, es materialitzava en una jove cantant que es deia Montserrat Fabra. Els cants d'ambdós em van impressionar en aquella edat tendra.» Va voltar per Europa, el 1959 va fer unes audicions a la Scala de Milà on va interpretar *Lucia de Lammermoor*, i un any

més tard, coincidint amb el centenari de la inauguració del Teatre Municipal de Girona, va cantar *La Traviata*, acompanyada pel tenor Faust Granero. Com va recollir *Los Sitios*, «*La representación constituyó un éxito artístico completo*». A les seves actuacions l'acompanyaven músics com Josep Cantó, Salvador Dabau o l'Orquestra de Cambra de la Diputació, i va cantar com a solista *El Messies* de Haendel que l'orfeó Cants de Pàtria va oferir l'any 1961 sota la direcció de Rogeli Sánchez. A més va estrenar cançons d'autors gironins com *Ensueño galante* i *Invocació a la Verge del Mont*, sobre un poema de Montserrat Vayreda. L'any 1949 va interpretar la cançó de Salvador Dabau *Veni, amato mio*, en el film *El castillo maldito*, d'Antoni Varés. Bravo per la soprano Fabra, joiera a la plaça del Vi.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Antònia Castanyer Figueres

Va entrar al monestir de Sant Daniel amb dinou anys i aquest va ser el seu únic entorn fins que va morir, poc després de celebrar el centenari

M.T. / P.L.

● «Dos milicians, pistola en mà, ens varen fer pesar totes juntes davant la casa de la compradora», recordava la germana Maria Antònia Castanyer a Pere Madrenys el 1986. «N'hi havia un d'escanyolit que semblava que treia foc pels ulls.»

Antònia Castanyer va tenir cura de prendre notes d'una època tan difícil, que posteriorment va publicar amb el títol *Temps de guerra*.

Havia nascut el dia de Sant Narcís del 1914, al número cinc de la carretera de Santa Eugènia, sobre el magatzem de sabó Barangé. Va entrar al monestir de benedictines de Sant Daniel el 15 de novembre del 1933. Tenia dinou anys i uns estudis primaris que va haver de deixar per ajudar la seva mare.

Com que venia d'una família molt nombrosa –tenia set germans, entre ells la poetessa Maria Castanyer– i culta, al principi li va xocar trobar-se un monestir amb un sistema rígid i més aviat antiquat. «Ens feien posar, per exemple, un mocador al cap, però ja se sap, era l'època. Jo no hi donava gaire importància», explicava en una entrevista amb motiu del seu centenari. També va tenir algunes sorpreses en l'aspecte religiós, ja que a ella li agradava la lectura litúrgica mentre que al convent no estaven per això, ja que tenien «una pietat més pietista».

Va entrar al convent «amb un esperit de renovació» en una comunitat benedictina de vint-

LA MÀ DE L'ABAT ESCARRÉ

A mitjans dels quaranta, gràcies a l'abat Escarré, un grup de monges de Sant Benet van aterrar a Girona per donar-los un cop de mà. Va ser un punt d'inflexió a partir del qual es va començar a introduir el català

/ MARISA MORILLO

i-quatre monges i l'abadessa, Assumpció Cols.

Durant la guerra es va refugiar a casa de la seva família, a Santa Eugènia, però no ho va fer sola. El seu pare, Josep Castanyer, ferroviari i molt devot, va acollir diverses monges i fins i tot l'abadessa, que va morir allà

i va ser enterrada al panteó familiar. Acabada la guerra es van instal·lar en una casa propera al monestir, ja que aquest estava molt malmès.

A mitjans dels quaranta, gràcies a l'abat Escarré, un grup de monges de Sant Benet van aterrar a Girona per donar-los un

cop de mà. Va ser un punt d'inflexió a partir del qual, entre altres coses, es va començar a introduir el català, primer en el cant i més endavant en altres qüestions. També va ser l'època de més vocacions. Reconeixia haver tingut dubtes, anhelar altres formes de vida com crear una família, però al final la fe sempre s'imposava. Va ser bi-

Va entrar al convent amb un esperit de renovació en una comunitat benedictina de vint-i-quatre monges

bliotecària de la comunitat molts anys i s'ocupà també del taller d'ornaments del monestir i de la direcció musical.

El centenari d'Antònia Castanyer va coincidir amb la celebració del mil·lenari del Monestir de Sant Daniel, mil anys de presència continuada a Girona de l'orde de sant Benet. El centre monacal havia estat fundat entre els anys 1015 i 1018 per Ermessenda i Ramon Borrell, comtes de Girona, Barcelona i Osona. L'església romànica, del segle XI, va ser construïda seguint la tradició local de nau única.

Essent l'única monja que quedava d'abans de la Guerra Civil, va morir el 5 de febrer del 2015, a l'edat de 100 anys. L'enterrament es va celebrar al monestir de Sant Daniel, al cap de més de vuitanta anys d'haver-lo trepitjat per primera vegada.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Àngels Anglada i Abadal

La Universitat de Girona va crear el 2004 una càtedra amb el nom d'aquesta poeta, novel·lista, crítica i assagista literària catalana, a fi de promoure la seva obra i la dels escriptors gironins

M.T. / P.L.

● Poeta, novel·lista, crítica i assagista literària, és autora de *Kyparissia* (1980), *Columnes d'hores* (1990), *El violí d'Auschwitz* (1994) i *Poesia completa* (2009), entre altres obres. Va ser membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i va rebre diversos premis, com el Josep Pla.

Va néixer a Vic el 9 de març del 1930, ciutat que va marcar els primers anys de la seva vida. Filla d'un advocat vigatà, la gran de quatre germans, va viure en un ambient familiar apassionat per la música, passió que va influir l'autora tal com es reflecteix en alguna de les seves novel·les.

Es va traslladar a Barcelona per estudiar a la «Central» i es va llicenciar en filologia clàssi-

COMPROMESA

El violí d'Auschwitz va ser la novel·la que la va convertir en una narradora elogiada tant pel públic com per la crítica.

/ ARXIU EL PUNT

clàssic. Sempre es va confessar una gran admiradora del món hel·lenístic i bona part de la seva vida la va dedicar a la docència, com a professora de filologia clàssica. Aquest mateix interès la va portar a traduir textos del llatí i el grec al català.

Membre numerària de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans des del 1991, el 1994 la Generalitat de Catalunya li va concedir la Creu de Sant Jordi, i el 1996 va ser nomenada filla adoptiva de Figueres.

El 2004 la Universitat de Girona creà la Càtedra M. Àngels Anglada, amb l'objectiu de promoure la seva obra i la dels escriptors gironins.

ca. L'any 1961 es va traslladar a l'Alt Empordà, a Figueres, on va viure fins a la seva mort, el 23 d'abril del 1999. Els primers

anys, a Figueres, els va dedicar a la família i les seves filles. La trajectòria de Maria Àngels Anglada està marcada pel món

Anna Maria Oriol i Moncanut

Va ser la cap d'inspecció d'ensenyament primari a la província de Girona. Va entrar en política primer a UCD i més endavant al PP, i va ser escollida regidora de l'Ajuntament de Girona

M.T. / P.L.

● Mestra i pedagoga. Cap de la Inspecció d'Ensenyança Primària a la província de Girona i secretària provincial de la Unió de Centre Democràtic (UCD) a Girona. Després de la desfeta de la UCD va ser regidora pel Partit Demòcrata Popular, dins de la coalició AP-PDP-UL, a l'Ajuntament de Girona entre 1983 i 1987.

Va néixer a Pontós el 19 d'agost del 1929, localitat on els seus pares feien de mestres. Durant la Guerra Civil varen empresonar el pare perquè era de la CEDA i es va traslladar a Sant Andreu de la Barca. Varen

LA PRIMERA MOTO

Va ser la primera dona que circulava amb una moto de la seva propietat a Figueres, una ISO / EL PUNT

tornar a Pontós, la van internar al Col·legi de les Franceses de Figueres. Més endavant va anar d'interna a les Escolàpies de Girona. Mentre preparava les oposicions a mestra, va fer filosofia i lletres i pedagogia a Madrid. Va treure la plaça per inspecció al Ferrol i l'any 1965 va tornar a Girona, on va exercir fins la jubilació.

Es va casar el 1960 i quatre anys després es va separar. El matrimoni va tenir una filla, Isabel.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Núria Arnay i Bosch

Regidora amb Joaquim Nadal durant dos mandats, advocada, persona de principis republicans molt sòlids, compromesa, responsable i delegada del Departament de Treball i Indústria a Girona

PAU LANAO / MIQUEL TORNES

● La Núria Arnay va néixer a Girona l'any 1949. Era filla d'un carnisser que tenia la botiga al carrer Albereda, però més tard va treballar en una gestoria i finalment va ser apoderat d'una empresa de teixits. Home de conviccions fermes, involucrat a la societat gironina en entitats com el Grup Excursionista i Esportista Gironí o a l'Esbart Gironí, militant d'Acció Republicana, regidor durant la Guerra Civil. Amb la victòria feixista va ser un dels últims de marxar de Girona, ho va fer perquè l'hi va demanar la seva dona i la família i ho va fer juntament amb Carles Rahola, amb el qual es van trobar que no podien travessar la frontera i van decidir tornar a la ciutat. Detinguts pels franquistes i acusats de rebel·lió armada, el pare de la Núria va acompanyar el màrtir de Girona quan ja l'havien condemnat a mort. Al final a ell el varen deixar anar. La Núria va estudiar fins als deu anys al Cor de Maria, després a l'acadèmia de can Coquard, a l'institut vell. Advocada per la Universitat Central de Barcelona. El 1975 es va casar amb Pere Freixas, futur director del Museu d'Història de la Ciutat, que es va inaugurar a les dependències de l'Institut Vell, i el 1980, ja com a funcionària, va desenvolupar la seva tasca al Centre de Mediació, Arbitratge i Conciliació (Cemac). El 1983, Joaquim Nadal li va proposar entrar a les llistes municipals del PSC quan encara era independent però simpatitzant, en el que va ser el pas previ per afiliar-se al partit. En el primer mandat, va ser responsable d'Ensenyament i Turisme

DRET A VOT

En la campanya pel dret a vot muntada per la coordinadora d'ONG's el 2008, va declarar: «És un dels elements fonamentals per a una integració real i efectiva de la població immigrada.» / IMMA BOSCH

(1983-1987) i després, en la segona etapa, va ser al capdavant de l'Àrea de Govern Local i Participació (1987-1991). Persona de principis republicans molt sòlids, compromesa, responsable, va treballar amb discreció i gran eficàcia sense buscar el reconeixement. La seva feina, eficaç, discreta i allunyada dels

focus mediàtics, la van convertir en una gran mediatadora, una de les qualitats que es van destacar quan, el 24 de febrer del 2004, va ser nomenada delegada del Departament de Treball i Indústria a Girona. Va aterrar en temps convulsos, assegurant que treballaria per millorar la competitivitat de les empreses i

la formació dels treballadors, però es va trobar ERO i vagues i hagué de mitjançar, com per exemple en el tancament de la Panasonic de Celrà, la vaga d'escombriaires de Musersa a Girona o la fugida de la Zodiac de Roses a Tunísia. A més es va enfrontar a la denúncia feta per un antic cap de mines, José Manuel Fernández Pérez, contra el seu nomenament. Va guanyar. El 2015 va signar el manifest *Una Girona d'oportunitats per a tothom*, donant suport al MES. En el fons, la seva principal lluita era per la igualtat. Com va escriure al *Diari de Girona* el

El que determina que una persona formi part d'un col·lectiu és el que fa, com ho fa, independentment del seu sexe

8 de març del 2010: «Les dones són, som considerades un col·lectiu en si mateixes, cosa que no succeeix amb els homes, els quals són empresaris, historiadors, flequers, artistes... Les dones hem de transcendir la categoria de dones com des de sempre ho han fet els homes. Les dones igual que els homes ho som per naturalesa (no som un gremi, per posar un exemple). I el que determina que una persona formi part d'un col·lectiu és el que fa, com ho fa, què pensa, què sent, com transmet, què i com estima o odia... independentment del seu sexe. Hi ha qui considera una discriminació la mateixa existència del Dia de la Dona. En tot cas aquesta diada ens identifica com a col·lectiu.»

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Caterina Albert i Paradís

Novel·lista, narradora, autora teatral i poetessa, coneguda amb el pseudònim de Víctor Català, és l'autora d'una obra fonamental en el desenvolupament de la narrativa del segle XX

M.T. / P.L.

● El vincle de Caterina Albert amb la ciutat de Girona és escàs, a banda d'haver-hi passat un any internada en un col·legi de monges. Tot i això l'Ajuntament va decidir el 1990 dedicarlí un carrer pels mèrits literaris d'una autora va exercir una influència decisiva en el desenvolupament de la narrativa del segle XX. Va fugir del realisme i l'objectivitat dels científics de l'època i va crear un univers totalment mític a les seves obres, de caràcter negre, brutal i apocalíptic.

Caterina Albert, que signava com a Víctor Català, va néixer a l'Escala l'11 de setembre del 1869 en una família de propietaris rurals. Va portar una vida resclosa, gairebé no va sortir mai de la seva localitat. Va co-

'SOLITUD'

Del 1905, va ser la seva obra cabdal, amb què adquirí prestigi i ressò internacionals. Les constants reedicions demostren la vigència d'aquesta obra. / ARXIU EL PUNT

mençar a pintar, llegir i escriure com a aficions, seguint els esquemes literaris del modernisme. Es va donar a conèixer amb el seu verdader nom Caterina Albert als Jocs Florals d'Olot el 1898, on la van premiar pel millor poema i per un monòleg (*La Infanticida*) que va ser un escàndol per la temàtica i pel to sobretot quan el jurat va saber que l'havia escrit una dona. Des d'aquell moment va decidir firmar sota el pseudònim masculí de "Víctor Català" i va esdevenir una de les millors prosistes de la literatura catalana de tots els temps. Va morir el 27 de gener de 1996 a l'Escala.

Rosa Bonal i Rigau

Quan tenia dotze anys va deixar els estudis per anar a vendre amb la seva mare, primer a la Rambla i més endavant a la plaça del mercat. Més de cinquanta anys de servei a la ciutat de Girona

M.T. / P.L.

● «Quan tenia deu anys ja anava a vendre amb la mare», explicava la Rosa Bonal a Pere Madrenys el 1986. «I als dotze anys vaig plegar d'anar a estudi per fer la parada cada dia», afegia. Més de cinquanta anys al peu del canó, primer a la Rambla, l'any que es va proclamar la República, i, després de la guerra, a la plaça del mercat acabada de construir. Mig segle que la va convertir en una persona molt popular a la ciutat de Girona.

La calor de l'estiu i el fred de l'hivern marcaven els records de la parada del davant de can

RECONeixEMENT

L'Associació de Comerciants de la Plaça del Mercat li va entregar una placa abans de la jubilació.

/ MARISA MORILLO

Noranta. Treballaven fins i tot els diumenges, almenys fins al migdia, quan els «senyors» sortien a passejar i els municipals els feien fora. Al començament, la plaça del mercat semblava lluny del centre de Girona i alguns venedors, com el seu pare, no hi volien anar. La gent estava acostumada a trobar-ho tot a la Rambla i va caldre un període d'adaptació. Rosa Bonal va morir el 14 de novembre del 2002, als 81 anys. Era vídua de Pere Hugas.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Casellas i Albert

Impulsora del patinatge artístic a Girona, el 14 de juny del 1996 va rebre la medalla de l'esport de les comarques gironines i va ser la primera dona que va formar part de la junta directiva d'un club

PAU LANAO / MIQUEL TORNS

● Alguns pioners són reconeguts perquè han fundat ciutats, nacions o religions, d'altres que han treballat des de l'ombra s'han trobat que tot i la molta feina feta són oblidats o insuficientment valorats. Entre aquests darrers hi podríem posar Maria Casellas i Albert, dona infatigable i amb sentit de la responsabilitat que va aconseguir que el que era un esport quasi desconegut, més ben dit de recurs, com era el patinatge artístic, assolís el reconeixement que li pertocava. Casellas, que el 14 de juny del 1996 va rebre la medalla de l'esport de les comarques gironines, no només va ser la primera dona que va formar part de la junta directiva d'un club esportiu a casa nostra, el Club Hoquei Girona,

FEINA A DUO

Maria Casellas va treballar molts anys amb Pili Fernández, una de les primeres patinadores de referència a Girona / FAMÍLIA CASELLAS I ALBERT

presidit per Francesc Rojals i Casanovas (1967) sinó que un cop va assolir el poder va decidir que la secció de patinatge artístic no s'enfocaria exclusivament a les noies sinó que també s'hi podien apuntar els nois. A més va proposar que no es deixarien de banda les exhibicions i que l'objectiu del club era participar en competicions oficials. A principis dels 70, amb Pili Fernández, va organitzar el I Festival de Patinatge Artístic i Dansa (1974) i, un cop constituïda la federació gironina, va presidir el Comitè Provincial de Patinatge Artístic, càrrec que va deixar un any més tard per continuar treballant en la promoció, defensa i organització de la disciplina.

Fatiha Benharref Taya

Era una mediatra de cor que personificava el millor de les seves dues cultures, l'àrab i la catalana; sabia escoltar, transmetia confiança i resolva les situacions més difícils amb sensibilitat i empatia

PAU LANAO / MIQUEL TORNS

● Nascuda a Ouled Bouzerara (Marroc) el 23 de setembre del 1956, es va formar com a infermera a Casablanca i el 1993, després de fer pràctiques a París, es va instal·lar a Girona, on va treballar a l'Institut d'Assistència Sanitària (IAS) exercint de mediatra intercultural als hospitals Santa Caterina (Salt), Josep Trueta (Girona), a la Xarxa de Salut Mental i Addiccions i en diferents ABS de la demarcació (Salt, Arbúcies-Sant Hilari Sacalm).

La Fati, com se la coneixia familiarment, personificava el millor de les seves dues cultures,

REFERENT

Arribada del Marroc, però catalana d'adopció, la Fatiha va lluitar per un món millor. / LA FAMÍLIA

l'àrab i la catalana, sobre les quals projectava una mirada comprensiva a partir del respecte a la dignitat de les persones. Amb Metges del Món –l'equip del doctor Fernando Fonseca– va participar com a co-operant en dues accions humanitàries a l'Iraq i al Txad. El 2018, a la Coma Cros de Salt, i a través de tallers sobre educació sexual, drogodependències i oportunitats laborals, va contribuir a engegar un projecte per a la inserció social de menors no acompanyats.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Agustina Reixach i Oliver

Escriptora, artesana de barrets per a senyora i mestra, va despuntar en el món de les lletres a una edat avançada, fet que no li va impedir crear una obra consistent i ser una referència a la ciutat

M.T. / P.L.

● Tot i que va començar a editar els seus llibres molt gran, va ser una escriptora prou prolífica. L'anomenaven la «poeta del carrer Santa Clara». Va escriure llibres de poesia, dietaris, llibres de viatges i novel·les. En les seves obres, de factura clàssica, alterna temàtiques personals amb descripcions dels llocs on va viure i que coneixia tan bé. El seu primer llibre, *Els meus camins*, va ser guardonat als Jocs Florals de Perpinyà.

Va néixer l'any 1910 al carrer de Santa Clara de Girona en el si d'una família benestant. Els seus pares re-

'ELS MEUS CAMINS'

Va publicar la seva primera obra, *Els meus camins*, als 75 anys. La mort li va impedir veure publicat el seu últim llibre, que ja tenia acabat. / ARXIU EL PUNT

gentaven Can Reixach, un magatzem de queviures molt conegut a la ciutat. Era la gran de cinc germans. Va estudiar al col·legi de les Dominiques i al Cor de Maria. Més endavant va cursar magisteri a l'Escola Normal.

L'any 1932 es va casar amb Francesc Prohias, que treballava al negoci familiar i era home de confiança del seu pare. Va tenir un fill que va morir jove i va enviuar el 1946. Durant la República va exercir de mestra i durant la postguerra es va dedicar a la fabricació artesana de barrets de senyora. Quan els seus pares van morir també es va ocupar durant una època de l'empresa de la família.

Va morir a Girona, on havia viscut tota la seva vida, el 7 d'abril del 2009.

Concepción Castaños de Mújica

De família aristocràtica i coneguda com la 'Rosa de Espanya', aquesta periodista i novel·lista des del 1920 va viure quasi sempre a la ciutat de Girona rodejada dels seus papers i els seus gats

M.T. / P.L.

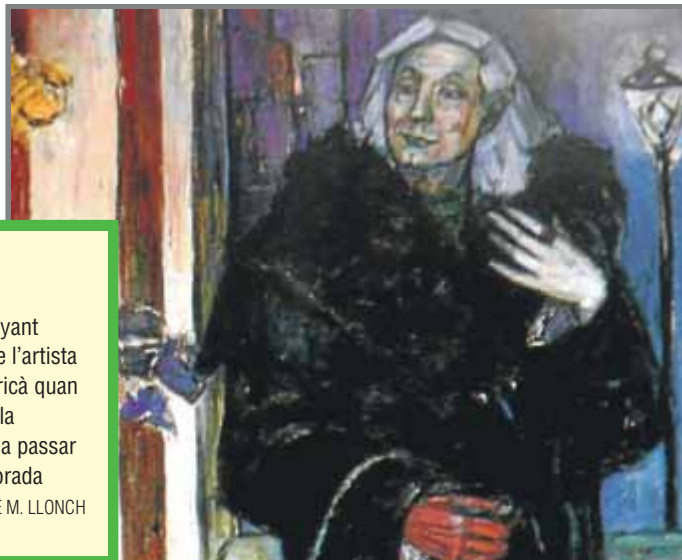
● Era coneguda com la *Rosa de España*. Duran la major part de la seva vida va residir al Barri Vell de Girona, on freqüentava els ambients artístics de la postguerra.

Havia nascut a Besalú el 1912. La seva mare tenia títol nobiliari i el seu pare era metge militar. Es va casar amb Antoni de Roman de qui no es coneixia ofici ni benefici, un especialista en volatilitzar herències.

BOYER

Va ser l'acompanyant habitual de l'artista nord-americà quan va venir a la Península a passar una temporada

/ QUADRE DE M. LLONCH

Va publicar, sempre en castellà, novel·les roses i articles sobre aspectes socials. Als 18 anys va entrar a l'Associació d'Escriptors de Madrid i se la considerava una dona d'ideologia liberal.

Llibres com *Mis cuatro Maridos*, *Besar i olvidar después* o *Mis cartas amorosas*, en què explica la seva relació amb Charles Boyer, li van donar una gran popularitat, com els articles a *Lecturas*, *La Vanguardia* o *Los Sitios*. Els darrers anys els va passar al carrer Oliva i Prat sola, acompanyada dels seus gats. Va morir el 19 de novembre del 1979.

FIRES DE SANT NARCÍS | Dones de Girona

Maria Ros i Gussinyé

Va dedicar la darrera etapa de la seva vida professional a la catalanització de l'escola, tot i la incomprensió de més d'una companya de professió

M.T. / P.L.

● Va néixer a Banyoles el 12 de desembre de 1916. Després de fer els primers estudis a Banyoles, va anar a Barcelona a estudiar magisteri i va acabar la carrera a Girona l'any 1935. La primera plaça que va tenir va ser de parvulista a Besalú. Amb l'esclat de la guerra el seu promès, que era falangista, va ser assassinat. El cop la va portar a ser soltera la resta de la vida.

El setembre del 1965 va ser nomenada directora de l'escola Eiximenis de Girona. Maria Ros va assumir des del primer moment les seves responsabilitats amb una gran dedicació. Gràcies al seu

UNESCO

Va presidir l'Associació d'Amics de la Unesco, en una etapa molt activa en la defensa de normalització lingüística / ARXIU EL PUNT

impuls i a la professionalitat de l'equip pedagògic, l'Eiximenis va convertir-se en una de les escoles més prestigioses de Girona. Va decidir completar la seva formació cursant la carrera de filologia catalana, l'any 1970, al Col·legi Universitari de Girona.

Aprofitant les esclatxes de la legislació, va començar a impartir classes de català. Primer eren voluntàries, però ben aviat, gràcies a peticions dels pares, dins de l'horari lectiu. Mort el dictador, l'Eiximenis va començar a impartir tot l'ensenyament en català. Va ser una de les primeres escoles que ho va fer. No va ser fàcil. Ros va haver de fer front a una gran resistència d'un sector del professorat de l'escola. Va morir l'11 de març del 1999 a Banyoles.

Elsa Peretti i Pighini

La dissenyadora d'origen italià i gironina d'adopció va conquerir el món amb les seves formes orgàniques i el seu domini de la plata i va treballar incansable per la cultura i els drets socials

M.T. / P.L.

● Va néixer a Florència l'1 de maig del 1940. Establerta a Catalunya des de la dècada dels vuitanta, va dur a terme una notable tasca de mecenatge cultural, científic, humanitari, educatiu i de defensa dels drets humans, des de la Fundació Nando i Elsa Peretti, que té la seu principal a Roma i una delegació a Sant Martí Vell, al Gironès, activa des del 2014. Des de la Fundació, va promoure les arts visuals i la consolidació, la protecció i la difusió del patrimoni històric, artístic, cultural, artesà i arquitectònic de Catalunya.

A tocar de la ciutat de Giro-

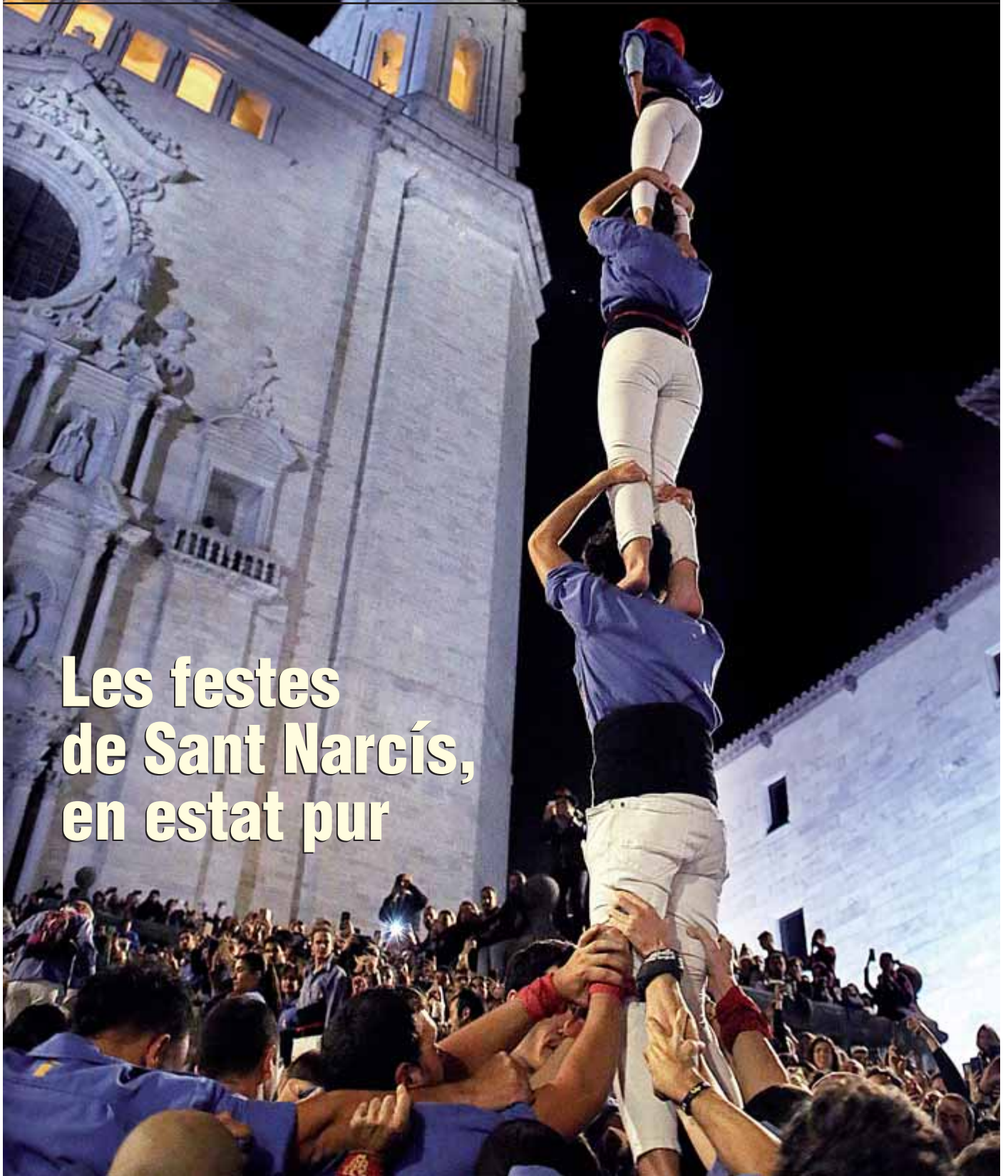
TIFFANY

Vaixell insígnia de la marca des del 1974, Elsa Peretti va revolucionar la joieria gairebé sense adonar-se'n / ERIC BOMAN

na, en la restaurada fortalesa de Sant Julià de Ramís, va deixar, al DOR Museum, el primer museu de joieria del país, un homenatge a l'ofici de la joieria, als dissenyadors i dissenyadores, artesans i artesanes que fan possible la creació d'una peça amb la voluntat de posar en valor el treball artesanal i donar a conèixer diferents persones que han dedicat la seva vida a la joieria. Va morir el 18 de març del 2021 a Sant Martí Vell a l'edat de vuitanta anys.

Fires de Girona

Les festes
de Sant Narcís,
en estat pur

FIRES DE SANT NARCÍS | INTRODUCCIÓ

Una programació de Fires amb tota la seva essència

Els actes més genuïns s'inclouen de nou a la programació després de la decisió inèdita de l'any passat, en què es va haver de suspendre la festa arran de la crisi sanitària generada per la Covid

ANNA PUIG

● Ja fa uns quants anys que a Girona no es poden celebrar les Fires amb una normalitat plena. Primer la situació política del país i, després, la pandèmia de la Covid han obligat a alterar en major o menor mesura la programació de les darreres edicions. Fins al punt d'arribar a una situació inèdita l'any passat, en què la festa major es va haver de suspendre per motius de salut a causa de l'augment del nombre de contagis de coronavirus. Un fet així només havia succeït en una altra ocasió en els darrers cent anys: el 1918, arran de la grip espanyola. Així, el 2020 no es va poder celebrar ni la versió reduïda que durant mesos s'havia preparat i a darrera hora es va haver d'optar per la suspensió, mantenint tan sols una trentena d'actes culturals, com a mostra de suport al món cultural i a la creació local i catalana i que s'ajustaven a les restriccions imposades per la crisi sanitària.

Enguany, però, amb la pandèmia sota control gràcies al procés de vacunació, les Fires recuperen la seva essència i els gironins podran tornar a gaudir d'alguns dels actes més genuïns com són les barraques, la diada castellera, les atraccions, les fires de l'1 de novembre, les cercaviles de gegants o els focs d'artifici, entre d'altres. Des de l'Ajuntament s'ha treballat fins el darrer moment i són diverses les versions de programació que han estat sobre la taula, adaptant-se a cada moment a les normes que dictava el Procicat. Finalment, i gràcies a la disten-

El ball de l'Àliga a la plaça del Vi, un dels actes tradicionals que es fan després del pregó / GUILLERMO MARTÍN PÉREZ

sió de les mesures sanitàries, podrem viure unes Fires que s'acosten moltíssim a les de l'era pre-pandèmica. Així, el dijous 28 es donarà el tret de sortida amb el pregó a càrrec del GEIEG, entitat centenària que l'any passat també va veure es-troncats els actes de celebració del seu aniversari. I a partir d'aquí, dues setmanes de festa ininterrompuda, amb activitats

per a tots els gustos i edats i en diferents punts de la ciutat. No hi faltarà la Fira de Mostres, les ballades de sardanes, els actes infantils, espectacles de foc i diables, la Festa Major dels 4 Rius, els concerts a la Copa, al parc del Migdia i a l'Auditori, el circ, el teatre, les exposicions als museus, les parades de productes artesans i d'alimentació, els castellers, les cercaviles de

gegants, les atraccions a la Devesa... Tot allò que fan de les festes de Girona una cita ineludible de la tardor, no només a les comarques gironines sinó arreu del país. I així, fins al 7 de novembre, en què els focs d'artifici posaran el punt final a les Fires que hauran significat el retorn a una quasi normalitat, després de la crisi sanitària més important de l'era moderna.

FIRES DE SANT NARCÍS | EL CARTELLISTA

Festa de llums i colors

El dissenyador gràfic i veí del barri de Sant Narcís Juanjo Valeros inclou els focs i símbols de la ciutat en el cartell de Fires. Afirmar que tenia clar què volia fer per contribuir a sortir de la quarantena

JORDI FERRER

● Juanjo Valeros i Mena (Girona, 1967) és dissenyador gràfic, il·lustrador i professor de batxillerat de l'institut Santiago Sobrequés. Veí del barri de Sant Narcís, és el cartellista de Fires.

— **Què representa, primer de tot, ser l'autor del cartell?**

— Primer, sento molt d'orgull perquè és una satisfacció molt gran. És com un repte assolit perquè quan era jove ja pensava que m'agradaria algun dia fer el cartell de Fires. La segona: jo no soc molt de reconeixement. Encara n'he d'aprendre molt, soc una mica modest perquè toco molts pals. També pinto i m'exigeixo molt. Sé la dificultat que hi ha i la quantitat de gent que en sap molt més que jo. Sempre estic aprenent. És un pas més, aquest.

— **Com va pensar el cartell, que té dues parts: una amb la silueta de símbols de Girona i l'altra amb focs d'artifici i elements propis?**

— El primer objectiu, i el tenia molt clar, era que havia de ser molt estètic, amb molt de color i molt alegre. Bàsicament perquè venim d'un temps una mica fosc i la gent ho ha passat malament

Juanjo Valeros, en l'acte de presentació del cartell de Fires / QUIM PUIG

i necessitem tots ser més feliços. Necessitem alegria, esbarjo, oci. A mi m'agraden molt els colors i, si veieu la meua obra pictòrica, veureu que utilitzo colors molt vius. Res millor que utilitzar els focs artificials, un ele-

ment de molts colors. Com a tema, el tema principal són els focs, i és una mena d'homenatge. Hi ha l'altre tema que volia incorporar, que és un tema més gironí, que és utilitzar símbols i icones de la ciutat o de la festa

major.

— **Quants símbols hi ha?**

— Al cel n'hi ha vint-i-set i, si hi afegim els de l'"skyline", amb les icones d'edificis, set de molt emblemàtics, estem parlant d'una trentena de llarga entre símbols i icones.

— **I hi surt també la referència al bèlit. Vostè encara ajudarà a conèixer més el joc.**

— És un joc que vam recuperar. Tenim una associació, l'Associació Cultural del Joc del Bèlit de Sant Narcís. Ja portem disset o divuit campionats del món consecutius. És un joc a què hi havíem jugat de petits. Una part dels gironins acabaran de conèixer que hi ha aquest joc, però a Sant Narcís, evidentment, tothom el coneix.

— **Quan va decidir que es presentava al concurs?**

— El cartell s'entrega al juny. I això era al maig, però tenia tan clar el tema que, al març, ja tenia pensat fer-ne samarretes i estampats. Volia fer una cosa molt plàstica. I quan l'anava fent, m'anava animant i incorporant símbols. I un cop acabat, sí que deia: «Aquest cartell m'agrada, independentment de si guanya o no.»

Vets
CENTRE VETERINARI GIRONA

C/ d'Àngel Marsà i Beca, 3 Baixos
Pedret - Port Major 17007 Girona
Tel. 972 22 88 04
vets@girona.com

URGÈNCIES 24h 645 185 354

GIRTIC

•• www.girtic.com •• info@girtic.com
C/ DEL MARQUÉS DE CALDES DE MONTBUI, 39 GIRONA - TELÈFON: 972 913 913

11 anys al seu servei!

INFORMÀTICA PER A EMPRESES, ESCOLES, PARTICULARS I 'GAMERS'.
SERVEI TÈCNIC PROPI AMB TALLER A LA MATEIXA BOTIGA.
MUNTATGE D'ORDINADORS A MIDA.
BONES FIRES I FESTES DE SANT NARCÍS.

FIRES DE SANT NARCÍS | EL PREGONER

«Som fruit de la ciutadania»

Entrevista al president del GEiEG, Francesc Cayuela. L'entitat, el centenari de la qual va coincidir amb la irrupció de la pandèmia, és l'encarregada de realitzar el pregó de les Fires de Sant Narcís

GEMMA BUSQUETS ROS

● El GEiEG, entitat centenària amb una relació simbiòtica amb Girona, realitzarà el pregó de les Fires de Sant Narcís el dijous 28 d'octubre, a les 19.30 h, a la plaça del Vi.

— Què significa per a una entitat com el GEiEG realitzar el pregó?

— Molta alegria i una gran responsabilitat perquè t'ha escollit l'Ajuntament i l'alcaldeessa perquè siguem els encarregats d'animar els ciutadans a participar en la festa. És també una doble responsabilitat, ja que és el primer pregó postpandèmia.

— L'alcaldeessa Marta Madrenas va destacar que és un homenatge al seu esperit de resiliència, primer pel 'Glòria' i després durant la pandèmia. Un any i mig complicat.

— Són temps molt complicats per a tothom. A part de la pandèmia, de la qual arrosseguem conseqüències econòmiques, com la ciutat, venim d'un temporal *Glòria* que ens va afectar moltíssim. El pregó, per tant, és un moment d'alegria i satisfacció i d'homenatge a l'entitat.

— També se'ls reconeix el compromís amb la ciutat.

— El GEiEG és Girona i Girona és el GEiEG. El reconeixement fort i més palpable és que la gent formi part del GEiEG, que forma part de la vida d'aquesta ciutat.

— Com plantegen el pregó?

— Tenim mitja hora, poc temps, però volem que sigui especial perquè és el primer que es fa des del Covid. Mantindrà el to institucional, però el pregó és també una anunciació, una invitació a la festa. Serà participatiu i alegre i estem treballant amb diferents opcions.

Cayuela amb l'«Atleta còsmic» de Piculives a Sant Ponç / CEDIDA GEiEG

— Parlar del GEiEG no és només fer-ho d'esports sinó de vida associativa. Pensa que aquest model, tan identitari del país, s'està perdent?

— Amb aquest component que vincula cultura, esport, ciutadania, som una trentena d'entitats arreu del país que tenim aquest patró. Nosaltres existim i sobreviuem, amb bon futur, sempre que la ciutadania, en aquest cas la gironina, ho vulgui. Perquè som fruit de la ciutadania. No som productes

artificials. És cert que són models que estan passant èpoques difícils, però si no existissin s'haurien d'inventar. Aquest model d'èxit, molt gironí i català, que combina pràctica esportiva, de base i amateur, però també la vessant cultural, social, participativa i altruista, s'ha de cuidar entre tots. La feina que fem a les ciutats és impagable.

— Tenen previst recuperar les activitats del centenari? Van editar un llibre.

— Si no hi ha cap entrebanc,

a partir del primer trimestre del 2022 farem la cloenda del centenari, estroncat el gener del 2020 amb el *Glòria*. Dos anys després i amb un programa d'actes per acabar de concretar, farem una cloenda digna com Girona, el GEiEG i els seus socis es mereixen.

— Els clubs esportius històrics han quedat tocats. Com afronten la recuperació?

— De mica en mica. Ja no hi ha baixes, però hem de recuperar les masses socials que ens permetien anar amb tranquil·litat. És complicat. I necessitem el suport dels socis, del ciutadà, del teixit empresarial. Anem treballant. No és fàcil. La L ja comença a ser una U. Hi ha clubs per a qui el sotrac ha estat important i que temen per la seva supervivència.

— Fa deu anys que presideix el GEiEG. Quin balanç fa?

— Quan es comença hi ha un programa marcat que és el que et guia. Al llarg del camí hi ha una sèrie de variables que fa que moltes vegades hakis d'aparcar el que tenies previst. En la meua presidència hem viscut una crisi econòmica, la del 2007-2008, molt forta, el *Glòria* i la pandèmia. Ha estat un mandat de muntanya russa. La nostra guia ha estat l'esport de base i amateur i que la seva qualitat es vegi poc afectada per la manca de recursos.

— Vol continuar al capdavant del GEiEG?

— En aquest moment ens preocupa l'estratègia de futur de l'entitat, que sigui viable i de qualitat, més que estratègies de futur personals. Vull tancar econòmicament bé el club, que sigui rendible. A partir d'aquí amb l'equip ens plantejarem què fer.

FIRES DE SANT NARCÍS | RETORN DELS ACTES GENUÏNS

Es recuperen els actes amb més participació de públic

Els gironins podran gaudir aquest any de les grans fites de les Fires com són les atraccions a la Devesa, les barraques a la Copa, la Diada Castellera i la cloenda amb els focs artificials

E.C.

● Expectació tant entre el públic com entre els professionals i les entitats, que volen reactivar les grans cites de la programació de fires. Una d'aquestes és sense cap mena de dubte la Diada Castellera, i Neus Coromina, cap de colla dels Marrecs de Salt, explica que esperen l'actuació gironina amb tanta o més il·lusió que les edicions anteriors però amb un enfocament diferent. Els Marrecs, com totes les colles castelleres i agrupacions populars, han estat més d'un any sense poder assajar, des del març del 2020 fins al maig d'aquest 2021. I si bé al maig es van reprendre els assajos va ser inicialment en condicions restrictives, grups reduïts d'un màxim de vint persones, que han anat evolucionant fins arribar a les 160 persones que ara es poden reunir per fer castells, amb mascareta i *pass covid*.

Per tot plegat Coromina explica que aquesta Diada Castellera serà per ells com si tornessin a arrencar de zero. «No anem a fer els castells més alts amb objectius de vuit i nou pisos com en anys anteriors sinó que senzillament tornem a plaça per plaer de fer castells, possiblement de set pisos que és com vam començar» diu la cap de colla. Però les ganes hi són tan o més, perquè la canalla s'ha renovat, hi ha gent que s'ha despenjat però també gent que ha tornat o que ha redescobert els castells. També s'haurà de tenir en compte que les tres colles no es podran ajudar entre elles, per no barrejar grups. Si-

La Diada Castellera del 2019 a Girona / MANEL LLADÓ

gui com sigui Coromina és convençuda que l'espectacle estarà garantit perquè recalca que

la cita de Girona ja és coneguda com «la gran Diada Castellera del nord» i els Marrecs, els Mi-

nyons de Terrassa i els Caps Grossos de Mataró el 31 d'octubre ho donaran tot.

Aquest esperit de recuperació després d'una aturada massiva llarga és també el que dominarà altres cites habitualment multitudinàries com la de les barraques, tot i que sigui amb algunes adaptacions: a l'espai de la Copa l'Ajuntament i les entitats es reserven la possibilitat fins l'últim moment d'afinar i adaptar el dispositiu, però tot apunta que aquest any hi haurà una barra comuna que es considera la fórmula més adequada per controlar que no es desbordin les aglomeracions.

Ganes d'atraccions

● «Més o menys tindrem el mateix nombre d'atraccions que en anys anteriors» diu Joan Bagó, president del gremi de firaires. Afegeix que els professionals ho esperen però que les atraccions que s'han anat reactivant des de Sant Joan a diferents festes majors gironines han demostrat que el públic també tornen amb ganes. També té clar que caldrà mantenir precaucions bàsiques, com a mínim portar mascareta i tenir gel a disposició a cada a tracció. «Estem preparats perquè ja s'està fent» diu Bagó. Tampoc hi faltaran les dues jornades especials: el dimecres 3 de novembre (a partir de les cinc de la tarda serà la Jornada Econòmica amb un operatiu 2x1 a totes les atraccions. L'endemà, dijous 4 de novembre (d'11h a 13.30h i de 16.30h a 21h), es faran les Fires en Silenci amb les atraccions adaptades acústicament i lumínicament per a nens i nenes amb necessitats especials.

FIRES DE SANT NARCÍS | TRADICIÓ I CULTURA POPULAR

Tothom a participar-hi!

Una trentena de propostes configuren un programa festiu molt atapeït pel que fa a gegants, sardanes, actes per a la mainada i fires i mostres, al qual s'hi suma la Festa Major 4 Rius

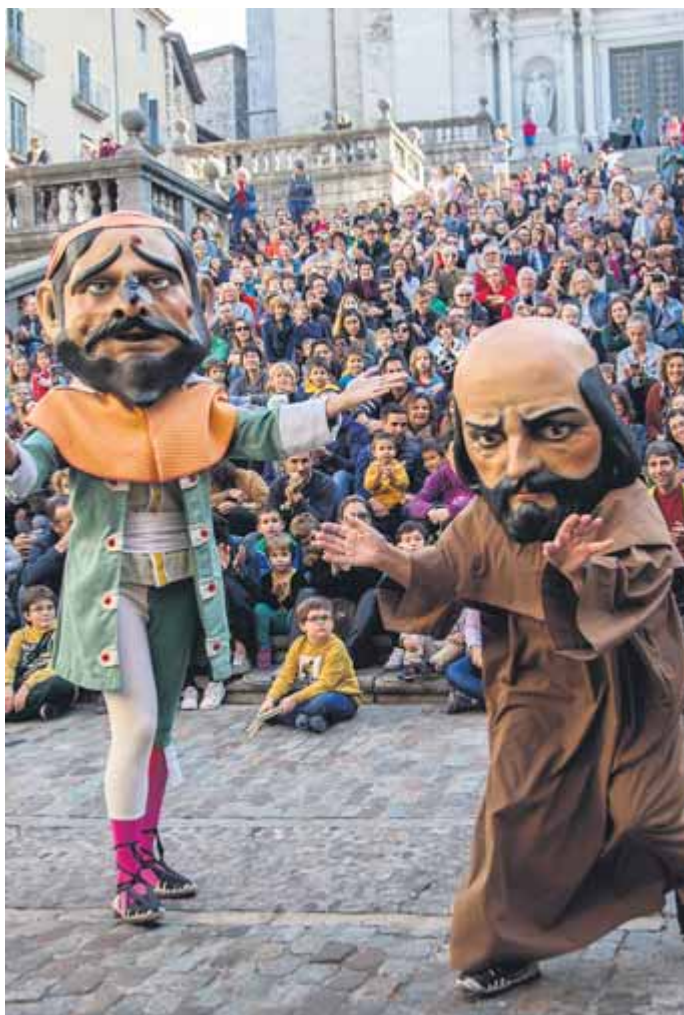
JOAN TRILLAS TORRENTS

● Els actes populars i infantils per fires freguen aquesta edició la trentena, el que basteix una programació diversa, atractiva i molt pensada, no ja només per ser un punt d'atracció, sinó perquè es vagi recuperant tota la normalitat que s'ha vist alterada aquests darrers temps. En aquest escenari, que converteix Girona en una gran carpa a cel obert, es mesclen els gegants, les audicions de sardanes, les fires i els espectacles per a la mainada.

Girona té una visió integradora, els espais públics per fires són rellevants per crear sinèrgies, buscant la descoberta del nucli com un tot; a la pràctica, tot és una gran festa. El programa de fires es complementa amb la Festa dels 4 Rius, que busca en les arrels de la festa més popular –vegeu peça– i que vol ser un contrapunt que suma, generant complicitats.

Unes fires sense gegants, aquestes figures d'imatgeria festiva que representen majoritàriament reis, nobles o personatges amb indumentària tradicional, no són fires. Descobrirem un any més aquestes figures d'imatgeria festiva que representen majoritàriament reis, nobles o personatges amb indumentària tradicional. Tot i ser uns elements populars, es pot determinar que l'estructura actual va sorgir del Seguici Popular del Corpus Christi. Per això és remarcable la 40a. Trobada de gegants i bestiar, així com els balls de l'Àguila. Al costat dels capgrossos són, doncs, juntament amb el bestiar, essencials a les festes. Un bon exemple del treball de la Colla Geganteria Fal·lera.

El ball nacional de Catalunya,

Dos capgrossos davant la catedral de Girona / QUIM PUIG

la sardana, és un dels pals de pellers d'una bona festa. Aquí també destaca en tradició amb el 80è Concurs de colles sardanistes de Girona i el 62è Concurs Individual de Sardanes i Revesses de Girona, ambdós amb la Cobla Ciutat de Girona; i sense oblidar les ballades i audicions, en aquest cas amb la Principal de la Bisbal, la Cobla Sant Jordi – Ciutat de Barcelona, la Cobla Montgrins o l'Orquestra Selvatana que puntejaran diversos dies.

Les fires és sempre una oportunitat per donar un tomb per Girona, pels carrers plens d'història, que fan que la festa sigui també una excusa per a la descoberta. Aquí trobem fires d'artesanía i alimentació, dibuix i antiguitats, dibuix i la de pintura de Tot Sants. Els més menuts també tenen propostes concretes, però això no impedeix que la resta d'activitats també siguin oportunitats de descobriments amb la família. Si alguna cosa captiva els més menuts, però també els grans, fascina a totes les edats, és el circ. En aquest cas el Circ Històric Raluy, un projecte nascut a la dècada dels anys 80 del segle passat que volia recuperar aquest espectacle d'una manera diferent, moderna, però, inspirant-se en els grans circs del passat. La ciutat oferirà encara més propostes repartides per diversos espais i carrers, com ara Planet M. Art, de Manel Gros; els jocs tradicionals i populars catalans, amb la Companyia de Miqui Giménez, a més d'altres, com Ramonets, La Copeta Ambicions, La Menuda i en Pau el gegant; Cabaret de pallasses, La paradedeta de fires, Dis-Order, Orelles de xocolata o les Titelles de Fires, amb la Mula Baba.

Carrers per relacionar-se

● El Casal El Forn presenta la Festa Major dels 4 Rius, una proposta, segons explica un dels organitzadors, Ramon Grau, que té la vocació de recuperar el caliu del carrer, on la gent es troba i, el més important, «juga i disfruta». Els participants de les propostes, moltes d'elles competitives –es repartiran mocadors amb quatre colors, com els rius– tindran molt per escollir, com ara un joc de versos crítics, els Versots, els millors dels quals es llegiran durant la Drakofarra. Segons Grau, el més important és recuperar el caliu de la festa major, complementant-se amb les fires. Els 4 Rius comptaran amb les gegantes, amb el tradicional Toc de Rams, gimcanes fotogràfiques i culturals, passejades per les torres de Girona o tallers, com ara el de rutlles, amb competició inclosa. El color de l'equip guanyador dels 4 Rius servirà per il·luminar la façana de l'ajuntament.

FIRES DE SANT NARCÍS | MÚSICA

Biflats. / JUAN MIGUEL MORALES

La Copa es reomple de vida

Oques Grasses, Buhos, Ebri Knight, Zoo, Biflats, Marcel i Júlia, Roba Estesa i Iseo & Dodosound actuaran a l'escenari més festiu, i el parc del Migdia rebrà Joan Colomo, Sey Sisters i Cesk Freixas

XAVIER CASTILLÓN

● Després de dos anys sense concerts a la Copa, hi ha moltes ganes de tornar-hi per celebrar les Fires de Sant Narcís. A més, fins fa pocs dies encara es parlava de concerts amb el públic assegut, a les 8 del vespre i amb entrades de 3 euros per controlar l'accés al recinte. Tot això ha canviat i ara tornem "a la normalitat" pre pandèmica, amb la Copa com un gran espai obert, on la música en directe començarà a sonar a partir de les 22.30 h. A més a més, la programació està molt pensada per reanimar el públic jove, després de tants mesos de sequera, amb algunes de les forma-

cions que més triomfen en el circuit de les festes majors, com ara Oques Grasses, Buhos, Ebri Knight, Roba Estesa i Zoo.

De fet, la primera nit, la del dijous 28 d'octubre, vigília de Sant Narcís, ja estarà protagonitzada per un duet infal·lible: Oques Grasses i Biflats, una banda única i molt potent que continua amb la renovació del so de la cobla, posant-la en contacte amb les músiques urbanes i amb el que calgui, en el seu tercer disc, *Fanfarrona!*

El primer llarg cap de setmana a la Copa continuarà el divendres 29 amb una intensa sessió de *punk-rock* a càrrec de dues formacions catalanes, The

Gundown i els bisbalencs Fetus. El dissabte 30 d'octubre continuarà la festa amb El Pony Pisador i Ebri Knight, i el diumenge 31, vigília de Tots Sants, les Roba Estesa compartiran programa doble amb els bascos Iseo & Dodosound.

El dijous 4, es reactivarà la programació nocturna a la Copa amb Buhos i Marcel i Júlia, el projecte de l'excomponent de Txarango Marcel Lázara, amb la seva companya, Júlia Arrey. El divendres 5 hi haurà més rock potent, des del nord de la península, amb els asturians Desakato i els bascos Gatibu. I com a cloenda, el dissabte 6 de novembre hi haurà una intensa nit

de hip-hop i sons mestissos amb l'aportació local de Vinnie Kairos, amb Mad Phi i l'Home Estàtic, més Extraño Weys, Jazzwoman i els valencians Zoo, reactivats després d'una aturada per omplir les bateries creatives i preparar el seu tercer àlbum, *Llepolies*.

A més, a la Copa també hi ha previstos alguns concerts vermut: el grup gironí de metall en català Cop de Gràcia hi actuarà el divendres 29; els també locals Doble & Hug Sound amb la Basement Band hi presentaran la seva fórmula, entre el *hip-hop* i les noves músiques urbanes, el dilluns 1 de novembre, i el dissabte 6 el vermut serà ame-

The Sey Sisters, The Gramophone Allstars Big Band i Roba Estesa. / ELISABET MATEU / ARXIU

nitzat per Remei de Ca la Fresca, un grup sorgit «des de les profunditats del Montseny» en plena pandèmia «per sobreviure al tedi del discurs oficial, amb rock visceral que festeja amb el folklore i electrònica de poble a baixa fidelitat».

Al l'escenari del parc del Migdia s'han programat en horari de vespre-nit (20 h) diversos

concerts d'estils ben diferents i, en general, més tranquils, que no vol dir anèmics. Al contrari. El divendres 29, hi actuaran les cantants Vega i Gemma Humet, i el dissabte 30 ho faran el grup saragossà Calavera i Joan Colombo, figura clau de l'escena independent catalana. El diumenge 31, el trio fraternal The Sey Sisters compartirà cartell amb la

cantant barcelonina Aiala. El dijous 4 de novembre, hi haurà dues formacions que són garantia de qualitat i ritmes trepidants d'origen divers: The Gramophone Allstars Big Band i la Fundación Tony Manero. El divendres 5 de novembre, Cesk Freixas, tot un referent de la nova cançó del segle XXI a Catalunya, s'hi trobarà amb un clàssic com Pau

Riba, que farà equip amb la sempre sorprenent Orchestra Firluche. La Bateria de Girona i el Girona Jazz Project tancaran el dissabte 6 de la programació al Parc del Migdia, on també faran sessions a les 12 del migdia l'Orquestra Selvatana (dia 30), la Maravella (dia 31) i la Principal de la Bisbal, el dissabte 6 de novembre.

El desè Jazz & Fires

● El Sunset Jazz Club celebrarà aquests dies la desena edició del Jazz & Fires. El cicle s'obrirà el dia 29, dia de Sant Narcís, amb una doble sessió de vermut jazz a l'exterior, a càrrec del Sweet Nipples Trio. Unes hores més tard també actuarà a l'interior del club el cantant i guitarrista Leo Sidran amb la Groovy French Band. El dissabte 30 tindrà lloc l'actuació de The Shu Shu's amb la cantant irlandesa Sinead Savage i l'endemà sonarà el jazz de Nova Orleans amb els Sunset Rhythm Kings. El dilluns 1 de novembre, el Sextet Gerió farà un homenatge a Piazzola en el seu centenari, i el dimarts 2 tornarà al Sunset el saxofonista alemany Tobias Meinhart amb el seu quartet. El dijous 4 continuarà la programació amb Meritxell Neddermann i Jake Sherman, mestre del *vocoder*, i el dissabte 6 Albert Bover Trio protagonitzarà el concert del 20è aniversari del Sunset. El Jazz & Fires es tancarà el 7 de novembre amb Sax Gordon & Lluís Coloma Trio.

Concerts a l'Auditori

● L'Auditori de Girona també s'afegeix a les Fires de Sant Narcís amb una programació especial, que inclou autèntics clàssics com ara el concert de La Principal de la Bisbal, el divendres 29 d'octubre (12 h), la cantada d'havaneres de Terra Endins, també el dia de Sant Narcís (20 h) i l'espectacle *Emocions corals*, del Cor Maragall, el dilluns 1 de novembre, dia de Tots Sants (12 h). A més, el diumenge 31, la GIOrquestra oferirà el concert *Misteris de l'instant*, amb Francesc Prat com a director titular i artístic i el contratenor Xavier Sabata com a solista, dins de Temporada Alta (20 h). També en el marc d'aquest festival, el cèlebre violinista libanès Ara Malikian presentarà el seu espectacle *Le Petit Garage*, el dissabte 6 de novembre. I el diumenge 7, el virtuós violinista armeni Sergey Khachatryan farà el seu debut a Girona, en el concert inaugural de la temporada del 15è aniversari d'Ibercamera a la ciutat, acompanyat al piano per la seva germana Lusine.

FIRES DE SANT NARCÍS | ART

Tornar als orígens

El Museu d'Història proposa una relectura del passat a través dels seus fons, el Bòlit invita a reflexionar sobre la polisèmia fluvial de la ciutat i l'MD'A rememora l'estada gironina de Celso Lagar

E.V.

● Fa temps que ja no hi ha exposicions pròpiament de Fires, com en aquella època no tan llunyana en què el Museu d'Història inaugurava per Sant Narcís l'aposta forta de la temporada i les Sales Municipals, fa uns quants anys més, presentaven aquelles revisions tan acurades de l'art a Girona de principis del segle XX. Potser no és una mala notícia, si vol dir que la programació artística forma part d'una normalitat que ja no depèn de cap esdeveniment estacional. Gràcies a aquesta constància, coincideixen els dies de Fires unes quantes propostes rellevants, alguns d'inaugurades ja fa unes quantes setmanes, com *Les coses que foren*, una invitació del Museu d'Història a rellejar el passat de la ciutat a través d'una selecció dels més de 18.000 objectes que atesora, tant de valor històric com etnogràfic, arqueològic, artístic, científic i tecnològic, per tal de fer emergir un discurs inesperat sobre el que som. També d'objectes que il·luminen una altra classe de misteri tracta la nova exposició del Caixaforum, dedicada als vincles entre surrealisme i disseny des de fa un segle.

L'àngel original de la Catedral, a l'entrada de l'exposició 'Les coses que foren'. / IRINA NIEVA

Coorganitzada per la Fundació La Caixa i el Vitra Design Museum, *Objectes de desig* reuneix obres d'artistes com Man Ray, Lee Miller, Joan Miró, Meret Oppenheim i Salvador Dalí, i de dissenyadors i arquitectes com Gae Aulenti, Le Corbusier, Ray Eames i Achille Castiglioni.

El Bòlit, el nostre centre d'art contemporani, assumeix el repte

arriscat de submergir-se en un dels mites més sagrats de Girona a *Cap a les Deus*, una gramàtica fluvial, per plantejar una reflexió sobre la relació entre art i naturalesa amb obres d'artistes que formen part també de les deus culturals gironines, com ara Enric Ansesa, Jordi Mitjà, Pere Noguera, Josep Maria Oliveras o Job Ramos. Final-

ment, el Museu d'Art presenta un laboratori treball de recerca, encapçalat per M. Lluïsa Faxendas, per documentar les successives estades que el pintor de Ciudad Rodrigo Celso Lagar (1891-1966) i la seva dona, l'escultora Hortense Bégué, van fer a Girona des de 1915, i la influència que van exercir en els artistes locals i catalans.

ÚNIC DISTRIBUÏDOR POINT FORT FICHET AUTORITZAT DE GIRONA I PROVÍNCIA

PORTA XALET-CASA "FICHET STYLEA"

Amb doble ruptura tèrmica i possibilitat de fixos laterals i superiors

AMB CLAU F3D -ÚNICA DE FICHET-

POINT FORT FICHET

ORTIZ SERRALLERS

LA XARXA
POINT FORT FICHET.
400 ESPECIALISTES A TOT
EUROPA AL
SEU SERVEI 24 H I
365 DIES A L'ANY

NOVETATS FIRES 2021:

PANY ALICEA - PORTA PROTECDOOR+

PLAN RENOVE - OFERTA FIRES

VISITI EL NOSTRE ESTAND 2021

DESCOMPTES FINS AL 15-11-2021

C/ Roca Delpech, 83, baixos - SALT (GIRONA) - Tel. 972 23 40 80

URGÈNCIES 24 H: 649 47 40 80 - www.ortizserrallers.com - info@ortizserrallers.com

FIRES DE SANT NARCÍS | LITERATURA

Enric Casasses, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 2020 / QUIM PUIG

Enric Casasses enceta els actes al voltant del Casero

Un recital dialogat entre el poeta i Guim Valls, un 'El comte Arnau' en homenatge a Joan Ribas, un poètic Josep Maria Fonalleras i Clarice Lispector conformen la XXIX Proposta de Poesia

J.C.L.

● El Premi de Novel·la Curta Just M. Casero celebra la 41a edició com és tradicional el 30 d'octubre a la sala La Planeta. I és en el mateix lloc on també hi tindrà lloc la XXIX Proposta de Poesia, amb activitats paral·leles que es duran a terme del 29 d'octubre al 5 de novembre coincidint amb les Fires de Girona.

Enric Casasses (Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 2020) i el jove poeta Guim Valls seran els encarregats d'obrir les propostes d'enguany. Un tàndem amb què els dos autors dialogaran i recitaran versos dels seus poemaris. El dia 30, l'Acte de lliurament del Premi Casero dedicarà, com estava previst l'any passat però que es

va haver de suspendre a causa de la pandèmia, a recordar la figura de l'escriptor Just M. Case-

ro amb la presència de Joaquim Nadal. El mateix dia 30 a la tarda, El Grup Proscenium oferirà

dues sessions (17.30 h i 20.30 h) de la lectura dramatitzada d'*El Comte Arnau* de Josep Maria de Sagarra, en record i homenatge del seu estimat director Joan Ribas, que la va adaptar i dirigir. El dia 2 de novembre, Josep Maria Fonalleras presentarà *L'estiuejant*, el seu primer llibre de poesia, i el 4 de novembre, Jordi Llovet ens acostarà a la poesia de Charles Baudelaire coincidint amb el bicentenari del seu naixement.

Finalment, la cloenda de la XXIX Proposta de Poesia estarà dedicada a la brasilera d'origen ucraïnès Clarice Lispector (1920-1977), reconeguda com una de les grans escriptores del segle XX a càrrec d'Àngels Moreno.

Els 30 de la Funcional Teatre

● La companyia La Funcional celebra 30 anys amb el seu projecte més ambiciós: Casa Txèkhov, una nova aventura plantejada entorn la figura del gran dramaturg rus, un dels autors que potser ha marcat més la trajectòria de la companyia de Figueres. Dins de Casa Txèkhov, durant aquest 2021, han estrenat tres espectacles (*La Gavina*, *Tres Germanes* i *Txèkhov en Curt*, aquesta darrera integrada per tres peces curtes de l'autor). En el marc de la Proposta de Teatre Independent, que es fa a La Planeta, La Funcional presenta dos dels tres espectacles de Casa Txèkhov durant el mateix cap de setmana: *La gavina* (31 d'octubre) i *Tres germanes* (17.30 h). "Des de la primera lectura de *La gavina*, l'autor ens va apassionar amb les idees claus que travessen el text: la destrucció dels somnis, la infelicitat en l'amor, la família, l'art. Hem volgut fer-ne una lectura contemporània, utilitzant també el llenguatge audiovisual, perquè sigui suggeridora i estimulante per al públic d'avui", expliquen els autor d'aquesta nova versió».

FIRES DE SANT NARCÍS | FIRA DE MOSTRES

Una mostra híbrida i gratuïta

Després de la cancel·lació de l'any passat a causa de la pandèmia, la Fira de Mostres torna al palau firal amb novetats com l'entrada gratuïta, una versió virtual i mesures anti-Covid

URE COMAS

● La 59a edició de la Fira de Mostres de Girona s'inaugurarà el proper 28 d'octubre. Hauran passat dos anys des de la darrera mostra, ja que l'any passat es va haver de suspendre a última hora a causa de la Covid-19. Ara, el Certamen torna al palau firal amb força, amb 257 expositors de diferents sectors: serveis, emprenedoria, immobiliàries, mobilitat elèctrica, sector alimentari –amb la presència del segell Girona Excel·lent–, decoració i construcció, maquinària o automoció, entre altres. El conjunt d'expositors representen pràcticament el 70% dels que hi havia hagut en la darrera fira, i tenen un espai contractat de 7.535 metres quadrats, que també és pràcticament el 70% de la superfície de l'any 2019. Aquell any, el de l'última fira, fins a 84.000 visitants van passar pel Palau de Fires. Pel que fa als expositors, enguany, seran protagonistes també d'una de les novetats que l'organització ha previst per aquesta edició: la versió virtual de la Fira. És a dir, la 59a edició de la Fira de Mostres reunirà el format presencial i virtual, de manera que tots els expositors formaran part d'una plataforma virtual on hi haurà tot el contingut de la fira, de manera que es podrà consultar les ofertes i activitats de cada estand per internet. Així mateix, es facilitarà una visita virtual de la fira amb tots els expositors, que hauran estat fotografiats durant els primers dies, una visita que quedarà penjada durant tot un any.

El format híbrid emmarcat en aquest context de postpandèmia i de reactivació econòmica també anirà acompanyat d'una altra novetat important: la gratuï-

L'ÚLTIMA EDICIÓ DE LA FIRA DE MOSTRES VA SER EL 2019. / QUIM PUIG

tat de l'accés. Després de molts anys de tenir una entrada de pagament, enguany es podrà accedir lliurement a la Fira de Mostres. És una altra de les mesures que s'han decidit per poder incentivar les visites i l'activitat comercial dels expositors. Una mesura excepcional per un

context excepcional. Tot i això, la direcció de la Fira insisteix que cal que visitant i expositor se sentin segurs i, per tant, tot i que els protocols anti-Covid s'han relaxat al país, Fira de Girona ha decidit mantenir-los, de manera que hi haurà control d'aforament a través d'un siste-

ma homologat d'intel·ligència artificial que comptarà entrades i sortides del recinte. Quan es detecti massa volum de persones, es restringirà l'accés fins que es torni a alliberar espai per visitar la fira amb tranquil·litat. Així mateix, continuarà sent obligatori l'ús de mascareta i gel hidroalcohòlic. També hi haurà coordinadors Covid que vetllaran per la seguretat de tots els assistents. A més, s'ha previst que els passadissos entre els estands siguin més amples del que eren habitualment, per tal de facilitar més espai també entre els visitants i els diferents estands.

La Fira de Mostres obrirà les seves portes el dia 28 a les 10 del matí i les tancarà l'1 de novembre. Tots els dies estarà oberta de 10 del matí a 8 del vespre.

Recuperació econòmica

● Després d'un any i mig en què ha estat un espai important per fer front a la pandèmia, primer com a allotjament de persones sense sostre a l'hivern i després com a punt de vacunació massiu, Fira de Girona entoma ara el repte de dinamitzar l'economia de la ciutat. «Estem molt orgullosos d'haver participat en la recuperació de la ciutat i ara hem de tornar a ser dinamitzadors en aquesta nova etapa de recuperació també econòmica», explicava la directora de la fira, Coralí Cunyat, afegint-hi que el fet de poder tornar a arrencar les fires és una gran notícia. Aquest compromís amb la reactivació econòmica i treballar perquè la fira sigui un «èxit» ha fet que es vulgui garantir el màxim de visitants en un entorn segur i, per això, malgrat que ja s'han aixecat les mesures de prevenció, Fira de Girona continuarà fent un control d'aforament per garantir espais amples, entre altres aspectes.

FIRES DE SANT NARCÍS | AGENDA

Agenda de Fires

2021

Dijous 28

ACTES POPULARS

►17.30. Cercavila. Es faran quatre cercaviles diferents que s'ajuntaran a la plaça Catalunya per anar fins a la plaça del Vi: cercavila amb la Baba Babarota (parc de Vista Alegre, carrer del Carme i plaça de Catalunya), cercavila amb la Fal·lera Gironina (plaça de Miquel Santaló, carrer de Joan Maragall i plaça de Catalunya), cercavila amb els gegants de Santa Eugènia de Ter (plaça de l'U d'octubre, carrer Nou i plaça de Catalunya), i cercavila amb els gegants de l'Esquerra del Ter i Caixa de Trons (plaça de la Independència, carrer Santa Clara i plaça de Catalunya).

►19.30. Plaça del Vi. Balls de plaça amb l'actuació dels Gegants de Santa Eugènia, els Gegants de l'Esquerra del Ter, Mula Baba, Bastoneres, Dragolins, Beatusaure, gegant Gerió i Petit Drac Major.

►20.00. Plaça del Vi. Pregó de Fires a càrrec del GEIEG. Tot seguit, ball de l'Àliga, capgrossos i gegants

La tradicional cantada d'havaneres, que enguany es farà a l'Auditori / GUILLERMO MARTÍN PÉREZ

►A continuació, retrò de coets i anella de foc amb els Diablers de l'Onyar, a la plaça del Vi i als barris de Montjuïc, Pla de Palau, Tàl·la, Santa Eugènia, Sant Narcís, Pont Major i Font de la Pólvera.

CIRC

►18.30. Sessió del circ Raluy a l'aparcament del carrer de la Font de l'Abat.

FIRES

►Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència. Dies laborables i festius, de 10.00 a 21.00, i vigílies de festius, de 10.00 a 00.00.

►Mercat de productes artesans al pont de Pedra, de 09.00 a 20.00.

►11.00. Fira de Girona. Inauguració de la 59a Fira de mostres.

MÚSICA

►22.30. La Copa. Concert amb els conjunts Biflats + Oques Grasses.

Divendres 29

ACTES POPULARS

►10.30. Passejada amb els capgrossos de Girona. Re-

AGENCIA DE

Corcoy

TRANSPORTS

125 1896 2021

ANIVERSARI

TRANSPORTS

DES DEL 1896

C/ Indústria, 36-38 - Mas Xirgu

Sta. Eugènia, 30 - 17005 Girona

Tel. 972 201 533 - Fax 972 400 580

corcoy@corcoy.info

www.corcoy.info

FIRES DE SANT NARCÍS | AGENDA

corregut: plaça de la Catedral (Sobreportes), pujada de Sant Feliu, carrer de les Ballesteries, Quatre Cantons, carrer de l'Argenteria, rambla de la Llibertat, carrer dels Abeuradors, plaça del Vi, Ciutadans, plaça de l'Oli i plaça del Vi.
 ►12.00. Plaça de Catalunya. Tronada de festa major.

CIRC

►17.00 i 19.30. Circ Raluy a l'aparcament del carrer de la Font de l'Abat.

DIVERSOS

►10.00 a 14.00. Portes obertes al Museu d'Arqueologia de Catalunya - Girona.

►10.00 a 14.00. Portes obertes al Museu d'Art de Girona.

►10.00 a 14.00. Portes obertes al Museu d'Història dels Jueus.

►10.00 a 18.00. Museu del Cinema. Visita guiada *Bas tint i vestint el patrimoni*.

►10.30 a 17.30. Portes obertes al Museu d'Història de Girona.

►11.00. La Copa. III Campionat de bitlles catalanes. Dins la Festa major dels 4 Rius.

FIRES

►10.00 a 20.00. Fira de mostres al Palau de Fires.

►Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència. Dies laborables i festius, de 10.00 a 21.00, i vigílies de festius, de 10.00 a 00.00.

►Fira-mercat d'alimentació i artesanía a l'av. Ramon Folch, c/ Berenguer Carnicer i plaça Vicens Vives. Laborables i festius, de 10.00 a 22.00, i vigílies de festius, de 10.00 a 00.00.

La mostra de dibuix i les atraccions a la Devesa / QUIM PUIG

►Mercat de productes artesans al pont de Pedra, de 09.00 a 20.00.

►Mostra internacional de puntes artístiques *Cap dona en l'oblit*, al Centre Cultural La Mercè i El Modern. Dins el 25è aniversari de les Puntaïres de Girona.

HAVANERES

►20.00. Auditori. Cantada d'havaneres a càrrec del grup Terra Endins.

INFANTILS

►12.00 i 18.00. Centre Cultural La Mercè. Espectacle familiar *Planeta M.Art*, a càrrec de Marcel Gros.

LLETRES

►18.00. Sala La Planeta. Recital poètic a càrrec d'Enric Casasses i Guim Vall. Dins la XXIX Proposta de Poesia / XIL Premi Just Manuel Casero.

MISSA

►11.00. Basílica de Sant Feliu. Missa pontifical de Sant Narcís.

MÚSICA

►12.00 i 13.30. Sunset Jazz Club. Actuació de Sweet Nipples Trio. Dins el 10è Jazz & Fires.

►12.00. Auditori. Concert de La Principal de la Bisbal.

►13.00. La Copa. Concert vermut amb Cop de Gràcia

►20.00 i 22.00. Sunset Jazz Club. Actuació de Leo Sidran & The Groovy French Band. Dins el 10è Jazz & Fires.

MÚSICA

►20.00. Parc del Migdia. Concert de Vega + Gemma Humet.

►22.30. La Copa. Concert de Fetus + Gundeown.

**UNEIX-TE AL
 CLUB
 SERVEI ESTACIÓ**

**GAUDEIX
 D'IMPORTANTES
 DESCOMPTES**

**NOVES
 TARGETES**

C/ La Sèquia n°20 De dilluns a dissabte de 09:00 a 21:00

www.serveiestacio.com

Parking gratuït (1 hora PI/ 1 d'octubre)

SERVEI ESTACIÓ

FIRES DE SANT NARCÍS | AGENDA

SARDANES

- 17.00. Plaça del Vi. Ballada de sardanes a càrrec de la cobla La Principal de la Bisbal.
- 18.00. Plaça del Vi. Sardanes a càrrec de la cobla La Principal de la Bisbal.

Dissabte 30

ACTES POPULARS

- A partir de les 08.00, des de la plaça del Marquès de Camps, sortida de les matinades amb la Fal·lera Gironina.
- 17.00. Plaça de Catalunya. Gimcana central. Dins la Festa major dels 4 Rius.

DIVERSOS

- 10.00 a 18.00. Museu del Cinema. Projeccions contínues d'imatges d'arxiu i projecció del documental *XIX Concurs regional de Sardanes de Narcís Sans*.
- 10.00 a 18.00. Museu del Cinema. Visita guiada *Bastint i vestint el patrimoni*.
- 10.00. Plaça de l'Oli. *Trobem Girona*, gimcana cultural fotogràfica organitzada per l'ADAC. Dins la Festa major dels 4 Rius.
- 11.30 a 13.30. Parc de Vista Alegre. Tocajocs, jocs tradicionals i populars catalans, a càrrec de la Cia. Miqui Giménez.
- 11.30. Plaça de l'Assumpció. Penjada de mosques, amb l'actuació de Harpo's Band.
- 22.00. Plaça de Sant Domènec. Espectacle estàtic de foc amb els Diables de l'Onyar.

ESPORTS

- 09.00. Pavelló municipal de Palau. 1r Trial en bicicleta de Girona.

La Fira de Mostres, tot un referent de les Fires / QUIM PUIG

FIRES

- 10.00 a 20.00. Fira de mostres al Palau de Fires.
- Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència.
- Fira-mercat d'alimentació i artesanía a l'avinguda de Ramon Folch, carrer de Berenguer Carnicer i plaça de Vicens Vives.
- Mercat de productes artesans al pont de Pedra, de 09.00 a 20.00.
- Mostra internacional de puntes artístiques *Cap dona en l'oblit*, al Centre Cultural La Mercè i El Modern. Dins el 25è aniversari de les Puntaires de Girona.

INFANTILS

- 12.00. La Copeta. Concert familiar a càrrec de Ramonets.

LLETRES

- 12.30. Sala La Planeta. Liurament del 41è Premi Just M. Casero, amb Joaquim Nadal. Homenatge a Just M. Casero.

MÚSICA

- 12.00. Parc del Migdia. Concert de l'orquestra Selvatana.
- 12.00. Plaça de Santa Susanna. Concert de Girona Banda Band
- 20.00 i 22.00. Sunset Jazz Club. Actuació de The Shu Shu's & Sinead Savage. Dins el 10è Jazz & Fires.
- 20.00. Parc del Migdia. Concert a càrrec de Calavera + Joan Colomo.
- 22.30. La Copa. Concert d'El Pony Pisador + Ebrí Knight.

TEATRE

- 17.30 i 20.30. Planeta. Representació de l'obra *El Compte Arnau*. Comemoració del 40è aniversari d'Els Pastorets de Girona.

Diumenge 31

CASTELLS

- 11.30. Plaça del Vi. Diada castellera, amb les colles Marrecs de Salt, Minyons de Terrassa i els Capgrossos de Mataró.

CIRC

- 12.15, 17.00 i 19.30. Circ Raluy a l'aparcament del carrer de la Font de l'Abat.

DIVERSOS

- 10.00 a 14.00 i de 16.00 a 21.00. Casa de Cultura. Marató de donació de sang.

- 10.00 a 14.00. Museu del Cinema. Visita guiada *Bastint i vestint el patrimoni*, per l'edifici del Museu del Cinema.
- 10.00 a 18.00. Museu del Cinema. Projeccions contínues d'imatges d'arxiu i projecció del documental *XIX Concurs regional de Sardanes de Narcís Sans*.
- 10.00. Centre cívic Pla de Palau. Gimcana fotogràfica. Dins la Festa major dels 4 Rius.
- 10.00. Plaça de l'Oli. Passejada de Fires. Cal inscripció prèvia. Dins la Festa major dels 4 Rius.
- 13.00 a 18.00. Plaça dels Jurats. Sgrail 100 Girona.

ESPORTS

- 09.30. Complex esportiu GEiEG Palau. Cursa popular d'orientació.

FIRES

- 10.00 a 20.00. Fira de mostres al Palau de Fires.
- Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència. Dies laborables i festius, de 10.00 a 21.00, i vigílies de festius, de 10.00 a 00.00.
- Fira-mercat d'alimentació i artesanía a l'avinguda de Ramon Folch, carrer de Berenguer Carnicer i plaça de Vicens Vives. Dies laborables i festius, de 10.00 a 22.00, i vigílies de festius, de 10.00 a 00.00.
- Mercat de productes artesans al pont de Pedra, de 09.00 a 20.00.
- Mostra internacional de puntes artístiques *Cap dona en l'oblit*, al Centre Cultural La Mercè i El Modern. Dins el 25è aniversari de les Puntaires de Girona.

INFANTILS

- 12.00. La Copeta. Concert familiar de Xiula.
- 12.00. Parc de Núria Terres i Bonet. Espectacle familiar *La Menuda i en Pau el gegant*, a càrrec de la companyia Pengim Pengim.
- 12.00. Plaça de Santa Susanna. Espectacle familiar *Ambicions*, a càrrec de la Cia. Teatro sobre ruedas.
- 17.00. Plaça de Santa Susanna. Espectacle familiar *Cabaret de palles*, a càrrec de la Cia. Teatro sobre ruedas.

MÚSICA

- 12.00. Parc del Migdia. Concert a càrrec de l'orquestra Maravella.
- 20.00 i 22.00. Sunset Jazz Club. Actuació de Sunset Rhythm Kings. Dins el 10è Jazz & Fires.

**BONES FIRES DE SANT NARCÍS
I MOLTA SALUT PER A TOTHOM!**

COMG
COL·LEGI OFICIAL DE METGES DE GIRONA

FIRES DE SANT NARCÍS | AGENDA

►20.00. Auditori. Actuació de la GIO amb Francesc Prat i Xavier Sabata.
 ►20.00. Parc del Migdia. Concert a càrrec de The Sey Sisters + Aiala.
 ►22.30. La Copa. Concert a càrrec de Roba Estesa + Iseo+Dodosound.

SARDANES

►19.00. Centre Cultural La Mercè. Sardanes a càrrec de la cobla Montgrins.

Dilluns 1

CASTELLS

►19.00. Plaça de la Catedral. Pilar de 4 estàtic, amb els Marrecs de Salt. Pilars estàtics a la plaça i projecció a la façana de la Catedral de la pujada del pilar de 4.

CIRC

►12.15 i 17.00. Circ Raluy a l'aparcament del carrer de la Font de l'Abat.

DIVERSOS

►10.00 a 13.00. Parc de les ribes del Ter. Tastets de natura a càrrec de la Sorellona.
 ►10.00 a 14.00 i de 16.00 a 21.00. Casa de Cultura. Marató de donació de sang.
 ►10.00 a 14.00. Museu del Cinema. Visita guiada *Bas tint i vestint el patrimoni*.
 ►10.00 a 18.00. Museu del Cinema. Projeccions contínues d'imatges d'arxiu i projecció del documental *XIX Concurs regional de Sardanes de Narcís Sans*.
 ►10.00. Cementiri vell. Acte cívic en record dels difunts.
 ►16.00. Carrer de la Rutlla (entre els carrers de Joan Reglà i Castell de Reca-

La passejada de capgrossos pel Barri Vell i, al costat, un dels concerts per a la mainada al parc del Migdia de l'edició del 2019 / QUIM PUIG / GUILLERMO MARTIN PEREZ

sens). 4a Cursa de rutlles de la Rutlla i taller de rutlles.

FIRES

►Fira-mercat d'artesanía i d'alimentació artesana de Tots Sants, a la plaça de l'U d'octubre del 2017, de 09.00 a 20.00.
 ►Fira-mercat de brocants i antiquaris de Tots Sants, al carrer de Jaume Pons i Martí, de 09.00 a 20.00.
 ►Fira-mercat del dibuix i la pintura de Tots sants, a la plaça de Catalunya, de 09.00 a 20.00.
 ►10.00 a 20.00. Fira de mostres al Palau de Fires.
 ►Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència.
 ►Fira-mercat d'alimentació i artesanía a l'avinguda de

Ramon Folch, carrer de Berenguer Carnicer i plaça de Vicens Vives.

►Mercat de productes artesans al pont de Pedra.
 ►Mostra internacional de puntes artístiques *Cap dona en l'oblit*, al Centre Cultural La Mercè i El Modern.

INFANTILS

►12.00 i 17.00. Plaça Miquel de Palol. Espectacle familiar *La paradeta de fires*, a càrrec de La Bleda.
 ►12.00. Plaça de Santa Susanna. Espectacle familiar *Ambicions*, amb la Cia. Teatro sobre ruedas.
 ►17.00. Plaça Santa Susanna. Espectacle *Cabaret de pallasas*, a càrrec de la companyia Teatro sobre ruedas.

MÚSICA

►12.00. Auditori. Concert del Cor Maragall.
 ►13.00. La Copa. Concert vermut amb Doble & Hug Sound+Basement Band.
 ►18.00 i 20.00. Sunset Jazz Club. Actuació del Sextet Geriò. Dins el 10è Jazz & Fires.

SARDANES

►11.00. Plaça de Francesc Calvet i Rubalcaba. 80è Concurs de colles sardanistes de Girona, amb la cobla Ciutat de Girona.
 ►17.00. Auditori de la Mercè. 62è Concurs individual de sardanes revesses de Girona, amb la cobla Ciutat de Girona.
 ►17.00. Plaça de Francesc Calvet i Rubalcaba. Sardanes amb la cobla Sant Jordi - Ciutat de Barcelona.

Dimarts 2

CIRC

►18.30. Circ històric Raluy a l'aparcament del carrer de la Font de l'Abat.

FIRES

►Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència. Dies laborables i festius, de 10.00 a 21.00, i vigílies de festius, de 10.00 a 00.00.
 ►Mercat de productes artesans al pont de Pedra, de 09.00 a 20.00.
 ►Mostra internacional de puntes artístiques *Cap dona en l'oblit*, al Centre Cultural La Mercè i El Modern. Dins el 25è aniversari de les Puntaïres de Girona.

LLETRES

►20.00. Sala La Planeta.

L'estiuejant, per Josep Maria Fonalleras. Dins la XXIX Proposta de Poesia / XII Premi Just Manuel Casero.

MÚSICA

►20.00 i 22.00. Sunset Jazz Club. Actuació de Tobias Meinhart feat. Eden Ladin, Matt Penmann & Obed Calvaire. Dins el 10è Jazz & Fires.

Dimecres 3

CIRC

►18.30. Circ històric Raluy a l'aparcament del carrer de la Font de l'Abat.

FIRES

►Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència. Dies laborables i festius, de 10.00 a 21.00, i vigílies de festius, de 10.00 a 00.00.
 ►Mercat de productes artesans al pont de Pedra.
 ►Mostra internacional de puntes artístiques *Cap dona en l'oblit*, al Centre Cultural La Mercè i El Modern. Dins el 25è aniversari de les Puntaïres de Girona.

Dijous 4

CIRC

►18.30. Circ històric Raluy a l'aparcament del carrer de la Font de l'Abat.

FIRES

►Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència.
 ►Mercat de productes artesans al pont de Pedra.
 ►Mostra internacional de puntes artístiques *Cap dona en l'oblit*, al Centre Cultural La Mercè i El Modern. Dins el 25è aniversari de les Puntaïres de Girona.

A Muralla Òptica som especialistes en teràpies visuals :

Contactologia

Optometria

Audiometria

Promocions

<https://murallaoptica.com/>

FIRES DE SANT NARCÍS | AGENDA

LLETRES

►20.00. Sala La Planeta. *Charles Baudelaire*, per Jordi Llovet. Dins la XXIX Proposta de Poesia / XIL Premi Just Manuel Casero.

MÚSICA

►20.00 i 22.00. Sunset Jazz Club. Actuació de Meritxell Neddermann & Jake Sherman. Dins el 10è Jazz & Fires.

►20.00. Parc del Migdia. Concert a càrrec de Gramophone All Stars + Fundación Tony Manero.

►22.30. La Copa. Concert a càrrec de Marcel i Júlia + Buhos.

Divendres 5

CIRC

►18.30. Circ històric Raluy a l'aparcament del carrer de la Font de l'Abat.

DIVERSOS

►22.00. Plaça de Sant Domènec. Drakofarra.

FIRES

►Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència. Dies laborables i festius, de 10.00 a 21.00, i vigílies de festius, de 10.00 a 00.00.

►Mercat de productes artesans al pont de Pedra, de 09.00 a 20.00.

►Mostra internacional de puntes artístiques *Cap dona en l'oblit*, al Centre Cultural La Mercè i El Modern. Dins el 25è aniversari de les Puntaïres de Girona.

LLETRES

►20.00. Sala La Planeta. *Clarice Lispector*, per Àngels Moreno. Dins la XXIX Proposta de Poesia / XIL Premi Just Manuel Casero.

El circ Raluy tornarà a Girona en l'edició d'enguany / MANEL LLADÓ

MÚSICA

►20.00. Parc del Migdia. Concert a càrrec de Cesc Freixas + Orquestra Fireluche & Pau Riba.

►22.30. La Copa. Concert a càrrec de Gatibu + Desakato.

Dissabte 6

CIRC

►17.00 i 19.30. Circ Raluy a l'aparcament del carrer de la Font de l'Abat.

DIVERSOS

►10.00 a 18.00. Museu del Cinema. Visita guiada *Bastint i vestint el patrimoni*.

►10.00 a 19.00. Pati de les Magnòlies de l'edifici de la Generalitat. Marató de puntes de coixí. Comemoració del 25è aniversari de les Puntaïres de Girona.

►19.00. Plaça del Vi. Estirada de corda.

►20.00. Plaça de Sant Domènec. Espectacle pirotècnic amb Els Trons de l'Onyar.

FIRES

►Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència. Dies laborables i festius, de 10.00 a 21.00, i vigílies de festius, de 10.00 a 00.00.

►Mercat de productes artesans al pont de Pedra, de 09.00 a 20.00.

►Mostra internacional de puntes artístiques *Cap dona en l'oblit*, al Centre Cultural La Mercè i El Modern. Dins la commemoració del 25è aniversari de les Puntaïres de Girona.

INFANTILS

►12.00. Plaça de la Ciutat de Figueres. Titelles de fires de la Mula Baba.

TORNÉS
GIRONA

Carrer Migdia, 51 - T. 972 207 433 - www.tornes.cat

la piccola
TRATTORIA - PIZZERIA

C. Migdia, 89
17003 Girona - Tel. 872 08 18 68
www.lapiccolagirona.info

FIRES DE SANT NARCÍS | AGENDA

►12.00. Plaça de la Marfà. Espectacle familiar *Dis-Order*, a càrrec de Pere Hosta. Adreçat a majors de 10 anys.

►12.00. La Copeta. Espectacle familiar *Funky funky*, amb Orelles de Xocolata.

MÚSICA

►12.00. Parc del Migdia. Concert a càrrec de La Principal de la Bisbal.

►13.00. La Copa. Concert vermut amb Remei de ca la Fresca.

►17.00. Auditori. Concert d'Ara Malikian, *Le petit garage*.

►20.00 i 22.00. Sunset Jazz Club. Actuació d'Albert Bover Trio. Dins el 10è Jazz & Fires.

►20.00. Parc del Migdia. Concert de Bateria de Girona + Girona Jazz Project.

►22.30. La Copa. Concert de Vinnie Kairos amb Mad Phi i l'home estàtic + Extraño Weys + Zoo + Jazzwoman.

SARDANES

►17.00. Plaça del Vi. Sardanes amb la Selvatana.

Diumenge 7

ACTES POPULARS

►10.00. Parc del Migdia. 40a Trobada de gegants i bestiar. A les 10.00, plantada de gegants, i a les 11.30, inici de la cercavila de gegants, amb sortida del parc del Migdia i arribada a la plaça de Francesc Calvet i Rubalcaba.

►20.00. Parc de les ribes del Ter. Castell de focs.

CIRC

►12.15 i 17.00. Circ Raluy a l'aparcament del carrer de la Font de l'Abat.

La diada castellera a la plaça del Vi, un dels actes genuïns que es recuperen / ALOMA LLADÓ

DIVERSOS

►10.00 a 14.00. Museu del Cinema. Visita guiada *Bas-tint i vestint el patrimoni*.

►10.00 a 14.00. Portes obertes al Museu d'Arqueologia de Catalunya - Girona.

►10.00 a 14.00. Portes obertes al Museu d'Art de Girona.

►10.00 a 14.00. Portes obertes al Museu d'Història dels Jueus.

►10.00 a 14.00. Portes obertes al Museu del Cinema.

►10.00 a 19.00. Pati de les Magnòlies de l'edifici de la Generalitat. Marató de puntes de coixí. Comemoració del 25è aniversari de les Puntaïres de Girona.

►10.30 a 17.30. Portes obertes al Museu d'Història de Girona.

►11.00, 11.30, 12.00 i 12.30. Portes obertes al refugi antiaeri del jardí de la Infància.

FIRES

►Fira-mercat d'alimentació artesana a la plaça Independència. Dies laborables i festius, de 10.00 a 21.00, i vigílies de festius, de 10.00 a 00.00.

►Mercat de productes artesans al pont de Pedra, de 09.00 a 20.00.

►Mostra internacional de puntes artístiques *Cap dona en l'oblit*, al Centre Cultural La Mercè i El Modern. Dins el 25è aniversari de les Puntaïres de Girona.

MÚSICA

►18.00. Sunset Jazz Club. Actuació de Lluís Coloma Trio & Sax Gordon. Dins el 10è Jazz & Fires.

►19.00. Auditori. Actuació de Sergey Khachatryan

REFRIAUTO

Més de 30 anys al vostre servei

Carrier

TRANSICOLD

AIGUAVIVA (GIRONA)

Telf. 972 24 41 07

REFRIAUTO@REFRIAUTO.NET

WWW.REFRIAUTO.NET

Hi ha visions que ho canvien tot.

Nou Audi Q4 e-tron.
100% elèctric.

Nou Audi Q4 e-tron. 100% elèctric amb pantalla MMI touch amb control per veu i tecnologia d'assistència al conductor Head-up-display amb realitat augmentada. Si en algun moment t'havies preguntat com seria el futur, aquí tens la resposta. www.audi.es/q4etron

Future is an attitude.

Autopodium

Ctra. Santa Coloma de Farners, 59
17005 Girona
Tel. 972 40 63 00 / 972 24 12 11

Ctra. Roses, 4
17600 Figueres
Tel. 972 67 12 11

Ctra. Sant Joan de les Abadesses, 86
17800 Olot
Tel. 972 26 42 08

Ctra. de Blanes, 100
17310 Lloret de Mar
Tel. 972 36 54 74

Nou Audi Q4 e-tron: consum elèctric combinat*: 20-17 kWh/100 km (WLTP); emissions de CO₂ combinades*: 0 g/km.

*Dades sobre el consum elèctric i les emissions de CO₂ per trams en funció de l'equipament del vehicle.

**Més de 30 anys
cuidant la teva
salut ocular**

Especialistes

en cada una de les
parts de l'ull.

Oftalmòlegs

Especialitats

Dr. E. Ayats	Cirurgia de cataracta i del cristallí
Dra. T. Teixidor	Oftalmologia pediàtrica i estrabisme
Dr. M. A. Arcediano	Oculoplàstia i glaucoma
Dra. S. Ayats	Retina i uveïtis
Dra. S. Bover	Cirurgia refractiva, cataracta i còrnia
Dra. I. Caral	Oftalmologia pediàtrica
Dr. R. Carrero	Oftalmologia general
Dra. C. Comas	Medicina estètica facial i oculoplàstia
Dra. M. Darné	Oftalmologia pediàtrica i cataracta
Dr. A. A. Gallardo	Oftalmologia general
Dr. A. Giménez	Cirurgia de cataracta i uveïtis
Dra. C. Huguet	Retina i neuroftalmologia
Dr. P. J. Martí	Còrnia i cirurgia refractiva
Dra. M. F. Martínez	Oftalmologia general i cataracta
Dra. C. Pujadas	Glaucoma mèdic i quirúrgic
Dr. M. A. Zapata	Retina mèdica i quirúrgica

oftalis

Demana'ns visita!

També ho pots fer **on-line**.

GIRONA. Institut d'Oftalmologia Clínica Girona (IOCG): Juli Garreta, 13, 2n pis.
BANYOLES. Clínica Salus Infirmorum: Passeig del Mossèn Lluís Constans, 130.
OLOT. Consulta: Plaça Rector Ferrer, 3.

972 41 24 13
URGÈNCIES 24H

www.oftalis.com